

GRAND TOUR IMAGINER V

Italië

Mei – Augustus 2025

Inhoud

Het huis is (bijna) af, we kunnen weer	4
<i>De Meern, 27 januari - 6 mei 2025</i>	4
Geland in Italië	10
<i>Onderweg, Sella, Sottamarina, 6 - 12 mei 2025</i>	10
Afzakken langs de Adriatische Zee	15
<i>Po Delta, Commachio, Ravenna, Igea, 12 – 19 mei 2025 -</i>	15
Vergezichten, stadsblik en kijk in een oog	21
<i>San Marino, Urbino, Frontone, Scerne, Tremoli, 19 – 25 mei 2025</i>	21
Puglia - vol programma	30
<i>Vieste, Monopoli, Conversano, Castellana Grotte, Torre Rinaldi, 26 mei – 4 juni 2025</i>	30
Treurig landschap en schitterende kustplaatsjes	38
<i>Puglia – Torre Rinaldi, Lecce, Otranto, Gallipoli, 5 - 13 Juni 2025</i>	38
Idylle, muren en hitte in Calabrië	45
<i>Calabrië - Papasidero, Diamante, Caulonia Marina, Villa San Giovanni, 13 - 19 juni 2025,</i>	45
Een weekje Sicilië – mixed feelings	53
<i>Taormina, Siracusa, Agrigento, Palermo, 19 - 26 juni 2025</i>	53
Schuilen in de bergen	61
<i>Rhêmes-saint-Georges, Sassello, 26 juni – 7 juli 2025,</i>	61
Bloot, Bergen en Bad	69
<i>Sassello, Lugano, Piano Porlezza, Pfunds, Bad Aibling, 7 – 18 juli 2025</i>	69
Straattheater, glaskunst en culturele hoofdstad	80
<i>Linz, Nabburg, Nürnberg, Chemnitz, Eisenach, Witten, 17 juli - 2 augustus 2025 -</i>	80
Zomer in Nederland	92
<i>Lunteren, De Meern, Woold, Wilp, Bussloo, Renkum, 2 – 31 augustus 2025</i>	92

Het huis is (bijna) af, we kunnen weer

De Meern, 27 januari - 6 mei 2025

Zo het klussen zit er op. ik heb vorige week het laatste stuk muur geschilderd. Dat klussen begint eind januari met de sleutel van ons nieuwe huis. En ons zijn: dochter Julia met Tom (inmiddels formeel een stel) en Wil René en ik. Wij beneden, zij boven.

Voordat we kunnen gaan klussen, bivakkeren we twee weken bij mijn broer en zijn vrouw. We hebben de sleutel half januari ingeleverd bij de nieuwe eigenaren en het idee is om gewoon in

de camper te overwinteren. Nu was januari depressief grijs, nat en erg koud. Mijn broer en zijn vrouw hadden ons uitgenodigd om de camper op hun terrein te zetten en daar te logeren. Nou lijkt dat vanzelfsprekend, maar mijn broer en ik waren niet echt close (we zagen elkaar 1 a 2 maal per jaar). Dus zowel hij als ik staan niet te juichen bij het idee, dat we elkaar dagelijks gaan zien. Dus nee, we koken en slapen gewoon in de camper. Zijn we gewend. De kou en nattigheid maakt dat we het aanbod van een logeerkamer met douche en toilet graag aannemen. Dus ja we zien elkaar toch dagelijks. Tot groot plezier van mijn schoonzus die graag een vol huis heeft. Zij en Wil René concluderen al snel dat wij, broer en zus, best op elkaar lijken. En sinds die tien dagen logeren, spreken we elkaar bijna dagelijks. Ook omdat we Spelwijze online spelen en aan het eind van de dag daarover uitwisselen.

Nu onze klussen er op zitten, kunnen we weer gaan reizen. Behalve dat de douche nog niet af is. Dat is een klus van de badkamerwinkel. En na 12 weken is die nog niet klaar. De douchewand ontbreekt nog. Man, man, wat een frustrerende aankoop

is dat geworden. Het begon in oktober waar we met de badkamerwinkel regelden dat ze een douche maken in de hal. Geen zoek-en-vervang-badkamer maar bouwen. Van het maken van een aansluiting op de riolering (nee er zit geen kruipruimte onder het huis), het slopen van een halve muur, tot het betegelen en het plaatsen van wastafel, douche én dus een douchewand. Niet eenvoudig maar zelfs de eenvoudige dingen leiden tot problemen. Een urinoir met softclose kunnen ze niet regelen. Ik slaap straks aan de andere kant van de muur, dus ja, ik wil persé softclose. Dus koop ik die zelf online. In de week dat ze gaan beginnen met de aanleg, horen we dat de tegels niet leverbaar zijn. “Waarschijnlijk pas eind maart als het meezit.” Grrr. Dan maar terug naar de winkel en andere tegels uitgezocht. Minder mooi maar acceptabel.

Na deze eerste tegenvaller komt de tweede. Ze kunnen/willen geen warmwaterleiding aanleggen die vanaf de 2e etage moet komen. We moeten een elektrische boiler kopen. De post voor onvoorzien is in een keer op. Ze stellen een grote boiler voor, dus zoek ik een kleinere en duurzame uit. Die willen ze dan wel regelen en plaatsen.

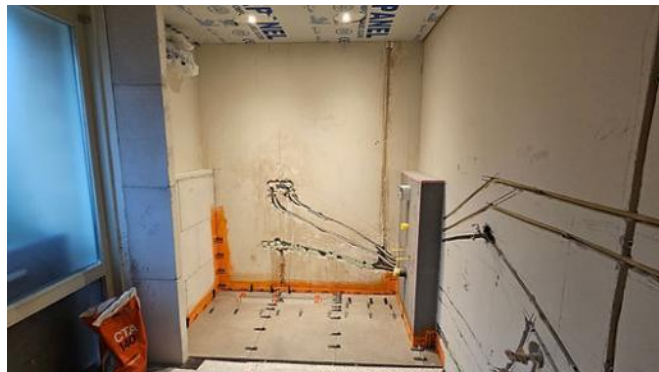
Voor de aansluiting op de riolering moeten ze door de betonnen buitenmuur. Daarvoor komt een externe boor-specialist. Als de badkamerwinkel later komt controleren, blijkt dat het gat onder de riolering zit. Een week later lukt de tweede keer wel.

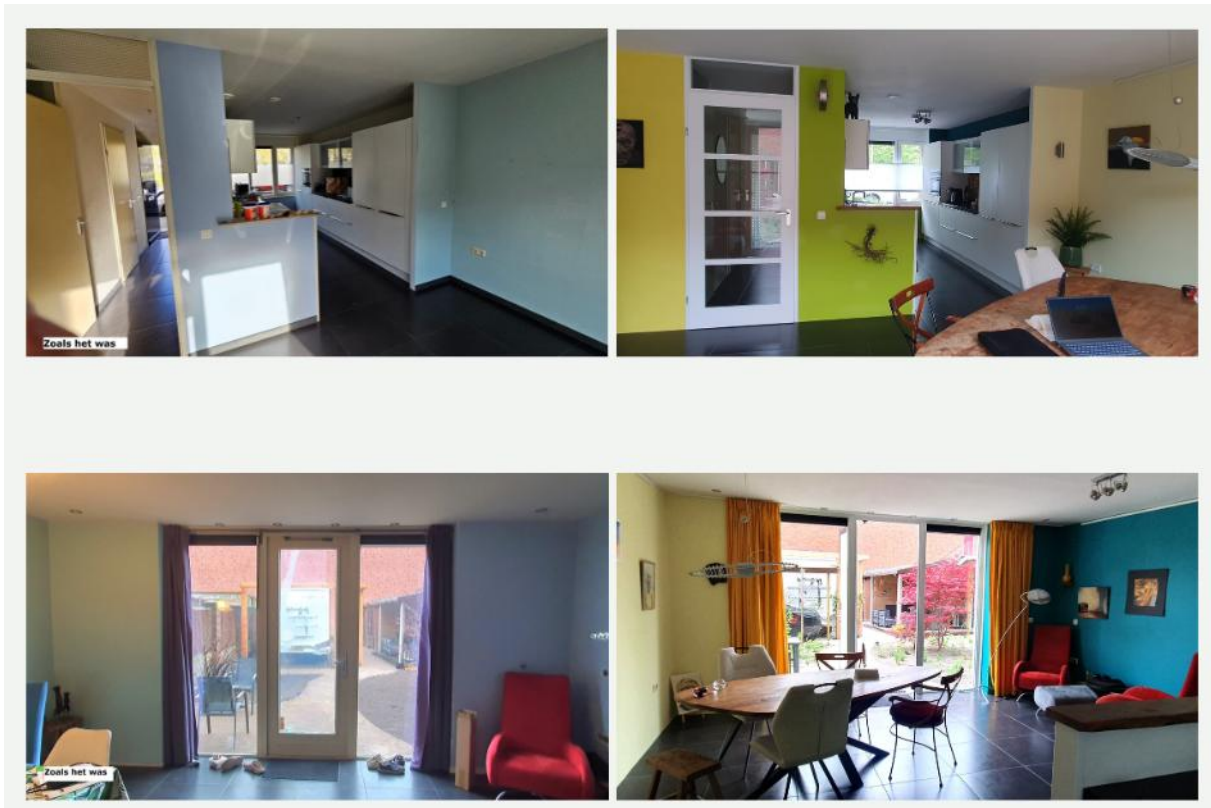
De derde tegenvaller komt na 5 weken als alles betegeld en gemonteerd is. De fabrikant komt de douchewand inmeten. Althans dat denken we. De meet-man wil niet meten want de houten rand op de muur zit er niet. Alles moet af zijn voordat ze inmeten – niemand die ons dat verteld heeft. Die houten rand heeft volgens ons geen invloed op de douchewand maar toch werkt het niet zo. De man is niet de beroerste. Over een week heeft hij wel een gaatje. Wel moeten we de badkamerwinkel laten regelen dat hij een nieuwe meting mag doen. We maken de houtrand zelf en na vier dagen is die met 3 laklagen klaar en waterproof. De badkamerwinkel heeft nog geen opdracht gegeven maar gelukkig is de inmeet-man flexibel. Hij komt toch inmeten zonder opdracht. Die formele inmeetopdracht krijgt hij pas 2 weken later.

Sindsdien is het radiostilte vanuit de badkamerwinkel. Zelfs een indicatie van de levering kan de badkamerwinkel niet geven. Als ik zelf de fabrikant een mailtje stuur, krijg ik per omgaande te horen dat begin mei de douchewand de Duitse fabrikant zal verlaten. Teleurstelling nummer vier: dat is pas over zes weken.

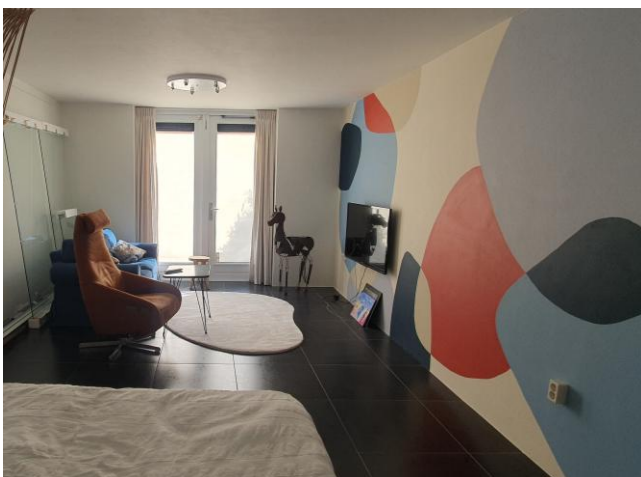
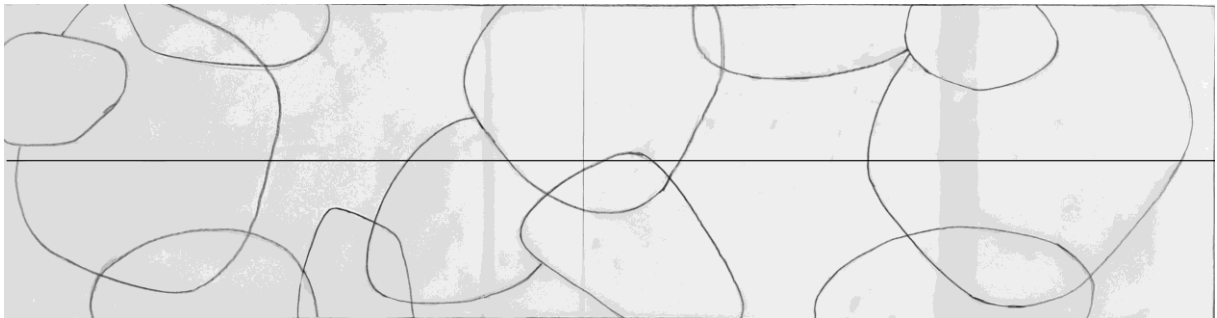
Gelukkig is de douche wel bruikbaar door een plastic zeil aan het plafond. En het goede nieuws is ook dat de kleine boiler groot genoeg is voor ons tweeën en het vocht in de slaapkamer nihil is. We hebben namelijk een badkamer-en-suite gemaakt.

In de weken dat de douche gestaag vorm krijgt, maken wij onze etage naar onze smaak. Die bestaat uit een privé-deel (woonkamer-slaapkamer-badkamer) en een openbaar deel (gang, wc, keuken en eetkamer). En we gebruiken één slaapkamer op de 2e etage als atelier. De eerste én tweede etage zijn namelijk het huis van Julia en Tom.

In tegenstelling tot Julia en Tom's etages, is de onze kleurrijk: we schilderen alle muren met een kleur: blauwgroen, groen, geel, crème. Terwijl alle plafonds, kozijnen, deuren gewoon wit worden. Het ontwerp dat ik in Spanje maakte voor de lange muur, teken ik met behulp van een beamer (en Julia en Wil René want ik blijf techniek ingewikkeld vinden) op de muur. De vormen schilder ik rood, blauw, vanille, grijspaars en oker.

Onze hele lange eettafel uit Woerden zaagt Wil René in een “kleine” organische vorm van bijna 2 meter. Het overblijvende hout verwerken we in een tafeltje, vensterbank en schappen. Bij een metaalbedrijf bestellen we een blank stalen onderstel. De muur tussen de badkamer en slaapkamer is horizontaal gehalveerd. Het litteken van die muur in het plafond en zijmuur stuc ik. Niet slecht voor een amateur.

Als laatste pakken we de gang aan. Terwijl ik die weer schilder, plaatst Wil René met behulp van YouTube en doe-‘t’zelf zaak zelf een kozijn en muurtje voor een deur die we via op Marktplaats op de kop hebben getikt. Het vormt de afscheiding tussen onze woningen. Aanvankelijk staat de deur niet waterpas (en kraakt). Maar met wat duwen en nieuwe schroeven, verplaatsen we het houten frame waar het kozijn aan vast zit, en de deur sluit perfect.

Behalve de badkamer en de keuken van Julia en Tom, hebben we ook de tuin uitbesteed. We willen de camper op eigen terrein kunnen zetten. Samen met nog wat andere tuinwensen en aan de hand van het eigen ontwerp maakt de tuinman in een paar weken een mooie nieuwe tuin. Met het zonnige voorjaar lunchen we bijna dagelijks op het terras omringt door nog ieniemienie plantjes en het geluid van spelende kinderen. Er zitten meerdere scholen, kinderopvang en sporthal op steenworp afstand. En langzaam beginnen we meer aandacht te hebben voor iets anders dan klussen in huis. We willen wel weer op reis, maar de douchewand is er voorlopig niet. Met het gedoe dat we tot nu toe hebben, willen we niet Julia en Tom opzadelen. Dus groeit het plan om in de buurt te gaan camperen. Het is prachtig weer, dus Nederland is prima.

Het wordt Oost Brabant. Daar zijn we nog nauwelijks geweest. In een boek met fietsroutes zie ik Oudenbosch. En katholieker dan dat dorp kun je het nauwelijks krijgen. Hoog boven de huizen

torent de basiliek uit. Een replica van de Sint Pieter maar dan op een schaal van 1 op 16. Niet alleen die basiliek maar ook voormalige, statige, rode bakstenen kloosters en kloosterscholen maken dat je je met gemak het katholieke leven van eind 18e eeuw kunt voorstellen. Een pastoor die als Wim Pijbes (kunstpaus van Rijksmuseum en tegenwoordig in Rotterdam) groot dacht, nam het initiatief en regelde de financiering. Hij zorgde voor een katholiek jongensinternaat en haalde een vrouwelijke orde over om zich in Oudenbosch te vestigen. De blik is niet alleen gericht op het dorp, of op de provincie, maar op de wereld. Hier worden broeders en zusters opgeleid die over de hele wereld het geloof aan de man brengen. En de meisjes en jongens komen vanuit de hele wereld voor hun opleiding naar Oudenbosch. Dat is inmiddels geschiedenis. De zusters hebben tegenwoordig hun hoofdvesting in Afrika en de laatste broeders slijten hun dagen in het verzorgingstehuis. Alleen de gebouwen, kerken, kapellen en begraafplaats herinneren aan deze tijd. Én de lokale VVV houdt die herinnering levendig met de titel Ontdek de 9 wonderen van Oudenbosch. Wandel- en fietsroutes, folders en rondleidingen. Toch word ik niet in verleiding gebracht om die te ontdekken. Ik blijf moeite hebben met het instituut kerk.

Wij gaan fietsen, in zon tussen de weilanden en de sloten. Tot onze verbazing zien we een man een grote karper uit zo'n sloot hengelen. Na een foto met zijn vangst zet hij de enorme vis weer terug in de sloot. Het aas: mais. En die wordt daar nu overal gezaaid.

De dag erna gaan we het 20 km verderop gelegen Willemstad ontdekken. Een stad genoemd naar Willem van Oranje omdat hij daar werd vermoord. Bijzondere motivatie. De stad is een kleine vestingstad en zou een dorp zijn als het geen stadsrechten had. Wel een mooie, met zevenpuntige verdedigingswal en gracht, oude straatjes en dito huizen. Het brede water van het Hollandsdiep beschermt de stad aan de noordzijde. In een stadstuin onder een grote parasol is het genieten van een heerlijke lunch.

Op de terugweg gaat de telefoon: de douchewandfabriek. Of ze morgen de douchewand kunnen monteren. Tuurlijk! Na twee dagen zijn we dus weer terug in ons huis. We maken vast plannen om na Julia's 30e verjaardag en het weekend te vertrekken naar de zuidpunt van Italië of Albanië, of We spreken met vrienden af om ze nog te bezoeken.

En dan komt teleurstelling nummer vijf. Een douchewandprofiel is verkeerd. De monteurs hebben de wanden klaar staan maar het klopt niet. Helaas ze kunnen niets doen en binnen een uur zijn ze vertrokken. "Nee, we hebben geen idee hoe lang het gaat duren." Met "Daar zijn we niet van" laten ze ons in verbijstering achter met alle douchewand-onderdelen. Als Wil René de montagehandleiding doorleest, zucht hij diep. Niet alleen het profiel klopt niet, maar ook de bevestiging van het andere glas klopt niet. We bellen de badkamerwinkel die al een mailtje heeft gehad van de fabriek, dat ze het gaan uitzoeken. We raden nog aan dat ze de bevestiging moeten komen controleren maar ja daar zijn ze niet van. Ik spring zowat uit mijn vel. Niemand weet iets, en ligt de verantwoordelijkheid bij de ander. Een ding weet ik wel, dit gaat lang duren. Ineens moet ik denken aan de toeslagen-affaire. Telkens geconfronteerd worden met conclusies, besluiten waar je geen grip op hebt. Mensen die zeggen dat ze er achter aan gaan en vervolgens blijft het weken stil. Bij hun ging het om inkomen, schulden ed. Bij ons gaat het slechts om een douchewand. Dus na het weekend vertrekken we. Eind augustus zijn we weer terug en kijken dan wel hoe de vlag er bij hangt. We hangen een nieuw plastic zeiltje voor de douche.

In de dagen voor we vertrekken bezoeken we nog vrienden en familie. We brengen ook het schilderij dat Wil René heeft gemaakt van Ron, een mede-camperaar die in februari overleed, naar Marcella.

Die ons meeneemt naar de Bazaar in Beverwijk waar zij en haar dochter een schaaftent hebben. Dat heb ik nog nooit gegeten en verwacht door de kleuren dat het mierzoet is. Nee hoor, lekker dorstlessend. De zon had wel wat uitbundiger mogen zijn. En die Bazaar, die lijkt echt op de markten, de souks in Marokko. Je kijkt je ogen uit.

Geland in Italië

Onderweg, Sella, Sottamarina, 6 - 12 mei 2025

Eindelijk zon, verzucht ik na ruim 1200 km. Julia lacht me uit. "In Nederland schijnt de zon ook – nog steeds." Als het nou in Zuid Duitsland mooi weer was geweest maar het was er vochtig. En koud. Met 4 graden in het bos wakker worden, is tegelijkertijd prachtig én onaangenaam.

Het is een grappige kampeerplek naast het Wald-café. Zo'n plek waar je na een wandeling wat gaat drinken en geniet van het uitzicht over een bloeiende alm met in de verte de alpen. Maar het begint hier te regenen, dus gaan we niet wandelen maar rijden we verder naar Oostenrijk.

We slingeren tussen de bergen over de Fernpas. De bewolking hangt laag en regelmatig gaan de ruitenwissers aan. We vermijden tolwegen en rijden dwars door Innsbrück naar de Brennerpas.

Daar nemen we wel de tolweg. Stom – want we komen in een enorme file terecht - wegwerkzaamheden. Alweer – ook in Duitsland hadden we de nodige vertragingen. Het goede nieuws is, dat de zon schijnt.

Met een uur vertraging bereiken we de Italiaanse grens. Meteen weer van die tolweg af. We slingeren onder, naast, boven de tolweg en zien dat ze daar na 20 km weer stilstaan. "Kijk, dat was dus een verstandige beslissing", juich ik. Om 10 kilometer verderop ook vast te komen te staan. Nee geen wegwerkzaamheden, nu niet. Maar een rotonde waar zoveel verkeer vanaf de tolweg komt, dat de auto's en vrachtwagens voor ons er maar druppelsgewijs tussenkomen. Later schuiven we wel in 'n rij door werkzaamheden aan 'n bruggetje. Het zorgt voor meer dan 45 minuten vertraging, in de zon én later een hoosbui. Wel zijn de bergen prachtig met sneeuw op de toppen.

Om 5 uur zijn we het zat: de files, de regen. We zetten de camper op een parkeerplaats in een dorp. Nog altijd in de regen. De ochtend is iets warmer - 11 graden - wel grijs met veel laaghangende bewolking. Na drie dagen autorijden wil ik wel iets anders. Ik vind op 45 minuten rijden een beeldentuin. Laten we dat doen. Arte Sella¹ heet het terrein dat beelden in het bos en weiland heeft gezet op 900 mtr hoogte. Bereikbaar met de camper, mits je in de ochtend naar boven rijdt en pas na 1 uur 's middag weer naar beneden gaat. Dat betekent waarschijnlijk dat het een smalle weg is met haarspelden. Nou dat klopt. Al na 3 km komen we een vrachtwagen tegen die zo ver mogelijk aan de kant gaat. We schuiven er heel voorzichtig langs. Daarna nog 10 kilometer, waar we bij iedere bocht duimen dat we niet nog meer auto's tegenkomen. Gelukkig niet. Als we de parkeerplaats oprijden zien we al 4 touringcars staan en 40 kleuters. De beeldentuin is pas 10 minuten open...

¹ <https://artesella.it/>

We kiezen voor een wandeling van 1,5 km. Er zitten prachtige kunstwerken tussen. Een van de mooiste vind ik de Common Root – een boom met een knoop (Henrique Oliveira -2019) en ook de houten doorkijk met de bijzondere titel 0121-1110=115075 (Jaehyo Lee, 2015) is prachtig. We komen groepen scholieren tegen die worden rondgeleid. Gelukkig zijn die rustiger dan de gillende kleuters die we op de parkeerplaats tegenkwamen. Met stilte is het fijner wandelen en kijken. De andere wandelingen laten we voor wat ze zijn – mijn heup zeurt al een tijdje dat het lang genoeg is geweest.

Na de lunch dalen we 600 meter zonder tegenliggers. We vervolgen de route, inmiddels in de zon, langs de rivier Brenta de Italiaanse Alpen uit. De overgang van de groene en rotsachtige bergen naar de vlakte is groot. Hier rijden we langs huizen, winkels, benzinepompen, bedrijfjes. De dorpen rijgen zich aaneen. We volgen de Brenta naar de monding in Adriatische Zee bij Sottomarina. Hier kiezen we een van de vele campings langs de kust. We krijgen een plek vlak bij de poort naar het strand, waar we net een glimp van de zee kunnen zien. We zetten onze stoelen in de zon. Eindelijk

Het is weekend dus de camping stroomt vol met Italiaanse gasten. Dit gebied is gericht op Italiaanse

toeristen, die andere Europeanen staan bij Jesolo, oostelijk van Venetië. Deze camping kent voor Italiaanse begrippen ruimte plekken. Dat betekent dat we niet luifel aan luifel staan. Alleen bouwen die Italianen zelf hun plek helemaal vol. De caravan heeft een voortent die een luifel heeft waar zeilen aanhangen, soms uitgebreid met een kooktent en partytent. Zodanig dat ze geen blauwe lucht kunnen

zien. Vreemd genoeg hebben de caravans geen extra tentdaken die de brandende zon in de zomer kan blokkeren. Dus die overkapping van de kampeerplek lijkt niet voor de warmte te zijn. Zou de afgeschermd ruimte ze een thuisgevoel geven van de flat in de stad waar ze ook geen buiten hebben?

Dat afbakenen zien we ook op het strand waar iedere camping, strandtent zijn eigen stuk heeft. Op dat stuk staan de campingbedjes keurig in het gelid met de parasol er tussen. De eigen stukken zijn afgezet met hekken en touwen. Dus je kunt niet zomaar van het ene zonnebed naar het andere overstappen. Daarvoor moet je omlopen. Als een jong stel een handdoek uitspreidt op het zand vlak bij de branding, stapt een eigenaar direct op ze af. Ze mogen hier niet op hun handdoek

zitten. Daarvoor moeten ze een paar 100 meter verderop zijn. Ze kunnen natuurlijk een comfortabele stretcher huren. Bizar dat het strand hier bezit is. De opbouw van de kustlijn bij Sottomarina is uniform zoals bij veel strandgebieden. Tussen de weg en de zee zit dus het strand met zonnebedjes en strandtenten, dan een strook parkeerplekken – uiteraard in bezit van de strandeigenaar. Aan de overkant van de weg zitten horeca, hotel en appartementen. En daarachter,

parallel aan de weg zitten winkels. Zo voorspelbaar.

Naast Sottomarina ligt het oude Chioggio. Het zijn een paar eilanden met bruggetjes en steegjes. Het kleine zusje van Venetië. Een vissersdorp dat de lagune met Venetië deelt. Door het voorseizoen is het minder druk met toeristen en kunnen we fietsend door het stadje. Alleen sommige bruggen zijn

door de treden niet fietsbaar. De kades van het centrale kanaal is een aaneenschakeling van horeca. De buitenste kanalen van de eilanden is het domein van de vissers.

Na vier dagen zijn we wel tot rust gekomen en hebben we van de zon mogen genieten. Aan het begin van de avond groeien donkere wolken aan de noordelijke hemel. Het duurt uiteindelijk tot 9 uur voordat het begint te druppelen en te rommelen. Het lijkt wel of het normale natte Nederlandse weer hier, in Noord Italië op vakantie is, en het Italiaanse weer uitrust in Nederland. Morgen gaan we weer iets zuidelijker.

Afzakken langs de Adriatische Zee

Po Delta, Commachio, Ravenna, Igea, 12 – 19 mei 2025 -

We zakken verder naar het Zuiden en passeren de Po. Ik heb bedacht dat we de naar de Po-delta rijden waar een oude energiecentrale staat. Lijkt me een mooi contrast tussen de natuur en industrie. De centrale is ontmanteld, alleen de toren staat er, en die is van kilometers ver te zien. Als we het terrein willen oprijden, zien we vrij nieuwe borden staan: privéterrein. We rijden toch stapvoets verder om 'n plekje te zoeken, waar we de drone kunnen laten opstijgen. Dan zien we een auto verschijnen die stil gaat staan. Er zit niets anders op, dan om te keren. De auto volgt ons tot we het terrein af zijn en rijdt ons dan voorbij. En een tweede auto volgt. Het terrein is dus niet zo verlaten als ik hoopte. We rijden een klein weggetje in, dat naar de dijk voert om vandaar te kunnen filmen. Maar ook die is afgezet. Het plan om beide werelden te filmen is definitief mislukt. We hobbelen over de dijk de andere kant op waar koereigers maar niet snappen dat we echt de dijk af moeten rijden (keren kan niet). Ze landen telkens 20 meter verderop om dan weer op te stijgen, en weer op de weg gaan zitten. Als we de oude dijk af zijn, kunnen we langs de weg parkeren en eten een boterham met de grote schoorsteen aan de horizon.

We koersen naar Ravenna maar gezien de popcorn-buien willen we niet te vroeg aankomen. We maken een tussenstop bij wederom een klein zusje van Venetië: Commachio.

Dit zusje is nog kleiner dan Chioggia, dus gaan we wandelen. Wel met de paraplu in mijn rugzak, want de lucht aan de horizon is dreigend. Na een half uur hebben we het dorpje wel gezien.

Tegen het eind van de middag rijden we Ravenna binnen en parkeren op de laatste vrije camperparkeerplaats. Deze ligt aan de rand van het centrum. Voor 2,70 euro mogen we 24 uur staan. Het is een gewone parkeerplaats met een aantal wat grotere vakken.

Hier kunnen we niet buiten zitten maar wel de stad inlopen, op zoek naar een pizzeria. De eerste deze

reis. Onze Nederlandse magen beginnen rond 6 uur al te knorren maar hier kun je niet voor 7 – 7:30 uur terecht. We hebben er één gevonden die om half zeven open is en uiteraard zijn we de eerste gasten. Als we onze pizza al bijna op hebben, stapt er een tweede stel binnen. Ook Nederlanders. Als we na een toetje afrekenen komt het derde stel binnen – Engelsen. Al dwalend door het centrum zien we dat de terrassen voller

worden met Italiaanse eters. Terwijl wij vinden dat we genoeg gewandeld hebben, en thee verdiend hebben. Morgen gaan we fietsend de stad verkennen.

Vier jaar geleden hebben we de schitterende oude mozaïeken in basilieken en doopkerkjes van Ravenna bekeken. Daar heeft Wil René toen een filmpje² van gemaakt. Dit jaar zoeken we de moderne tijd op. We willen street-art gaan bekijken. Op internet lezen we dat er een route is en een fietskaart, te verkrijgen bij het Toeristeninformatiepunt. Als ik er naar vraag, krijg ik een fietskaart van Ravenna en omgeving die ik om mijn stuur kan vouwen. Prachtig slim ontwerp, al zit mijn display een beetje in de weg.

² Ravenna 2021 <https://youtu.be/OdaFjVGwc3c?si=Chw0k8yz3BObSA3>.

Alleen de street-art info ontbreekt. “Oh, die hebben we, maar moet ik even printen. Hij dateert uit 2016 dus niet alle werken zullen er nog zijn en u kunt het beste fietsen. Oh ja u wilde een fietskaart...”. Gecombineerd met de website die ik gevonden heb over de wijk Darsena³ komen we een heel eind. En zien dat er een aantal muren verdwenen zijn en anderen verbleekt. Toch nog genoeg te zien.

's Middags bekijken we moderne mozaïek in het museum.

³ Street Art in Darsena – Ravenna <https://storymaps.arcgis.com/stories/92b4279e2b3a4f679b8c4346689f8c5c>

Detail van het
mozaïek Het
meisje

Ravenna heeft een gerenommeerde kunstacademie voor mozaïek⁴. Je kunt er een cursus van vijf dagen

doen, misschien de volgende keer.

Als we na twee nachten de parkeerplaats verlaten zien we dit prachtige exemplaar staan. “Zoiets lijkt me wel wat maar dan met een supernieuwe luxe binnenkant,” zegt Wil René. “Minder inbraakgevoelig, denk ik”.

Na 2 nachten parkeerplaats en stad wil ik meer groen en rust. Veel campings heeft Italië niet. Behalve aan de kust, en dan nog zijn dat grotendeels camperplaatsen. In Igea ligt een grasveld omzoomd door groene struiken en enkele grote parasoldennen. Er is een huisje met één wc en drie douches (1 euro voor 2 minuten –

effectieve waterbesparing). Je kunt er alleen kamperen met een camper, lees ik in de reviews. Iemand die reisde met een stationcar werd geweigerd omdat hij geen camper was. Het grasveld kan heel vol worden als ik de elektriciteitspaaltjes tel. Dan sta je wel op z'n Italiaans. Luifel aan luifel. Maar nu hebben we alle ruimte. In de vijver naast ons ontluiken iedere dag de waterlelies terwijl de goudvissen tussen de bladeren zwemmen. De kikker

roept in de schemer naar zijn burens.

Het strand ligt honderd meter verderop. Daar is het doordeweeks rustig en in het weekend iets drukker. Het vakantie seizoen begint eigenlijk pas 7 juni als de schoolgaande kinderen vrij hebben. Dan begint de langste schoolvakantie van Europa – op 14 september aan ze pas weer naar school. Meestal gaan de Italianen zelf in augustus op vakantie. Dan liggen ze op een rij onder parasols op het zandstrand van Venetië tot aan Rimini. Als je op google earth dit deel van de kust bekijkt zie je rijen en rijen parasols en bedjes (zie ook film van Ravenna⁵). Nu worden er nauwelijks bedjes gehuurd.

⁴ www.mosaicschool.com

⁵ Ravenna 2021 <https://youtu.be/OdaFjVGwc3c?si=Chw0k8yz3BObSAm3>.

Sporadisch zie je iemand liggen.

Deze kust is wat prettiger dan bij Sottomarina. Je kunt over een boulevard lopen en fietsen, waar de auto te gast is (althans als hij zich aan de 30 km een richtingsverkeer houdt). Opvallend veel bloemen en perkjes, trouwens. Links liggen de hotels en restaurants. Rechts de zee, strand met strandtenten. Het is net een straat met huisnummers. Iedere strandtent heeft een nummer. Bij nummer 91-92 doen we een drankje. In de meeste strandtenten wordt geklust, planten vervangen, een zwembadrand geschilderd, een pingpongtafel neergezet. Bij nummer 91-92 wordt een kinderspeeltoestel

gerepareerd. Verder zijn ze er al klaar voor. De tafel met de plattegrond voor de strandstoelverhuur ligt klaar. De hele dag zitten ze te wachten op een gast die een bedje wil reserveren. Ondertussen checken ze kun mobiel of lezen ze de krant. Verderop zit op een bijna verlaten strand, de badmeester naast een paal met een witte vlag. Hij zal zijn best moeten doen om niet weg te soezen.

Behalve de badmeester die in zijn hok zit, pal voor het beachvolleybal-toernooi. Die moet zijn best doen om de zee in de gaten te houden. Er zijn wel 50 velden waar 2 tegen 2 of 4 tegen 4 gespeeld wordt. Jonge meiden in kleine sportsetjes, gozers met gebruinde bovenlijf en lange shorts. Wielrenners onderbreken maar wat graag hun training, om even te kijken naar het "spelverloop". Een DJ zorgt voor energieke muzikale begeleiding. Het toernooi duurt drie dagen. "Drie dagen met een hoog testerongehalte", grinnikt Wil René.

We gaan boodschappen doen in Rimini, zo'n 13 kilometer verderop, uiteraard met de fiets. Mijn associatie bij Rimini is zoiets als het Spaanse Benidorm. Dat zal ook wel zo zijn aan de kust. Het blijkt echter ook een gewone stad te zijn. Een oude stad gesticht door de Romeinen. Een poort van bijna 2500 jaar markeert de ingang van de stad. Veel oude gebouwen zijn er niet meer want de stad is aan het eind van de tweede Wereldoorlog platgebombardeerd.

Chips! Ik stoot mijn cafetière kapot tegen de kraan. Het idee dat ik nu géén koffie kan zetten, wordt ik chagrijnig. Dus ga ik op zoek naar een cafetière-glas. Eigenlijk is zo'n French Press zoeken in Italië niet te doen. Hier zetten ze in iedere Italiaanse keuken koffie met een Bialetti Mokka. Zo'n zeshoekige, metalen koffiepote die je op het vuur zet zodat de damp via de koffie in een bovenste deel lekt. In bijna 100 jaar is het ontwerp ongewijzigd. Italiaans design. Dus koop ik zo'n schattig kleine

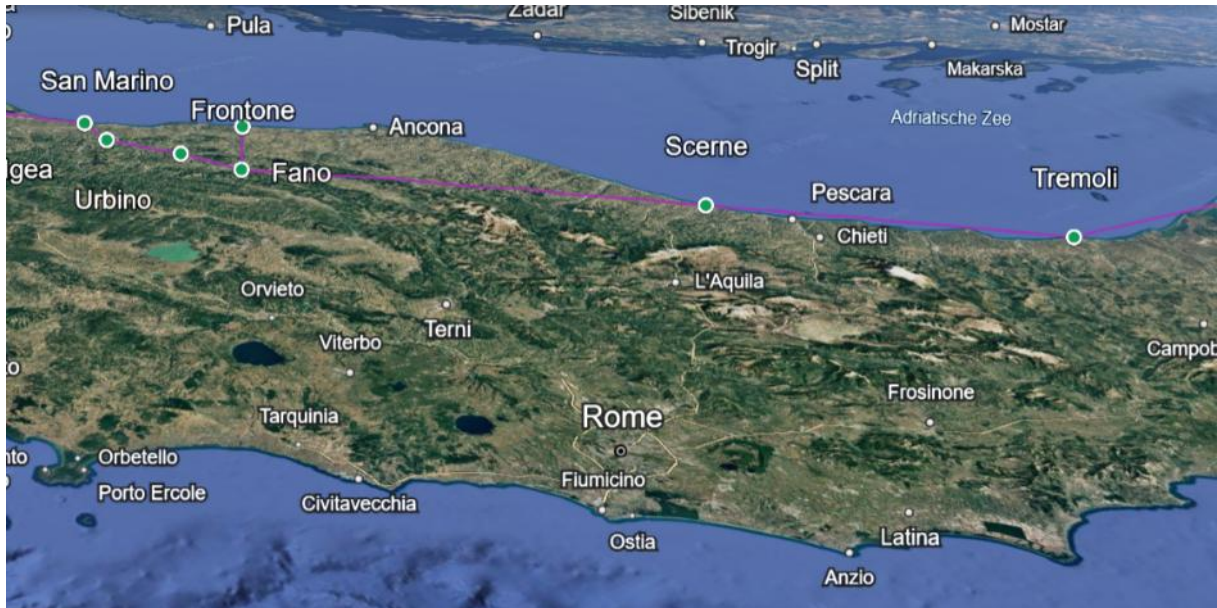
perculator. En ik wordt verrast: de koffie is echt super lekker. De zoektocht naar een cafetière heb ik meteen gestaakt.

Behalve strandwandelen, koffie drinken en boodschappen doen, zijn we weer aan het schilderen. Ik moet altijd over een drempel heen, als ik een tijdje geen kwast in mijn handen heb gehad. Ik wil graag Wil René portretteren maar begin met het naschilderen van een Toorop. Uitstelgedrag. Dus na twee dagen begin ik er toch maar aan. Ergens in de komende weken zal ik het af maken. Nu gaan we eerst de binnenlanden in.

Vergezichten, stadsblik en kijk in een oog.

San Marino, Urbino, Frontone, Scerne, Tremoli, 19 – 25 mei 2025

De republiek San Marino ligt op n uurtje rijden. Dit land hebben we nog nooit bezocht. Voordat we de oude stad bezoeken, gaan we shoppen voor 'n nieuwe polo voor Wil René. In de tweede winkel slagen we maar hij wil daarna toch alle winkels bekijken maar de herenkleding is éénkleurig saai.

Toen we San Marino inreden waren we wat teleurgesteld, want we zagen veel huizen maar begrepen niet waarom het een eigen staatje is, totdat we verder naar boven rijden en de rotswanden zien opdoemen met op de rand de (gerestaureerde) verdedigingsmuren. Parkeren in het ministaatje van 61 km² is met zoveel hoogteverschillen, is een uitdaging. De meeste van de 30.000 inwoners hebben dan ook kleine boodschappenwagentjes. Voor campers hebben ze een paar plekken gemaakt. We kiezen er een die vlak bij de kabelbaan ligt. We wandelen, nou ik sjok, naar daarheen. Het is maar 10 minuten maar redelijk stijl. Touwen langs het pad helpen me wel.

De gondel gaat ieder kwartier. Als wij aankomen, mogen we 14:50 minuten wachten. In 2 minuten zijn we boven. Dat scheelt me zeker 45 min sjokken. Het uitzicht is fantastisch. We kijken zo naar Rimini en de Adriatische zee die 30 km verderop liggen. Het heuvellandschap aan de andere kant is zeker zo mooi. Dat uitzicht is de reden waarom je deze republiek bezoekt. Verder zie ik vooral horeca en toeristenwinkeltjes in de nauwe straatjes. Winkeltjes met parfums, tassen, snuisterijen en wapens?!?. Aanvankelijk ben ik verrast. Ik zie in de etalage alle soorten pistolen en geweren. Totdat ik dichterbij kom, en zie dat ze plastic zijn. Desondanks blijf ik het onbegrijpelijk dat mensen het als souvenirs zien.

Ik lees dat ze ook een wisseling van de wacht hebben, alleen in juli en augustus. Net als in de rest van de republiek, is toerisme een belangrijke bron van inkomsten. Toch zie ik op het vrijheidsplein twee "wachters" met van die mooie pluimen op hun helm bij de ingang van het paleis staan. Toeval blijkt, een paar zwarte auto's met CD op hun kenteken duidt op hoogwaardig bezoek van ambassadeurs. Belangrijk genoeg voor de speciale wacht – en die willen best wel voor mij poseren. Dank je wel - Grazie.

Uiteraard stuurt Wil René zijn drone de lucht in. Als we in een bar de beelden bekijken, is de eigenaar ook wel benieuwd. Want dat hij in een bijzondere plek woont, weet hij wel, maar je stad vanboven zien, is toch wel anders. Na een paar uur zijn we echt wel uitgekeken en gaan met de gondel terug. Uiteraard na 14:15 minuten wachten. Op de parkeerplaats zouden we mogen overnachten, maar de strook zand tussen bomen en struiken voelt niet zo prettig. Ik heb gelezen dat een oude camping aan de andere kant van de stad wel een prima plek is. Ook gratis. Nou dat valt tegen. Twee troosteloze wegen waar je je camper zou kunnen parkeren onder hoge dennen. Misschien dat mensen het mooier vinden als het gratis is....

We besluiten nog een uur te rijden in de richting van Assisi. De route is prachtig slingerend door het landschap. Het asfalt is van duidelijk mindere kwaliteit en gelukkig rijden er aan het eind van de middag weinig auto's want het is ook niet zo breed. Ik zie op internet dat er bij Urbino twee parkeerplekken zijn waar ook campers mogen staan. De eerste die we

tegenkomen is gratis, maar blijkt afgeladen vol te zijn met personenwagens. Het is er sowieso druk en bedrijvig. Wil René vraagt zich af wat er in het stadje te doen is. We rijden om de stad heen naar de tweede parkeerplaats waar we voor 18 euro mogen staan. Mijn mond valt open. Wat een prachtig uitzicht. Achter ons torent een palazzo hoog achter imposante stadsmuren, en voor ons het licht glooiende groene landschap. Die stad gaan we morgen bezoeken, en inmiddels is duidelijk dat de schoonheid van de stad het vele volk en verkeer verklaart.

Urbino blijkt een belangrijke renaissance stad te zijn. Rafaël is er geboren, wat de stad natuurlijk uitnut. Terwijl hij zijn schilderopleiding in Perugia kreeg en zijn bekendste werk in Florence en Rome maakte. Dat maakt de stad niet minder mooi. Hertog Frederico da Montefeltro ontwikkelde deze stad door “moderne” kunstenaars uit te nodigen om er “prinsenstad” van te maken. We spreken 15e eeuw. Die kunstenaars bouwden ook zijn palazzo dat nu museum is. De vele zalen zijn volgehangen met schilderijen uit de 14 – 16e eeuw. Dus veel religieuze kunst. Tussen die honderden doeken zitten enkele interessante doeken voor ons als amateurschilders. Atelierstukken waarmee een meester zijn leerlingen toonde hoe een doek werd opgezet en wat hen te doen stond⁶. En tussen al die schilderijen zitten er waarachtig twee van Rafaël⁷.

We kunnen de toren beklimmen en het uitzicht is mooi (zie [video](#)) maar de trap zelf is een plaatje.

⁶ Federico Barocci

⁷ <https://galleriaideale.gndm.it/en/raffaello/ritratto-gentildonna-la-muta>

De stad zelf ademt nog altijd die middeleeuwse sfeer uit en nodigt uit tot dwalen door steegjes, die soms scherp stijgen. Gelukkig zit er dan een armleuning tegen de gevel of zijn er de straatstenen oneffen zodat je grip houdt. De beloning is een prachtig uitzicht op de stad en

het paleis.

Vol indrukken besluiten we niet nog een nacht op de parkeerplaats te blijven maar een uurtje te rijden naar een camping tussen de bergen in een groene oase. De campingeigenaresse verzucht dat ze nog nooit zo'n rustige start van het seizoen heeft gehad.

Ze denkt dat het aan het slechte weer ligt. Vandaag is het, met 20 graden en af en toe een zonnetje, aangenaam. Ook in de stad. En zoals bijna iedere avond regent het. Ik vind het lekker zo tussen de

groene heuvels, op een grasveld met madeliefjes met een kabbelend riviertje op de achtergrond. Ik wil hier wel een paar dagen kamperen. Ik heb niet gerekend met Wil René die een oogarts heeft gevonden, die morgen om 4 uur wel even tijd heeft om zijn klachten te onderzoeken. De klacht is een

vlek in het linkeroog. Ik vermoed mouches volantes⁸ waar ik sinds twee jaar ook last van heb. Van die zwervende vlekjes of sliertjes in je oog. Maar zekerheidshalve laat hij ook kijken of het netvlies niet aan het loslaten is. Die oogarts zit aan de kust, 40 km verderop, 1 uur rijden.

De ochtend is het stralend weer. Van de campingeigenaresse mogen we later vertrekken dan het gangbare: vóór 12 uur. Dus kunnen we nog schilderen. De oogarts houdt spreekuur samen met een dozijn andere specialisten in een gebouw. Dus in de wachtkamer zitten mensen die komen voor een Chinese geneeskundige, internist, diëtist etc. Iedere dag zit de oogarts in een andere plaats in deze

regio. Nu dus in Fano. De oogarts constateert inderdaad floaters, zoals ze in het Engels heten. Het netvlies is nog oké. Hij schrijft een poeder voor, die Wil René dagelijks moet opdrinken (placebo?). We kunnen afrekenen bij de balie. Dat is niet omdat we buitenlanders zijn maar we zien iedere patiënt na zijn consult de portemonnee trekken. De assistente spreekt geen woord buitenlands en wij geen Italiaans. Een man helpt ons vertalen. “Wat is zijn servicenummer dan kan ze een factuur maken.” Het enige servicenummer dat Wil René heeft is zijn

burgerservicenummer. Dus toont hij zijn rijbewijs en wijst het nummer aan. No, No.... Daar heeft ze niets aan. “Betaalt u cash of met kaart de 100 euro? Cash is prima.” Als we vragen om een factuur zegt ze dat ze dan 120 euro moet rekenen, want dan moet ze een factuur maken?!?. Verbouwereerd verlaten we de wachtkamer.

Het is inmiddels vijf uur dus zoeken we een camperplek in de buurt. Op het eerste terrein dat we oprijden, staan grote plassen. We bedanken de beheerder voor het aanbod maar rijden naar de volgende. Daar is de toegang afgesloten. De beheerder rebbelt in het Italiaans en uit de gebaren begrijp ik dat we er niet op mogen, want onze camper zakt in de grond. Het heeft hier blijkbaar flink gehoosd gisteren. We kunnen ook terug naar de camping, een uurtje rijden... Ik ben voor!

De volgende dag is het stralend. We moeten de luifel uitdraaien om in de schaduw te kunnen schilderen. De camper zelf is het windscherm, want de koude wind is stevig. In de loop van de dag neemt die toe. Zo sterk dat hij de luifel, die met stormbanden vaststaat, weet op te tillen. Dat maakt ook, dat de temperatuur niet boven de 18 uitkomt. In de avond begint het zoals gewoonlijk te regenen. Tot onze verrassing regent het 's morgens ook, en de vooruitzichten zijn max 16 graden en een regenachtige dag. Dus jammer, maar geen weer om te fietsen, noch te schilderen. Tijd om verder te rijden, jammer van de prettige camping.

Ik heb een openluchtmuseum gevonden waar kunstwerken in de pier zijn verwerkt⁹. Rum drie uur rijden. Hemelsbreed niet zo ver maar ja slingeren tussen bergen en heuvels met slecht wegdek, maakt dat we langzaam zijn. Als we de zee bereiken, regent het nog steeds. De camperplek die op fietsafstand van het museum zit, is gesloten tot 4 uur. En wij staan natuurlijk om 3 uur voor de poort. De camperplek heeft geen voorzieningen (alleen elektra tegen betaling), enkel een slagboom, asfalt en een spoorlijn waar goederentreinen voorbijrazen.... voor 20 euro. Het blijft regenen de rest van de middag en waarschijnlijk ook in de avond. We zetten koffie terwijl we overleggen. Ik had namelijk nog een plan, namelijk dat we morgen een half uur het binnenland inrijden waar dit weekend een keramiek tentoonstellingsmarkt is. Dat leek me een interessante stop en daarna zien we wel. De plannen vallen dus in het water. Misschien een volgende keer.

⁸ <https://www.oogvereniging.nl/oogziekte/mouches-volantes/>

⁹ Viva Sculpture - San Benedetto del Tronto, <https://www.comunesbt.it/museodelmare/>

We rijden door naar het Zuiden en hopelijk de zon. Tja, om 4 uur komen we in de Italiaanse middagspits. Dan gaan veel mensen naar hun werk. En ja het regent nog steeds, dus vorderen we langzaam. Rond 5 uur zijn we het wel zat. De routeplanner geeft ook camperplaatsen aan op de kaart. En ik zie er drie, vlak bij elkaar aan de kust, achter de spoorlijn. Als er zich een zijstraat aandient, slaat Wil René af. Na een paar meter zegt de routeplanner: "U rijdt tegen het verkeer in.". Geen bord gezien en de weg is te smal om te keren. Nu duimen dat de tunnel onder het spoor hoog genoeg is. Drie meter, dat moet lukken, maar de helling van 15% maakt het spannend, want als de voorkant onder de tunnel is, staat de achtkant nog wat hoger op de helling. Heel voorzichtig kruipen we onder het spoor door. Op het moment dat we de helling naar boven willen nemen, draait een auto de hoek om. Die zich rot schrikt en terug uitrijdt om ons de ruimte te geven. Eenmaal boven, zien we, dat we ook hier, alleen maar rechtsaf mogen. Gelukkig zit er een camping op de hoek, die genoeg plek heeft, die groen gras heeft, warme douche en schone wc, uitzicht op zee en een bar/restaurantje. En dat voor 23 euro. Prima. We zetten de camper neer en gaan eerst wat drinken in de bar. Want de fles wijn die ik onderweg in de supermarkt kocht, heeft Wil René laten vallen – gelukkig buiten. Na een Aperolspritz (ook al regent het nog steeds) gaan we niet meer koken. Pizza en gebakken inktvis wordt het hoofdgerecht. De tortilla's maken we morgen wel. In de zon, hoop ik. Die avond is het niet droog geworden.

De volgende ochtend wekt de zon ons. We ontbijten buiten, ondanks een frisse, straffe wind. Mooi fietsweer. We gaan de binnenlanden in. Dat betekent naar boven trappen. Met een omtrekkende route fietsen we naar het eerste dorp op de heuvelrug. Tot onze verbazing zien we bergen met sneeuw in de achtergrond. Geen idee dat de Apennijnen zo hoog zijn en zo dichtbij zijn.

De punten die we zien, blijken ruim 2900 meter hoog en liggen zo'n 50 km verderop. Voor het volgende dorp moeten we een stevige helling op, waar het beton van de weg in brokken uiteen is gevallen. Dat betekent kleinste versnelling, zwaarste ondersteuning en zigzaggend naar boven. Hijgend staan we boven en zien een mooi uitzicht op de kust en het heuvellandschap. We vinden een bankje en eten als echte Hollanders onze boterhammen op. De terugweg naar de kust is bijna vliegen. Een helling van gemiddeld 11%. De haarspeldbochten zorgen dat we meer remmen dan vliegen. Bij een strandtent puf ik uit met een kop macchiato (espresso met n beetje melk). De eerste echte fietstocht van deze reis zit erop: 33 km is voor nu een prima afstand.

De camping heet Garden Beach, waar ze hun best doen om een mooie groene camping te maken. De bloemen krijgen dagelijks water, de heg wordt met de hand geknipt, het gras gemaaid met een elektrische grasmaaier (niks geen lompe tractor). Het is een manier voor de camping om zich te onderscheiden van de vele andere Beach-campings. Toch is het onvoldoende om ons langer te laten blijven.

We reizen weer verder langs de kust. Het is zondag zodat we wat soepeler door de dorpjes kunnen rijden. Aangezien we niet over de tolweg willen rijden, is dat het alternatief. Wat ook betekent het wegdek in de gaten houden, want sommige gaten wil je echt niet raken. Zelfs vrachtwagens manoeuvreren om ze te vermijden. Na Pescara wordt de weg wel beter, maar ook saaier. Wat het lastig maakt, is dat langs de kustweg 50 km per uur wordt aangegeven, maar we worden aldoor op hoge snelheid ingehaald. We laten de borden voor wat ze zijn en rijden meer met het verkeer mee, zeker waar er nauwelijks huizen staan. Dus met een gangetje van 65 – 70 km rijden we van dorp naar dorp, waar we ons wel aan de snelheid houden. Uiteraard gaat dat een keer mis, denken we. Wil René ziet ineens een politiewagen aan de overkant van de weg staan met een kastje in de auto – snelheidscontrole denkt hij. We rijden op dat moment 58 km/u. Chips. Misschien ligt er over een tijdje een bekeuring in onze brievenbus. Die we dan binnen 5 dagen moeten betalen, dan geldt het laagste tarief¹⁰. Ondertussen duimen we dat het kastje niet aan stond¹¹.

Om half vijf rijden we de haven van Tremoli op. Er is hier een bewaakte camperplek. Links zien we de boten liggen en voor ons doemt er een enorm podium op. Over 5 dagen is er een groot optreden en ze zijn aan het opbouwen, meldt de beheerder. Nou die avond blijft het rustig maar 's ochtends om half acht zullen we ons bed uit trillen.

¹⁰ <https://www.anwb.nl/vakantie/italie/reisvoorbereiding/verkeersregels#verkeersboetes>

¹¹ We hebben nooit een bekeuring ontvangen, gelukkig.

Eerst gaan we de oude stad, die boven de haven uittorent, bekijken. Het is klein, met smalle straatjes die aan weerszijde uitkijken over zee, een pleintje met daaraan een kerk. We wandelen er binnen no time doorheen. Aan de andere kant zien we een vissershut die hoog boven het water staat. De golven beuken tegen de smalle palen. Ik verbaas me dat ze sterk genoeg zijn om de vissershut te dragen. Dan lokken trommels ons terug naar de haven. Vanaf de stadmuur zie ik op de kade verkleedde mensen. Ik herken een ridder met maliën, vendelzwaaiers, trompetters. Natuurlijk ben ik nieuwsgierig en loop naar de haven. Net als ik er ben, zet een

kleine stoet zich in beweging. Het ziet er een beetje knullig uit. Het blijkt¹² dat een lokale vereniging een Middeleeuwse historische processie houdt. Ze spelen de terugkeer van de ridders van de (4e) kruistocht die Constantinopel hebben veroverd in de 13e eeuw. De ridders brengen relikwieën van Sint Timotheüs met zich mee. Timotheüs is beschermheer van de stad.

¹² <https://termolionline.it/2025/05/cultura-e-societa/termoli-xiii-secolo-il-fascino-del-medioevo-rivive-nel-corteo-storico/>

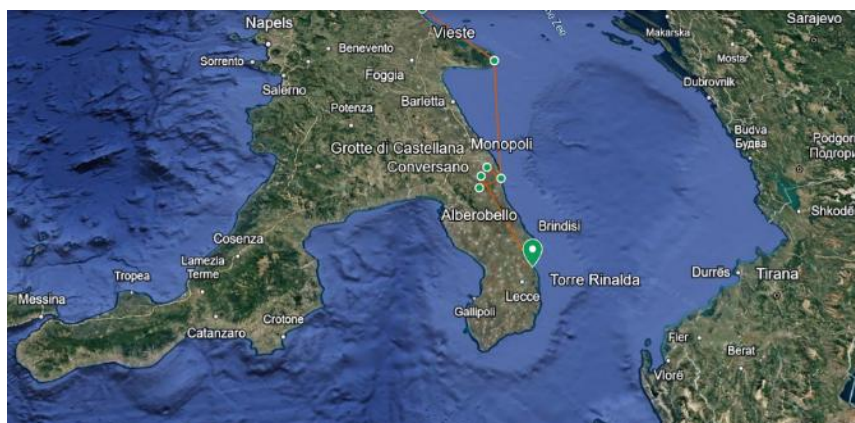
De volgende bestemming van de reis is Vieste in de provincie Puglia. Op weg daarheen zien we vergelijkbare stadjes als Tremoli die op een rots zijn gebouwd die in zee uitsteekt.

Peschici

Puglia- vol programma

Vieste, Monopoli, Conversano, Castellana Grotte, Torre Rinaldi, 26 mei – 4 juni 2025

Vieste ligt op het puntje van het schiereiland dat op de landkaart de sporen van de Italiaanse laars lijkt. Uiteraard gaan we met de fiets het stadje in om boodschappen te doen en rijden meteen naar het oostpuntje van het oude centrum. Bijna, want een klooster blokkeert de weg naar dat puntje. Fietsen is sowieso een uitdaging voor een plaats met zoveel trappen. Uiteraard in het oude centrum maar ook in de rest van het

stadje stuiten we regelmatig op een trap aan het einde van een straat.

De camping blijkt een dorp te zijn met hotel, appartementen, huisjes, winkeltje en een camping. Het allerfijnste een zwembad. Een gevuld zwembad – want onderweg diverse lege zwembaden gezien. Maar 1 juni komt dichterbij en hier wordt zelfs een

tweede zwembad gevuld, er worden geraniums gebracht en onkruid uit de borders gehaald. In het stadje zijn ze bezig de kerstverlichting weg te halen. Of ze dat voor 1 juni gaan halen betwijfel ik maar ach, het geeft sfeer.

Wil René gaat zodra we de camper hebben staan, de watertemperatuur opmeten en komt enthousiast terug: 22 graden. Dus we gaan zwemmen. Dit voelt als vakantie.

Een camping betekent ook dat we weer kunnen

schilderen en gestaag groeien onze portretten. Het schilderen zorgt er ook voor dat we mensen spreken. Want er komt altijd wel iemand kijken en dat mag, want er is nog nooit iemand komen kijken die zegt: mwah, dit vind ik niks. Deze keer komt Jan buurten. Hij en zijn vrouw kamperen met een caravan met twee zijdeuren. Als de grote deur open gaat, staat er een motor in. Een paar dagen later zie ik Jan zitten voor de caravan met een afwasteiltje in zijn armen en een kapmantel om. Zijn vrouw Nel is 'm aan het knippen. In de teil gaan zijn haren. Ik trek de stoute schoenen aan en vraag of ze mij ook wil knippen, nog niet wetend dat Nel kapster is sinds haar 15e. Dat wil ze wel doen. "Wil je dat ik mijn haren nat

maak?" "Nee, ik knip altijd droog dan kun ik veel beter zien wat je haar doet en hoe het valt. Zal ik een bob knippen?" Uh, dat lijkt me prima, nog nooit gehad. Dus ga ik op het vissersstoeltje zitten, met het teiltje op mijn schoot. "Ik heb geen klemmen bij me maar met wasknijpers zal het ook wel gaan." En dat klopt. In het teiltje valt de ene na de andere grijze lok. Ze scheert mijn nek nog uit, fixeert een aantal lokken en geeft instructies hoe ik het beste kan drogen: mousse erin, niet kammen, en als het droog is in de vorm knippen. "En?" vraag ik Wil René, "is het wat?" Ik heb het eindresultaat zelf nog niet gezien. "Het maakt je een stuk jonger." Nieuwsgierig ga in de spiegel kijken. Het ziet er inderdaad goed uit. Die dag kijk ik vaker dan normaal in de spiegel, het is wennen dat mijn nieuwe kapsel. In het dorp haal ik twee flessen wijn als dank-je-wel.

Vieste is een vissersplaats zoals veel van de dorpen en stadjes langs de kust. Gebouwd op 'n rots die boven de zee uitstijgt en waar mensen vanwege de warmte witte gepleisterde huizen hebben gebouwd die dicht op elkaar staan. Wil René heeft er een [video](#) van gemaakt.

Na vier dagen vakantie is het tijd om Puglia verder te ontdekken. We zigzaggen langs de kust met prachtige uitzichten op zee en kleine baaitjes. De zigzagroute duurt 10 km langer omdat de doorgaande weg is afgesloten. Geen straf hoor.

Als we schiereiland verlaten komen in een vlakte die aan Spanje¹³ doet denken. Droog, zanderig, grote olijf- en wijngaarden, plastic velden.

Bestemming vandaag is Monopoli. De buurvrouw had op de radio gehoord, dat er in de buurt van Bari een ukelele festival was. Dat blijkt de stad Monopoli te zijn, dat iets zuidelijker aan de kust ligt. Er ligt een camping op n kwartiertje fietsen van het centrum. Rond vijf is er open podium en daarna zijn er wat kleine concerten op pleintjes. Een nieuw vrijliggend fietspad zorgt dat we snel in de stad inkomen, waar we weer eens verdwalen in de kleine straatjes op zoek naar het eerste podium. Hier geen trappen, wel doodlopende straatjes.

Overall zien we mensen met kleine gitaartassen op hun rug, dwalen door de stad. Ukeleles lijken kleine gitaren, alleen hebben ze maar 4 ipv 6 snaren.

Deze avond maak ik kennis met muziek waar de Ukelele een rol in speelt. Veel jaren '20 swingmuziek¹⁴, eigentijds new age met looppedaal, latin, reggae. Niet alles is mijn smaak. Maar de context maakt wel veel goed.

Vol van muziek fietsen we in het donker terug naar de camping.

Het Ukelelefestival is het hele weekend evenals het Kersenfeest in Conversano. Dat stadje ligt 25 km het binnenland in, dus maken we daar een fietstocht van. Langzaam stijgen we langs olijfbomen. Van die hele oude met stammen die van klei geboetseerd lijken. Langs overdekte druiven,

¹³ Gebied bij Almeria en gebied tussen Valencia en Murcia

¹⁴ [Bad Mouse Orchestra](#) (swing '20), [Larissa Leaves](#) (new wave), [Le combinate](#) (latin), Adriana Bono (rap-achtig)

amandelbomen, tomaten. Langs gestapelde muurtjes, met wilde bloemen er naast, bloeiende cactussen en vlak voor het stadje zien we pas kersenbomen.

Het kersenfeest blijkt niet echt een concurrent van het ukelele festival. De markt van 30 kramen is “iets” kleiner. We tellen 10 kraampjes waarvan de helft gesloten is. Verder is er weinig te merken van het feest. Ook geen versiering met kersen wat ik wel had verwacht. Dan blijft over: kersen proeven. De trots van de streek is de kers Ferrovia. Deze “spoorweg” kers is wel echt lekker.

In dit stadje in het midden van de Italiaanse hak, zit alles dicht tussen 13 en 17 uur, ook de markt, ook de kerken en het museum. We blijven een tijdje hangen op een terras in de schaduw. Ik neem een tweede kop koffie, tot verbazing van de ober. Hij kent niet veel mensen die zo’n sterke maag hebben dat ze zoveel koffie kunnen drinken. Waarop ik weer verbaasd ben, want het zijn pas mijn eerste twee koppen van de dag. De terugweg is warmer maar omdat het bergafwaarts is, voelt dat niet zo.

De volgende dag staat de toeristische attractie van deze streek op het programma: Alberobello. Nou eigenlijk zijn de Trulli de attractie: huisjes met grijze puntaken. Onderweg zagen we hier en daar al wel een paar in het landschap. In dit stadje is een wijk waar er veel bij elkaar staan. Een halfuur rijden, om dan met open mond te kijken naar de bussen, die kolonnes toeristen uitspugen die zich een weg banen naar en door de wijk. Voordat we ons in die massa begeven, gaan we een expositie bekijken waarvan ik poster zag in Conversano. In het buurthuis hangen enkele werken van rebelse kunstenaars zoals Banksy.

Met de werken die ze veelal buiten het museum maken, houden ze ons een kritische spiegel voor. Er hangen een paar prachtige afbeeldingen: bijvoorbeeld van de Italiaanse TVBOY¹⁵. De kerstman als ongewenste vreemdeling uit 2020 is nog altijd actueel, helaas.

Na de lunch durf ik het wel aan om me in de drukte te wagen. Wil René bekijkt het wel van [boven](#)¹⁶. Het zijn grappige middeleeuwse boerenhuisjes die oorspronkelijk zonder cement met kalkstenen zijn gebouwd¹⁷. De daken zijn gestapelde stenen en evenals de muren dik, wat goed isoleert. Een trullo is echt een tiny house met een

vloeroppervlak van 20 á 25 m². Vaak zijn er dus meerdere trulli die een (vakantie)huis vormen. Pas de laatste jaren zijn de Trulli in de mode. 35 jaar geleden wilde niemand ze hebben en werden ze aangeboden met een aantal hectare grond. Tegenwoordig betaal je voor een bouwval van 2 trulli zo'n 80.000 euro. Wil je meer een kant-en-klaar trulli complex met zwembad reken dan op 5 ton¹⁸.

De rest van middag hangen we in het stadje en in de camper op de parkeerplaats, want ik heb gisteren een avondvoorstelling in de buurt geboekt. Beetje veel prikkels in zo weinig dagen, maar de voorstelling wordt maar af en toe opgevoerd. De volgende is pas weer over 20 dagen. Het is de omschrijving van de voorstelling en de locatie die het spannend maakt. Locatie: grot 60 meter onder de grond. Voorstelling: "multimedia-installatie die dans, stemmen, geluid en licht combineert en de grot als podiumruimte gebruikt en je meeneemt op een buitengewoon avontuur in Dante's Inferno". *Hell in the cave* is geïnspireerd op het boek *De goddelijke komedie* van Dante. Hoewel het in de 14e eeuw is geschreven, denk ik dat iedere Italiaan het kent. Het is in het eerste boek dat in Italiaans is geschreven. Verplichte kost op school zoals ik Beatrijs moest lezen dat ongeveer net zo oud is, en in het "Nederlands" geschreven is. Maar Dante is veel beroemder dan Beatrijs. Zijn boek schijnt het

¹⁵ <https://www.tvboy.it/>

¹⁶ <https://youtu.be/n01OHEiRVpI>

¹⁷ <https://trulli-invest.com/trulli-werelderfgoed-van-de-unesco/?lang=nl>

¹⁸ <https://www.agenziadeitrulli.com/en/search?ts%5B%5D=trulli&min=&max=>

meest vertaalde boek te zijn in de wereld. Toch wel bijzonder dat een middeleeuws, diep christelijk gedicht van ruim 14 duizend verzen nog altijd inspireert¹⁹.

Voordat wij afdalen in de hel zoeken we een plek om te overnachten. Ik heb gelezen dat je op de parkeerplaats bij de grot kunt overnachten. Als we daarheen rijden worden we tegengehouden en naar een andere parkeerplaats verwezen. Voor 8 euro kunt u overnachten, gebaart de man in het hokje van de parkeerplaats. Als we na het eten, om ons heen kijken, zien we een volledig verlaten parkeerplaats. Het hokje is ook gesloten. Niet echt prettig om je camper achter te laten. We rijden opnieuw richting de ingang van de grot, en zien een andere parkeerplek waar al 2 campers staan, evenals auto's van andere voorstellingbezoekers. Sokken aan, t-shirt met lange mouwen, trui mee want in de grot schijnt het maar 15 graden te zijn.

Na een lange introductie in het Italiaans, mogen we door de poortjes en de trap af waar rood licht je

al het gevoel geeft dat je de hel nadert. Hoewel ik er geen woord van versta, is de voorstelling wel meeslepend. We zien verdoemden in hun lijden – zij die hebben gezondigd door verraad, afgunst, lust, geldzucht, arrogantie ed. De enorme grot (100x50x60 meter) wordt helemaal gebruikt.. We worden in een hoge, grote grot op een plek neergezet. Pas dan realiseer ik me dat ik de hele voorstelling moet blijven staan.

Er is geen stoel te bekennen. Als ik na 45 minuten op een rots ga zitten wordt ik er meteen afgestuurd want ik zit op het podium en dat is blijkbaar niet de bedoeling. Dus draai ik om mijn as en rek mijn nek om de verschillende scènes te kunnen volgen. In het donker, kruipen spelers krijsend langs me heen. Ondanks dat ik weet dat ze me niets aan zullen doen, vind ik het toch een beetje eng (zie filmpje hieronder).

Vol indrukken, met pijnlijke heupen waggel ik naar de camper. Morgen gaan we naar een hele saaie camping om bij te komen. Welke weet ik nog niet, dat zoek ik morgen wel uit.

¹⁹ <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/waarom-dantes-goddelijke-komedie-ook-na-zeven-eeuwen-nog-blijft-bekoren~b91a2e1c/>

Het wordt een saaie, hele saaie camping onder Brindisi. In een saaie omgeving, met een saai (lelijk) strand. Wel met zwembad, dat wel. Een omgeving om aan de stijgende temperaturen te wennen. Tussen de 27 en de 30. Dat betekent strakke blauwe lucht en felle zon. Niet zo fijn want dit jaar heb ik weer eens last van zonneallergie. De zon op mijn huid doet snel zeer en veroorzaakt jeukende bultjes. Dus vermijd ik de zon en met antihistamine kan ik de jeuk onderdrukken maar mijn voorraad is bijna op. Ik fiets (met lange mouwen) naar het dorp, naar de *farmacia*. Het dorp is uitgestorven op wat bouwvakkers na. De schappen van de Coop zijn leeg en de rolluiken van de

apotheek zijn gesloten. Tja saaie omgeving heeft dus ook nadelen – het is een uur fietsen naar een stad. De camping heeft een oplossing. Via whatsapp kan ik bij de apotheek medicijnen bestellen en dan komen ze het afleveren. En inderdaad, na wat appjes heen en weer worden de pillen, met slechts 3 euro bezorgkosten, om 7 uur 's avonds bezorgd. Dat is dan weer boven verwachting.

Op de camping hebben we tijd om te klussen: de hor moet weer gemaakt worden, gebroken zonnebrillen gelijmd, de wc gerepareerd, outlook proberen te fixen (nog niet gelukt). En ik heb eindelijk tijd om mijn verhaal te schrijven. Wil René verwerkt zijn beelden in twee filmpjes. Samen zoeken we dan naar bijpassende muziek. De zoekcriteria zijn sfeer of gebied. Ik lees ergens dat Pizzica een volksdans is uit het gebied van de Trulli. Als ik de muziek via YouTube opzoek, vind ik een filmpje van een liveconcert waar een video van is gemaakt. Ik zie dansers in de straten van Alberobello. Aanstekelijke muziek is het. Het lukt Wil René om stukjes van de video tussen zijn eigen beelden te mengen én de muziek er onder te zetten. Top. [Kijk maar](https://youtu.be/n01OHEiRVpI)²⁰

²⁰ <https://youtu.be/n01OHEiRVpI>

Treurig landschap en schitterende kustplaatsjes

Puglia – Torre Rinaldi, Lecce, Otranto, Gallipoli, 5 - 13 Juni 2025

We blijven een hele week op de supersaaie camping. Om de simpele reden dat de hitte ($>30^{\circ}\text{C}$) me de lust van het reizen ontnemt. We besluiten om de tijd te nemen om te acclimatiseren. We zwemmen om af te koelen. Althans ik. Wil René trekt serieuze baantje om zijn smart watch tevreden te houden. We schilderen. Al glijdt de verf soms van de kwast af door de warmte. Wil René geeft in de afgelopen weken Ron en Sean geschilderd terwijl ik hem schilderde.

De saaie omgeving zorgt ook dat mijn nieuwsgierigheid getemperd wordt. Getemperd maar niet platgeslagen. Ik ontdek dat het een uur fietsen is naar Lecce. Een stad dat gehypet wordt als het Florence van het Zuiden. Als we nou vroeg vertrekken, zijn we de warmte voor. En terug springen we wel het zwembad in. Zo werkt dat dus in mijn hoofd. Wil René vindt het best. Stiekem is hij de saaiheid ook wel zat.

De route is vrijwel vlak en voert ons door een troosteloze omgeving. We zien kale, dode olijfbomen. Kilometers verwaarloosde boomgaarden. Met daartussen hier en daar een verlaten, vervallen messaria, een boerderij/ buitenplaats. Zou het zo droog zijn geweest de afgelopen jaren, dat de bomen hier massaal zijn doodgegaan?

Langzaam herinner ik me iets over olijfbroomsterfte. Dat is meer dan 10 jaar geleden toen hier in Puglia plotseling olijfbomen hun bladeren en olijven lieten vallen.²¹ Onderzoek wijst een bacterie aan die zich in de boom nestelt en de sapstromen blokkeert. Insecten verspreiden die bacterie heel snel. Een remedie is er niet, nog altijd niet.

Wetenschap en overheid besloten, dat er in een strook rond het besmette gebied, alle olijfbomen gekapt moesten worden om de anderen te behouden. Olijfbomen van honderden jaren oud, boomgaarden waar families, hele generaties van en voor hebben geleefd. In een regio waar 40% van de Italiaanse olijfolie wordt geproduceerd. Complottheorieën ontstaan. Gevolg is dat er miljoenen bomen in heel Italië en daarbuiten zijn gestorven of besmet, én veel bedrijven failliet zijn gegaan in het toch al arme

zuiden. De nog levende bomen geven veel minder olijven. En dat drama speelt zich nog steeds af. We zien dat sommige boeren maaien tussen de bomen (minder insecten?), velden met jonge boompjes van andere (resistente?) soorten olijfbomen. We zien enten op oude stammen. Het slechte nieuws is, dat er nog steeds geen resistente variëteit is gevonden en ook geen medicijn.²²

²¹ Artikel National Geographic 2018 [Gevaarlijke ziekte velt Italiaanse Olijfbomen](#).

²² Videobrief [Het einde van de olijfbroom?](#) uit 2019 van Stefano Cattini

Lecce is een prettige stad om te flaneren, de gebouwen zorgen voor schaduw nu het nog zo vroeg is. Rond het middaguur moeten we echt de stad uit. Dus focus ik me op één onderwerp: papier maché. Ambachtslieden, kunstenaars in deze stad werken sinds eeuwen met dit materiaal. In de 17e eeuw ontdekken ze het als goedkoop alternatief voor het dure marmer.²³ Met de kerk als belangrijkste opdrachtgever, maken ze heiligenbeelden op ware grootte, beelden voor kerststallen, vitrines en vensterbanken. Kleine taferelen te koop vanaf 200 euro. Niet perse mijn smaak. Wel technisch knap. Er zijn verschillende

ateliers, sommige niet groter dan 10 m2, waar ik naar binnen gluur. Ik heb nog geprobeerd een workshop te regelen, tevergeefs. Ik vond 90 euro pp voor 3 uur ook wel prijzig. Dus blijft het bij bewonderend toekijken.

Na een week "acclimatiseren", met 34 graden als ultieme uitdaging, ben ik het hangen zat. We gaan onderweg naar de andere kant van de hak: Gallipoli. Ik kies niet de kortste route. Ik

wil een mozaïekvloer zien in de kathedraal van Otranto. De kerk heeft er een prachtige digitale rondleiding²⁴ van gemaakt, maar ik wil 'm toch in het echt zien. Otranto heeft, net als veel dorpen in Puglia, Griekse en Byzantijnse wortels. De vloer is een soort stripverhaal van het oude testament. Het bijzondere vind ik de eenvoudige afbeeldingen uit de 11e eeuw, die ik niet ken in de westerse christelijke traditie.

²³ Ontwikkeling van [Papier-marché in Lecce](#)

²⁴ Digitale rondleiding [Vloermozaïek](#) kathedraal van Otranto

De kathedraal is helaas ook beroemd vanwege martelaren uit de 14e eeuw, die de bekering naar de islam weigerden en dat met de dood moesten bekopen. Sinds een paar jaar zijn ze door de paus heilig verklaard. Hun botten zijn in vitrines in een kapel tentoongesteld, en trekken zo nog meer (Italiaanse) toeristen naar de kathedraal. Dat maakt het bekijken van de mozaïekvloer lastig. In de kelder van de kathedraal is een kapel met gewelven die rusten op pilaren. Ze doen ons denken aan de kathedraal van Cordoba— een miniversie dan.

Otranto is een prettige kustplaats. Stadsmuren die boven een heldere azuurblauwe zee uittorenen, waar een frisse, stevig wind staat die me de hete dag doen vergeten. Haventje, strand, gezellig wit dorp met kleine straatjes. Als we weer teruglopen naar de parkeerplaats is de hitte meteen weer terug. Tijd om naar de andere kant van de hak te rijden - met de airco aan én de dakverduistering gesloten. Prima te doen.

Bestemming is Gallipoli dat we de volgende ochtend verkennen. We zijn vroeger opgestaan om de vissers hun vangst aan wal te zien brengen en verkopen. Maar als we rond 7 uur langs de havens fietsen, zien we alleen mannen die hun netten boeten. Zijn we te laat of is de genoemde, dagelijkse vismarkt inmiddels oud nieuws? Geen idee. Het is wel aangenaam om door een toeristisch stadje te fietsen zonder toeristen. We zien mensen hun terrassen opbouwen, de stratenvegers en de bouwvakkers aan de slag zijn. De enige hindernis zijn geparkeerde autootjes en scooters die een straatje blokkeren. Via google vind ik een koffietentje, dat om al half acht open is. Een hele kleine zaak met toog, vitrine en twee tafeltjes met twee stoelen. Het is er druk met een komen en gaan van

mannen. De meesten met gespierde armen vol met tattoos. Ze drinken hun koffie staande, nemen een croissantje of andere lekkernij mee. Ik voel me een vreemde eend in de bijt.

Het is nog maar 8 uur als we terugfietsen naar de camping. Het waait stevig en de zon brandt nog niet zo hard, dus fietsen nog een eindje door langs de kust. Twee dorpen verderop fietsen we langs een terrasje in de schaduw, dat uitkijkt op een

Terug op de camping gloeit de hitte alweer. Het is een mooie groene camping en we staan onder een boom. Alleen blokkeren de bomen ook de wind – het kwik stijgt wederom tot 34 graden. Het water in het kleine zwembad kent een hoog chloorgehalte, en raakt zijn kou kwijt aan de zon. Wel nog koud genoeg om af te koelen. Terwijl Wil René gaat

na de schuifdeuren de warme wind wacht. Na zevenen wandelen we de camping af naar de zee om, zittend op de rotsen met een koel briesje, de zon in de zee te zien zakken. We zitten oostelijker dan Nederland, om half negen is het donker.

De volgende ochtend staan we weer vroeg op. Het is weekmarkt in Gallipoli, een grote streekmarkt met naast groente, fruit, kaas, bonen en olijven ook schoenen, beddengoed, cd's, elektronica, 1-euro prullaria, vintage-kleding waar je tussen kunt graaien. En ook jurken. Ik wil nog een dunne jurk kopen. Thuis draag ik zelden jurken en hier sinds twee weken iedere dag. Na verscheidene kramen en dito gepaste jurken, vind ik een eenvoudig olijfgroen exemplaar. De lengte komt vooral 's

kleine baai waar mensen in het water staan te kletsen. We zien deze dagen sowieso weinig zwemmers in zee, alleen praters en spelende kinderen. Het terras bevalt zo goed, dat we het tot 10 uur volhouden. Ik kies uit de vitrine een klein citroengebakje voor bij de koffie. Het ziet eruit als een ijsje op zijn kop. Verrassing - het is echt een ijsbolletje verpakt in citroenchocola.

schilderen, doe ik, net als de Italianen, een middagdutje - in de hoop dat de middag sneller voorbijgaat, én mijn buik tot rust komt die sinds gisteren aan het rommelen is. Nadeel van zo'n dutje is dat ik gaar en warm wakker wordt. Snel boodschappen doen bij de supermarkt om de hoek. Met 'n bijzonder straf bakje koffie in de airco-gekoelde koffiecorner, knap ik weer op. We doen lang over onze boodschappen, wetende dat

avonds van pas met al die muggen. Een Italiaanse klant verzucht tegen de verkoper dat zo'n jurk heel goed kan als je lang bent. Zelf is ze zo'n 1 meter 50 en nog net niet kogelrond. Om 8 uur vluchten we alweer van de markt. De zon brandt op deze betonnen vlakke. We fietsen verder zuidelijk langs de kust naar een lange reep strand. Beetje Scheveningen voorbij de boulevard. Strandtenten met

parasols en bedjes afgewisseld met stukken vrij strand. De rotskust is hier bedekt met geel zand, maar pas op! er liggen rotsen tussen dat zand, waarschuwt een bordje. Het is nog vroeg maar bij een van de strandtenten mogen we al binnen. Loungemuziek, witte houten vloer, lekker briesje en uitzicht op zee – tussen de parasols doorkijkend. Schot in de roos, we blijven er zelfs hangen tot na 12 uur. Net als op alle stranden proberen verkopers sierraden, handdoeken,

hoeden, zwembaden, kokosnoten of harenvlechten te verkopen. En jurken. Een man trekt een hele kar beladen met jurken door het losse zand. Helaas, maar ik heb genoeg jurken gepast voor vandaag.

Tegen de avond gaan we weer naar Gallipoli, een stadje dat op een schiereiland voor de kust is gebouwd en met een brug verbonden is aan het vasteland. Hoge muren

beschermen de voormalige Griekse stad tegen de zee en, in vroegere tijden, tegen de Byzantijnen, de Normandiërs en Spanjaarden. Waren vroeger visserij en handel de belangrijkste inkomstenbron, nu is het duidelijk toerisme. Als we een rondje fietsen langs de vestingmuren en de zee, is het druk met flanerende mensen. Vooral de westkant, waar straks de

zon in de zee verdwijnt. Wil René filmt deze kant van de stad (zie video²⁵). Morgen doen we de oostkant wel - teveel tegenlicht. Idealiter film je zo'n stad rond het middaguur dan maakt de positie van de drone niet zoveel uit. Maar met deze temperaturen ga je dan niet vrijwillig

²⁵ <https://youtu.be/0d1OhuDMGDo?feature=shared>

een stad in. We wandelen een stukje door de smalle straatjes waar we gisteren doorheen fietsten. Met zoveel mensen is dat vanavond niet te doen.

Dus weer de wekker gezet. Als we op de kade tegenover het stadje staan, zien we vissers hun vangst op de kade uitstallen. De vismarkt! Mijn beeld was letterlijk een markt. Hier vaart af en toe een bootje naar de kade en zet een paar piepschuim bakken met nog spartelende vissen op de wal. Een kleine schare mannen bekijkt de vangst, kletst vooral en sommigen kopen een paar vissen. Totdat het volgende bootje aanlegt en de mannen zich nieuwsgierig verdringen om de nieuwe vissen te zien. Dit is dus de vismarkt. Het levert toch een paar mooie plaatjes op.

Na drie dagen Gallipoli verlaten we Puglia, de hak van de Italiaanse laars. We wagen ons weer in het verkeer. "Ik snap niet dat ze in Italië knipperlichten hebben geïnstalleerd in auto's. Ze gebruiken ze nooit. Het zou het rijden een stuk prettiger, vloeiender maken", ergert Wil René zich. Mijn irritatie zit in snelheidsborden. Rij je op de snelweg, staat er regelmatig een bord 50 met verboden in te halen voor vrachtwagens. Waarom is volslagen onduidelijk. Als ik dan snelheid minder, word ik voorbij gescheurd door vrachtwagens. Bij wegwerkzaamheden - althans misschien waren ze daar een paar jaar geleden mee bezig, gezien het onkruid op de afgesloten rijbaan - is het snelheid minderen naar 60, meestal 50 en soms 30km. Als ik me dan (soms) aan de snelheid houd verzamel ik een lange rij auto's achter me. Ik word dan ook vaak hoofdschuddend ingehaald, ook bij doorgetrokken strepen. Zelfs door auto's van wegwerkers. Misschien zien Italianen de roodgerande borden toch meer als een advies. Geef mij dan maar deze groene auto:

Idylle, muren en hitte in Calabrië

Calabrië - Papasidero, Diamante, Caulonia Marina, Villa San Giovanni, 13 - 19 juni 2025,

Na het heuvelachtige Puglia, zien we in Calabrië bergen. Ik word altijd vrolijk als ik ze zie. Ik heb een plek uitgezocht in Pollino nationaal park. En ik ben verrast. Dit is een on-Zuid-Italiaanse omgeving. Uitzicht over bergen en weiland met koeien – idyllisch.

De camperplek is eigenlijk een grote picknickplaats met banken, prullenbak. Maar ook met wc's

en douches in een houten hut. We zetten de camper onder hoge bomen en een lekker briesje maakt het aangenaam. Prachtig uitzicht en stilte. Tot half zeven want dan hoor ik bellen. De boer brengt zijn schapen en daarna de geiten naar hun hok. De volgende ochtend brengt hij ze weer naar een weiland verderop. Ze lopen dan langs de camper.

Behalve dat het een heerlijke plek is, kun je er ook raften. De zonen van de boer regelen dat. Dus ja, wij willen ook wel. Dat kan, morgenochtend. We staan om 9 uur klaar zoals afgesproken. "Of we nog wat geduld hebben, want er komen nog twee Italiaanse gezinnen, die zijn wat te laat." Geen probleem, zet ik gewoon nog 'n kop koffie. Wat later blijkt anderhalf uur te zijn. En dan kan ik een wetsuit aantrekken, krijg een

reddingvest en helm mee. We dalen met een busje 400 meter naar beneden naar de rivier de Lao. Daar krijgen we een briefing ... in het Italiaans. Want de jongens spreken geen Engels (of Duits). Door het voor te doen, begrijp ik wat de bedoeling is. We delen de boot met een familie, waarvan de vader fanatiek

zijn zoon verbetert als hij het niet goed doet. Och arme. Jammer genoeg mag ik niet met de jongen ruilen van de gids, iets met mijn gewicht? We raften 2 uur door kloven met stroomversnellingen. Onderweg zien we watervalletjes, rotsen met varens, hoefblad, vijgenbomen. Bij een grote waterval

mogen we “douchen”. Even stukt mijn adem als ik er onder ga staan, maar ik heb het warm genoeg. Waar de rivier diep is, mogen we ons mee laten drijven met de stroom. De twee uur vliegen om omdat de omgeving prachtig en ongerept is. De rivier ligt verscholen tussen de rotsen en bomen, er is geen mens te bekennen. Later als we met de drone de rivier zoeken, zien weer hoe beschut hij ligt.

Onze voedselvoorraad is op maar de boerderij heeft ook een restaurant. Zo kunnen we nog

een nachtje blijven. We hebben met google translate afgesproken dat we om zeven uur gaan eten. Dat wordt weer “iets” later. We begrijpen dat de keuken nog niet klaar is. Die uitleg geeft de (schoon)dochter met haar jongste aan de borst. Later blijkt ze de kok en ober te zijn. Met dezelfde korte broek en oud T-shirt. Authentiek, zullen we maar zeggen. Het menu bestaat uit keuze tussen twee gerechten – feitelijk eten wat de pot schaft. Antipasta is of pasta of lokaal vlees en kaas. Ik kies dat laatste, wat prima smaakt – al weet ik niet welke kazen ik eet. Waarschijnlijk ricotta, jonge schapen- en geitenkaas gezien alles van de boerderij komt. Duurzaam, 0-km voedsel, lees ik later in de reviews. Voor het hoofdgerecht maak ik de verkeerde keuze: gnocchi (meelballen) met overgare courgette en hier en daar de inhoud van een worst. Het heeft nauwelijks smaak. Wil René heeft varkensvlees (kotelet) met gebakken aardappelen met paprika. Hoewel we om 8 uur eten zijn we (te) vroeg voor het vlees van de BBQ want hout staat pas net in de fik. De BBQ-meester is de boer zelf, die naast ons met vrienden aan tafel zit en tegenover me zit een vader met vier kinderen en hun partners. Meer gasten dan ik verwacht had op deze afgelegen plek.

Nu het brood op is, het drinkwater bijna, en er geen ingrediënten meer zijn voor maaltijd, moeten we

naar “bewoonde wereld”. De dichtstbijzijnde supermarkt is namelijk een half uur met de auto. Het wordt (weer) de toeristische wereld van de kust. Voordat we vertrekken, schrobben we het dak van de camper. Wil René ziet een oude vrachtwagen staan en parkeert ‘m tot verwarring van de boer, strak ernaast. We gebruiken de laadbak als trap.

Terwijl we naar de kust zigzaggen en ondertussen nog opnames van de Lao maken (zie video²⁶), trekt de bewolking weg en stijgt de temperatuur weer aanzienlijk. Op de camping bij Diamante vinden we ‘n redelijk schaduwrijk plekje, maar met die vochtige warmte krijg ik ‘n knallende koppijn, voel me suf/slaperig. Wil Rene zet mijn voeten in een bak koud water, waar ik van opknop. Vervolgens

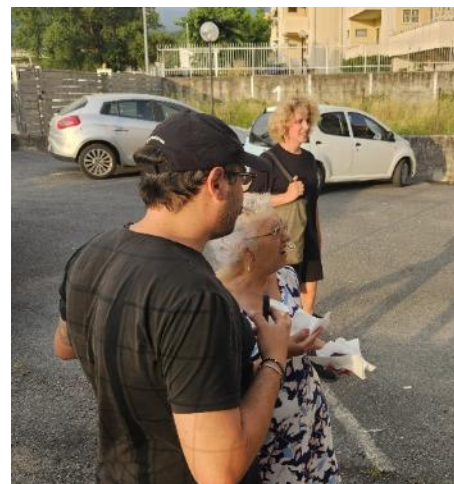
²⁶ video van het raften <https://youtu.be/Osgi3IbYans>

vluchten we naar het terras aan zee waar nog een beetje wind is. Ik ga zwemmen in zee om af te koelen maar tot mijn verrassing is het water meer lauw dan koud. Het strand zijn fijne, hele hete steentjes, gelukkig is er op de camping een koude douche. Fijn!

Als we tegen vijven naar de supermarkt fietsen om de koelkast aan te vullen, wordt de lucht grijzer en begint het zelfs te spetteren. De druppels verdampen zodra ze de grond raken. En na die 10 druppels is en blijft het droog, en warm, helaas.

Ik heb Diamante uitgezocht omdat ze er muurschilderingen hebben en ik zag dat er nog een art festival hebben tot morgen. Zodra we het stadje in fietsen, zien we mural die bijna klaar is. De kunstenaar, de Ier Aches, werkt met spuitbus aan een portret van zijn vrouw en een opa uit het dorp. “Hij verbeeldt meerdere generaties en culturen”, vertelt Giacomo. Hij is de curator van het festival en vormt met twee broers het streetartproject Gulía Urbano²⁷ (Gulía betekent wens in het Calabries, en is geen meisjesnaam zoals ik denk). Ze doen

al 10 jaar projecten in Calabrië om zo de streek op de kaart te zetten en met straatkunst bij te dragen aan stedelijke structuur en sociale inclusie. Giacomo kent

ook Nederland. Als Wil René vraagt of hij dan ook Judith de Leeuw (Straatartiest JDL uit Amsterdam) kent, wil hij meteen weten of Wil René haar persoonlijk kent. Nee, alleen als artiest. Ik refereer aan de docu²⁸ die over haar is gemaakt. Daarin is ze woedend te zien bij het maken van een werk in Italië omdat een beamer verkeerd heeft geprojecteerd en ze een deel van het werk opnieuw moet doen. Yep dat waren zij. Het gaat over het werk “Love is stronger than death” dat ontstaat na aanleiding van de dood van haar vader met wie ze een moeizame relatie had.

²⁷ <https://www.guliaurbana.it/>

²⁸ JDL – behind the wall. www.npodoc.nl/documentaires/2024/01/behind-the-wall.html

Terwijl Giacomo vertelt, zijn de bejaarde eigenaren van de appartementen naar beneden gekomen. Ze delen koekjes, wijn en limoncello uit. Ze zijn enthousiast over de metamorfose van hun muur. Na drie cakejes is onze honger wel gestild en verkennen we de stad op andere, kleurrijke muren. In deze stad worden al sinds 1982 kunstwerken op muren geschilderd. Dus we zien naast vervaagde muren ook recentere muren. Het zijn er tientallen.

In de schemer komen we terug op de camping en gaan daar maar pizza eten. Op een voor Italië normale tijd: 20:15 uur.

De volgende dag gaan we kijken hoe de nieuwe muurkunstwerken gevorderd zijn. Die van Aches is af, zijn handtekening staat erbij. De spanjaard Slim Safont is nog bezig. Hij werkt niet met spuitbus maar met hele dikke kwasten en heel realistisch. Als we 's avonds nog een keer gaan kijken is hij over de helft van zijn enorme muur. Hij zal ook na het festival aan het schilderen zijn²⁹. We missen nog één mural en al fietsend zie ik een van de mannen van Gulía Urbano. Hij wijst ons waar we moeten zijn, nou ongeveer. We cirkelen door de wijk en zien een mooie kraai van bladeren maar die is van vorig jaar. Na nog vele straten in en uit gefietst te hebben, vinden we de "klimmer" van Eduardo Ettorre. Deze kunstenaar gebruikt waarschijnlijk verfringers (het werk is af, alleen de emmers staan er nog). Er zijn dus drie kunstenaars met verschillende stijlen en verschillende technieken aan de slag. Leuk om te zien hoe ze gemaakt worden.

Diamante blijkt een creatieve stad. In een straatje zien we dat er haakwerk boven de weg, en aan de gevel, wordt gehangen. Een van de vrouwen vertelt dat er zestig vrouwen in 2 maanden bijna 2000

²⁹ <https://www.slimsafont.com/copia-de-dels-primers-a-arribar-fins-1>

cirkels hebben gehaakt. Eén van de andere vrouwen herken ik van gisteren. Het is de enthousiaste flatbewoner die ons probeerde vol te stoppen met zelfgebakken cake.

De middag breng ik door met mijn voeten in een bak koud water, en af en toe een koude douche. De zee is in de middag te ver. De korte wandeling is me te heet. Morgen gaan we weer verder. “Ze” voorspellen dat de voetzool van de Italiaanse laars lagere temperaturen heeft. We gaan het zien.....

Het klopt. Bovendien hangen er groene doeken op de camping waar we onder kunnen staan. Die schermen de zon af. Dat scheelt een paar graden, en helaas toch ook wel, (te) veel licht. We hebben net onze stoelen uit gepakt, als Coby komt kletsen. Een stortvloed van verhalen volgen: ze waren tot vorig jaar inspecteur van Acsi-campings in Calabrië, hebben ze 23 jaar gedaan, ze heeft net ‘n hernia, haar man is oud militair en zijn voet is vastgezet, ze hebben ook een Challenger-camper gekocht waarvoor ze een kortgeding aangespannen tegen de verkoper, die heeft hun belazerd, haar zwager ligt slecht in Alkmaar maar die is al 8 keer ‘doodgegaan’, ze heeft onrustige benen. Wij gaan snel de kust bekijken. In een strandtent genieten we van de rust, de wind en een drankje. We checken ondertussen het weerbericht voor de komende dagen en zien dat het nog een paar dagen koel is (minder dan 30 graden) en daarna stijgt het kwik weer. Inmiddels weet ik dat ik die hoge temperaturen slecht kan verdragen. Ik stel voor om morgen al naar Sicilië te gaan, waar het doorgaans ook heel heet is. Op internet zoeken we waar de veerboot vertrekt. Online kunnen we wel tickets regelen, maar dan moeten we er 2 uur van tevoren van zijn. En we hebben nog geen idee, hoe laat we in de haven zijn. Gaan we dus echt niet doen. We kopen daar ter plekke wel n kaartje. De overtocht duurt 20 minuten en ik lees dat er dagelijks wel 54 overtochten zijn. Kortom, we zien het morgen wel.

De volgende ochtend gaan we richting de veerboot. We slaan bij de camping rechtsaf, scheelt wat kilometers hoewel de camper-tomtom de andere kant op wil. Hebben we wel vaker als de weg onverhard is. Zo ook nu. Tot we bij het tunneltje onder het spoor aankomen. De hoogte moet lukken, de breedte.....?. Met aan iedere kant

1 cm rijdt Wil Rene

stapvoets door de tunnel. Waarschijnlijk was linksaf bij de camping net zo snel geweest. Even later moeten we over een oude spoorbrug. Iets breder. Met redelijk hoge snelheid rijden we er overheen, voor het geval die het niet houdt.

Voordat we de veerboot nemen, gaan we eerst een kijkje nemen in Musaba³⁰, een voormalige ruïne van een middeleeuws klooster dat sinds 1969 door kunstenaar Nik Spatari is omgebouwd tot kunstmuseum. Hier heeft hij, tot zijn dood in 2020, aan gewerkt. Zijn werk is bijzonder kleurrijk. Dat geldt voor de gebouwen die hij heeft gemaakt, het mozaïek, de kapel, de hekken, elektriciteitspalen en de pilaren van de snelweg die vlak langs het landgoed loopt. Het plafond van de kapel is intrigerend omdat hij zijn evenbeeld en dat van zijn vrouw gebruikt voor de bijbelse taferelen. In een ander paviljoen heeft hij bijbelverhalen in mozaïek gemaakt. Knap.

Nog anderhalf uur rijden naar de haven waar we de veerboot naar Messina (Sicilië) zullen nemen. Eenmaal in Villa San Giovanni moeten we door een woud van borden, al rijdend, keuzes maken. Ik kies een veerbootmaatschappij op basis van het woord Tourist. Het volgende bord is: kaartjes kopen, wel of geen vrachtwagen – nee gewoon auto. Kaartje kost 60 euro. Dan begint het spoorzoeken naar borden die naar imbarco (inschepen) wijzen. Links, rechts, die baan, en dan staan we in de rij voor de veerboot. Die vertrekt over een half uur. Mooi, nog tijd om een boterham te eten en koffie te zetten. Ik kan Sicilië al zien liggen.

³⁰ <https://www.musaba.org/>

Een weekje Sicilië – mixed feelings

Taormina, Siracusa, Agrigento, Palermo, 19 - 26 juni 2025

De straat van Messina ken ik alleen van aardrijkskunde, maar nu steek ik 'm over met de veerboot. Het waait er zo hard, dat ik mijn zonnebril niet durf op te zetten, bang dat die van mijn neus waait. De oversteek is maar 20 minuten. Dan rijden we Sicilië op, de verkeerschaos in. We zijn gewaarschuwd dat Siciliaanse chauffeurs agressief rijden. Agressiever dan in de rest van Italië. Wil René vindt dat het wel meevalt. Het lijkt op Marokko, waar je ook je plek moet innemen in het verkeer. En net als daar, moet je bedacht zijn op links én rechts inhalende scooters, motoren en auto's; plotseling overstekende voetgangers; en verkeer dat spontaan invoegt. Beetje flexibel rijden, is zijn devies. De automobilisten geven je echt wel ruimte, al is het soms maar n paar centimeter.

Ik ga hier niet achter het stuur zitten en ik ben blij toe want we komen regelmatig in situaties waar het millimeterwerk is. Bijvoorbeeld in een dorp waar het markt blijkt te zijn, en we langs bezoekers, vrachtwagens kruipen. Of waar een tegemoetkomend busje en het vrachtwagentje voor ons, allebei tegelijk door een smalle straat willen, waar ook auto's geparkeerd staan en scooters zich er tussenwurmen. Dat inschatten van de breedte van de camper, daar ben ik niet goed in.

Ondanks al die situaties die goed aflopen, gaat het toch 'n keertje mis. Een stom geel paaltje bij een supermarkt. Zoekend naar een parkeerplek, ontstaat er chaos met auto's die aan verschillende kanten om de camper heen (willen) rijden. In een poging tussen die auto's te manoeuvreren, ziet Wil René de betonnen voet van het paaltje over het hoofd. Gevolg is een scheur in de zijkant. En dan moeten we nog bekijken wat die andere schade is.

Onderweg, op een van de weinige snelwegen van Sicilië, worden we ingehaald door een auto. Die auto gaat even later steeds langzamer rijden. Wil René haalt in en ik zie een jonge man, die net als veel automobilisten zonder airco, met het raam open rijdt, elleboog naar buiten. Als we 'm bijna ingehaald hebben, horen we een klap. In de zijspiegel zie ik niets, maar ik weet meteen dat dit de spiegeltruc is. En ja hoor, de auto haalt ons weer in, druk gebarend dat we naar de kant moeten. Hij rijdt naar de vluchtstrook, en inmiddels is zijn gebaar "betalen" geworden. Ik schud mijn hoofd ontkennend, en gebruik het typische Hollandse vingertje. We rijden hem voorbij. Even volgt hij ons nog, maar als hij ziet dat we niet gaan stoppen om ter plekke de schade te bekijken, laat hij ons gaan. Wat hij hoopte te bereiken, is dat wij stoppen na de klap, en dat hij met veel misbaar eist dat we de (oude) schade aan zijn auto vergoeden. Uiteraard ter plekke, en in cash. Op internet wordt er vaak gewaarschuwd voor deze en vergelijkbare trucs in het Middellands zeegebied. Dus wij rijden door en vervolgen onze route. De gaan de schade wel bekijken bij de supermarkt, onze volgende stop over 20 minuten. Als we de parkeerplaats van de supermarkt oprijden, raken we dus dat paaltje. En dat blijkt de enige schade te zijn. Wat de klap, die we hoorde, veroorzaakt heeft, weten we niet. In ieder geval geen steen, zoals ik op verschillende sites lees.

Dus geen camperrijden voor mij op Sicilië. Fietsen in dat drukke verkeer, vind ik dan wel weer grappig. Uitdagend om zigzaggend door het verkeer te rijden, en vaak haal ik drie keer de zelfde auto in. Het is wel zo, dat ik dan weinig van de omgeving kan zien, omdat ook het asfalt (of het gebrek er aan) mijn aandacht opeist. Ik ben wel een bezienswaardigheid. Er zijn niet veel fietsers op dit eiland en die enkeling is een man. Met mijn jurk ben ik direct herkenbaar, en krijg regelmatig een duimpje, van mannen uiteraard.

Maar voor ik op de fiets stap in Sicilië, rijden we door de regen!?! naar Taormina. Dat is een vreemde gewaarwording. De laaghangende bewolking verhult de bergen die we passeren. We rijden langs de kust, een lange strook met (vakantie)huizen, vanaf Messina naar het zuiden. Vlakbij Taormina is een camperplek van waaruit we misschien fietsend naar de stad in de heuvels kunnen gaan, mits het droog is. Onze Zwitserse

buren raden het af, want allereerst is het een drukke weg met touringcars en ten tweede kun je in Taormina zelf niet fietsen vanwege de drom toeristen die zich door de straatjes persen. Allebei geen reden voor ons om het niet te proberen. Het is 4 uur in de middag en droog genoeg om de helling naar boven te fietsen. We komen geen bussen tegen en de automobilisten passeren ruim genoeg. De helling is een stevigere uitdaging dan gedacht, zeker voor Wil René die niet tijdig genoeg heeft teruggeschakeld en een stukje moet afstappen.

Boven bij de stad zien we inderdaad de drukte en parkeren toch de fiets. Taormina is beroemd om het Grieks/Romeinse amfitheater met een werkelijk fantastisch uitzicht (drones verboden). Daarvoor wil ik wel een keer in de rij om een entreekaartje te bemachtigen. en zit een tijdje op de bovenste tribune te genieten. We wandelen verder door een gezellig, drukke en luxe winkelstraat. We passeren twee kerken en in beide is een trouwerij. Als ik de gasten zie, voel ik me pas echt in Sicilië (als in film). Mannen met brillantine in het haar en zwarte dure pakken. Een jongetje op de schouders van zijn vader heeft een speelgoed mitrailleur.

Eigenlijk wil ik graag de Etna zien, maar ook vandaag is het bewolkt en, hoewel onze Zwitserse burens al twee keer met de stadsbus naar de Taormina zijn gegaan, hebben wij het hier wel gezien. De camperplaats is ook geen reden om te blijven en de dreigende hitte over een paar dagen, stuwt me voort. Er is een parkeerplaats op 2500 meter maar met deze wolken zullen we het vulkaangebied niet zien. Ik plan een route om de Etna heen in de hoop een glimp op te vangen. En hoewel de zon schijnt blijft de vulkaan in de wolken. Halverwege begint het zelfs weer te regenen. Om ons heen zien we

veel zwarte lavavelden die bebouwd worden met druiven, olijven én ... bomen. Het lijkt wel een woekerende soort waar af en te een huisje in schuilt. Als ik de plant opzoek, blijken het pistachebomen te zijn. Het groene goud van de Etna, lees ik bij het plaatje van de pistache.

Eindbestemming vandaag is Siracusa. Ooit een van de belangrijke steden in het Magna Greca (Groot Griekenland) en de woonplaats van Archimedes, de grote natuurkundige uit de oudheid. Zijn uitroep Eureka leerde ik op school en het had iets te maken met een bad. Wat ik niet wist, is dat hij ook uitvinder was van de katapult, hijskranen, een megagrote catamaran, waterschroef en diverse oorlogswapens. Hij bezorgde zijn stad het imago van onneembare vesting. Toch wisten de Romeinen de stad te veroveren, wat ook de dood van deze wetenschapper werd. Dat alles ontdek ik in een museum in de stad dat ook aandacht besteedt aan Da Vinci. De spiegelkamer levert een grappige

foto.

De stad heeft, net als andere oude steden, veel kleine steegjes. Sommige eindigen in een

binnenplaatsje dat net genoeg ruimte biedt voor een scooter en een tafeltje. En mij dwingt om met de fiets achteruit te lopen tot een zijstraatje. We zijn vroeg dus die kleine straatjes zijn lekker koel.

Als de zon hoog staat en de straatjes geen schaduw meer bieden, gaan we terug naar de camping waar we gisteren aankwamen. De oude eigenaresse komt, leunend op een stok, om ons in te schrijven. Om haar heen liggen en lopen veel katten. Het zijn er zo'n 20 of 25. Ze komen aan het eind van de middag naar de receptie, want daar krijgen ze te eten. We

zullen ze nog vaak zien, want ze liggen graag op ons kleed. Het terrein heeft geen afgebakende plekken en we mogen zelf bepalen waar we gaan staan. Dat is voor Italië heel afwijkend. We kiezen voor een plek onder hoge parasoldennen die veel schaduw geven. En niet alleen katten vinden onze uitgekozen plek fijn, ook de duiven. En hoewel we hier maar twee nachten kamperen, zijn we een uur bezig met waterslang en borstel om de ergste duivenstront van de luifel en het dak af te krijgen.

Sicilië is een paradijs voor mensen die geïnteresseerd zijn in de oudheid met zoveel grieks-romeinse ruïnes. Hoewel ik meer belangstelling heb voor de tijd na de middeleeuwen zijn sommige tempels echt wel indrukwekkend. Het summum ligt bij Agrigento. Hier ligt de tempelvallei. De drie uur durende route daar naar toe is een wat monotoon heuvelandschap, met plastic kassen, wat citrusbomen en olijfbomen. Wat ik ook veel zie is 'mijn' Fiat panda 750. Mijn eerste auto, die ik in 1992 kocht om naar Wil René te kunnen gaan. Een rood tweedehands koekblik. Hier rijden ze nog steeds terwijl de laatste in 2003 uit de fabriek rolde. Ze zijn waarschijnlijk nog makkelijk te repareren, goedkoop en zeker makkelijk te parkeren. Als ik de eerste tempel op een heuvel zie liggen, word ik toch enthousiast. Vandaag gaan we de vallei niet meer bezoeken – te laat en te heet. We gaan op een camping staan die tussen de vallei en de zee ligt. We pakken de fiets, want dan voelen de 30+ graden minder heftig als op de camping. Zoals inmiddels de gewoonte zoeken we verkoeling aan de zee, op een terras.

Het tempelpark is pas om half negen open. Pas, zeg ik, omdat het dan al 28 graden is. Ik heb op internet gezien dat er taxibusjes rijden van de ene kant van het park (2,5 km) naar de andere kant. Bij de kassa wil ik vragen hoe dat zit, maar de man achter de kassa is chagrijnig en kortaf. Het is 4 km heen en weer lopen – en niet zeuren, lijkt hij te zeggen. Hij wijst naar de ingang van het park. “We

moeten onze fietsen nog parkeren, waar kunnen we dat doen?” vraag ik. Knorrig wijst hij naar de autoparkeerplaatsen. Tjonge, zo’n man moet een andere baan zoeken. Als we de fietsen stallen, zie ik een taxibusje die voor 3 euro pp naar de andere kant rijdt. Als ik wil vragen, hoe dat werkt. Roept hij al, voordat ik mijn vraag heb gesteld, dat hij geen tijd heeft en loodst een groepje Italianen zijn busje in. Ik doe nog een poging, maar hij roept dat zijn collega er zo wel aankomt. Verbouwereerd blijven we op een nog lege parkeerplaats achter. Laten we maar gaan lopen en dan pakken we wel een taxi terug. De route voert langs resten van een grote Griekse stad waarvan de tempels en de stadsmuur nog zichtbaar zijn. De eerste ruïne blijkt samengesteld te zijn uit restanten eind 18e eeuw. Toen vonden Romantische kunstenaars en schrijvers als Goethe ruïnes helemaal geweldig. Van de volgende tempel van Zeus zijn alleen brokstukken over. Onderzoekers hebben wel een 8 meter hoog beeld gereconstrueerd van een Atlas, die samen met 7 andere beelden het dak van tempel hebben gedragen. Dan doemt de mooiste tempel op – hoog op de heuvel met in de achtergrond aan de ene kant de zee en aan de andere kant de “nieuwe” stad. Invallen van de Noormannen dwongen de

toenmalige inwoners om hogerop te gaan wonen. Met de nodige pauzes, komen we aan de andere kant van het park aan. Wil René gaat op zoek naar het taxibusje. De chauffeur blijkt de chagrijn van vanochtend te zijn. Hij vraagt nu het dubbele omdat er geen andere passagiers zijn. “Hij kan doodvallen, ik ga teruglopen,” zeg ik boos. Of we kunnen de shuttle pakken die ik in het park heb gezien. Er rijdt er volgens mij maar één, dus moeten we wel geduld hebben. Als we weer het park willen inlopen, worden we tegengehouden en moeten we als brugman praten om binnen te komen want onze kaartjes zijn al ingecheckt. Na aan twee mensen ons verhaal vertelt te hebben, mogen we toch binnen, gelukkig. Want buiten het park is geen schaduw en dan zouden we toch met die chagrijn mee moeten. Een poos later, zoeven we in een grote golfkar nogmaals langs de meeste tempels.

Eenmaal op de camping plof ik neer en ga meteen met mijn voeten in een bakwater zitten en later die middag zitten we weer in een strandtent aan zee.

We overleggen wat we gaan doen, vanaf donderdag wordt het zo'n 35 graden en dat blijft zo de komende twee weken. Ik heb al moeite met 31. Ook in de schaduw lijkt ik de warmte nauwelijks kwijt te raken. En dan koelt het 's nachts nauwelijks af (26 graden). Ik ben er klaar mee. Ik wil naar een koelere omgeving, waar het op zijn minst 's nachts afkoelt. Ik start een zoektocht op internet en ontdek dat niet alleen Italië, maar het hele middellandse zeegebied, inclusief de Alpen, de komende dagen kampen met een hittegolf. Zelfs Nederland moet er aan geloven. En toch wil ik hier weg. Dus koop ik tickets voor een veerboot die vanaf Palermo naar het noorden vertrekt. De boot gaat overmorgen in de avond. Ik stippel een route uit naar Palermo en vind een camperplek op een volkstuintjescomplex, 20 minuten fietsen naar het centrum. Er zijn maar vijf plekken. Ik mail ze en krijg een appje terug dat we welkom zijn, inclusief info over het initiatief van de tuinen en de toegangscode van het hek.

Met de airco op de motor, is rijdend Sicilië ontdekken, nu de beste manier. De eerste stop op weg naar Palermo zijn de Turkse trappen³¹. Wil René vliegt met de drone langs witte krijtrotsen die we vanaf boven nauwelijks kunnen zien. Onze route gaat verder over heuvels en door dorpjes. De volgende stop is een tempel die vanaf een afstandje te filmen is. In de tempelvallei mochten we niet filmen. Even, héél even, denk ik om naar de tempel te lopen, maar zodra ik de deur van de camper open doe,

weet ik al dat het geen goed plan is. Na het filmen moeten we weer een stukje over de snelweg. Ik merk dat ik alert

ben op inhalende auto's. Maar er is er geen een die zijn gaspedaal loslaat. Voordat we naar de tuinen rijden, gaan we de gasfles laten vullen. Nou vullen, we hebben een Italiaanse fles dus ruilen ze 'm om. Binnen 10 minuten en tegen betaling van 18 euro, hebben we een volle gasfles. Kunnen we weer 7 weken vooruit.

De plek bij de volkstuintjes is er een onder een grote olijfboom. Yes, schaduw én een briesje. Er is een toilet en een douche die ondanks de krakkemikkige behuizing, heerlijk is. Palermo is de grootste stad van Sicilië, het verkeer is chaotisch doordat auto's letterlijk dubbel geparkeerd worden en zo de beschikbare weg nog smaller maken. Ik

³¹ Zie tabblad video of kijk in Youtube https://www.youtube.com/watch?v=whrcia-j_8

vraag me af, hoe de bezitters van de auto's die ingesloten staan, dat oplossen. Bij het strand van Agrigento zag ik een vrouw driftig toeteren, omdat ze ingesloten stond. Niemand kwam, zodat ze de strandtenten ging aflopen, opzoek naar de eigenaar. Palermo kent heel veel hoogbouw. Die afgaan lijkt me ondoenlijk.

Wij fietsen naar het centrum, en ik heb bedacht om zoveel mogelijk dingen in gebouwen te bekijken (hopend op koele plekken). De eerste is wat bizar. Het zijn gemummificeerde mensen. Een kloosterorde, Kapucijnen, hebben in de afgelopen eeuwen (1600 tot 1880) duizenden doden gemummificeerd, nadat ze ontdekt hadden, dat hun doden in de catacomben gemummificeerd waren. Priesters maar ook de rijke inwoners van Palermo en andere celebraties vroegen om zo'n zelfde behandeling uiteraard tegen ruime vergoeding. Mummificeren werd een soort statussymbool en veel liken hebben dan ook hun mooiste kleren aan, al zijn ze inmiddels deels vergaan en zitten onder het stof. De foto heb ik van hun website want fotograferen was, begrijpelijk, verboden.

Het tweede gebouw bevat het No maffia memorial³². Een deel gaat over het ontstaan, de ontwikkeling van de maffia en de bestrijding ervan aan de hand van een verhaal over de bandiet en terrorist Salvatore Giuliano³³ (die zichzelf vergeleek met Robin Hood en tegelijkertijd bloed aan zijn handen had). De maffia die nog altijd onderdeel is van Sicilië. Het tweede deel gaat over opstaan tegen de maffia. Giuseppe Impastato³⁴, geboren in een maffiafamilie, spreekt zich uit tegen de maffia als journalist en politiek activist. Inderdaad is hem inmiddels het zwijgen opgelegd. Sinds 2003 is er in Palermo een beweging die niet langer zwijgt. Addiopizzo³⁵: “een hele bevolking die pizzo (beschermingsgeld) betaalt, is een bevolking zonder waardigheid”. Ze hebben drie acties. Een van de acties is dat ze mensen oproepen om alleen boodschappen te doen bij bedrijven die maffiavrij zijn. “ik betaal degenen, die niet betalen”.

Ik krijg een stadsplattegrond die me kan helpen waar ik wel moet kopen, eten, drinken. Als tweede helpen de vrijwilligers slachtoffers van bedreigingen, met het doen van aangifte én zo het zwijgen te doorbreken. En als derde richten ze zich op sociale inclusie - oa. buurtvernieuwing, straatonderwijs. Ik lees dat veel jongeren hun middelbare school niet afmaken. Leerplicht is (nog) tot 16 en met de heersende armoede, is werken al snel een goede (korte termijn) oplossing voor een gezin. Die armoede is ook voedingsbodem voor de maffia, die jongeren rekruteren voor de drugshandel. Het uitroeien van de maffia die al zo lang onderdeel uitmaakt van de samenleving, is een enorme opgave. Ik ben onder de indruk van de moed en standvastigheid van de vele vrijwilligers van Addiopizzo. Mocht je naar Sicilië gaan, [Addiopizzo](https://addiopizzo.org/) organiseert ook maffiavrij toerisme, met tours en accommodaties. Jammer, wij varen vanavond (waarschijnlijk niet maffia-vrij).

³² <https://www.nomafiamemorial.org/>

³³ https://nl.wikipedia.org/wiki/Salvatore_Giuliano

³⁴ https://nl.wikipedia.org/wiki/Giuseppe_Impastato

³⁵ <https://addiopizzo.org/>

Het derde gebouw is een kunstmuseum. Niet heel bijzonder maar koel. Behalve de bovenste etage waar het luchtsysteem kapot is. Het loopt tegen vieren als we met de fiets naar de camper bij volkstuintjes gaan. Fietsend voel ik wind, maar zodra ik stilsta, voel ik hoe heet het is. Nog een paar uur, en dan kunnen we inchecken bij de veerboot.

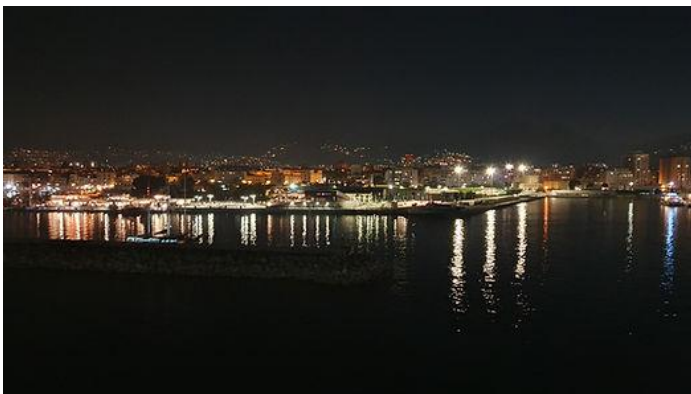
De haven bereiken, is chaotisch door de stad rijden. We komen ogen te kort om de haven te vinden en ondertussen niets te raken. Eenmaal daar, sturen mannen je in een rij, in een poging wat orde te scheppen, maar eigenlijk om een centje te verdienen. Ik moet grinniken om het amateurisme en geef 'n euro, om vervolgens eigenwijs door te rijden naar waar ik denk dat de ingang van de haven is – en dat klopt. Eenmaal binnen, komen we in de rij met andere campers.

Wachten, wachten, wachten. Pas als iedereen de boot is opgereden, mogen de campers. En als we om de hoek naar de ingang rijden, zien we waarom. Alle campers moeten achteruit de helling oprijden. Met vijf, zes man die instructie geven, is dat niet eenvoudig. Het is een grappig gezicht. Voor de lange campers worden er dikke matten neergelegd, waar ze op moeten rijden, zodat de achterkant hoger komt en niet tegen de helling aan botst. Het grote voordeel van het lange wachten is wel, dat we als een van de eerste de boot af kunnen rijden, voor de chaos, hopelijk.

Op de boot denk ik na over wat ik van Sicilië vind. Eerlijk gezegd waren mijn verwachtingen hoger.

Misschien door de verhalen van anderen. De hitte heeft het ontdekken ook veel moeilijker gemaakt. Het was meer een flitsbezoek, en vooral gezien vanuit de camper. Achteraf bezien, hadden we beter eerst met de boot naar Palermo moeten gaan en dan via Calabrië en Puglia langzaam de laars omhoog. Tja, dat is de tol als je niet echt een plan hebt. En ook voor Albanië, Griekenland en zo, is juni echt te laat.

Na 24 uur varen, komen we om 9 uur 's avonds aan in de haven van Genua. En ja hoor we rijden als vijfde van de boot. Met gebruik van de tolweg, rijden we een uurtje naar het noorden en overnachten op een parkeerplek. Morgen denken we wel na wat de volgende plek gaat worden.

Schuilen in de bergen

Rhêmes-saint-Georges, Sassello, 26 juni – 7 juli 2025,

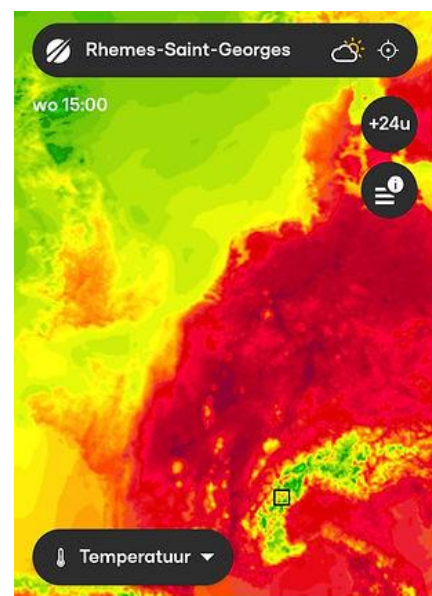
Nadat we van de boot vanuit Palermo komen, slapen we op een parkeerplaats vlakbij een stadje op een uur rijden vanaf Genua. Dat blijkt een veel gekozen camperplek te zijn voor mensen die met de veerboot gaan. Onze burens komen net uit Corsica. 's Nachts komen er nog campers aan, terwijl in de vroege ochtend er ook een aantal vertrekken. Niet zo gek, want in Genua komen en vertrekken

dagelijks 48 schepen: naar Corsica, Sardinië, Tunesië, Spanje, Sicilië of Marokko. Zo'n bootreis zelf vind ik saai. Onze veerboot had drie restaurants (buffet, pizza en à la carte), een speeltuin en diverse kiosken en barretje. De beloofde cinema, zwembad en massage bleven gesloten en wifi is er alleen tegen betaling (1 GB voor 7 euro, voor 1 uniek apparaat). De positieve kant is dat we in 24 uur een grote afstand (ruim 1500 km) hebben overbrugt, terwijl de kosten voor reis en hut ongeveer gelijk zijn aan de diesel (ca 1,60 euro per liter).

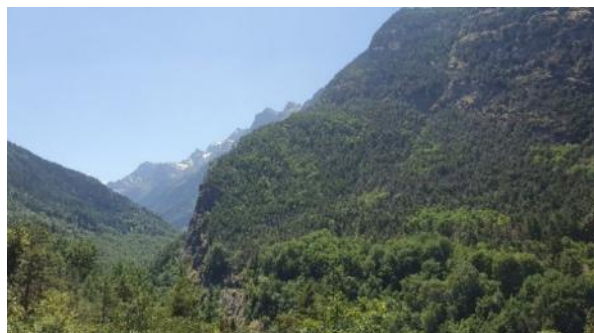
Terwijl anderen weten waar ze heen gaan, speuren wij naar een plek waar de temperatuur beneden de 30 blijft, en waar, als het even kan, een wasmachine is. Het is vrijdag en in het weekend ontsnappen veel Italianen hun steden om te gaan kamperen. Dus wij gaan eerst bellen voor een plek op een camping. Die eerste zit vol. Een volgende geeft op de site aan, dat ze pas vanaf maandag weer plek hebben. Wil René gaat toch bellen, want wie weet heeft iemand afgezegd. En ja, we kunnen komen. De camping ligt op 1150 meter hoogte in de Italiaanse Alpen, Natuurpark Gran Paradiso. We zien dat de dichtstbijzijnde supermarkt een half uur met de auto is, dus gaan we eerst voorraad inslaan voor een paar dagen. En dat is hoog nodig. De koelkast stond uit op de boot. We konden 'n niet op gas zetten (verboden) en elektra is er niet.

Onderweg zien we de Mont Blanc liggen, ruim 4800 meter hoog waar altijd sneeuw ligt. Nog wel

want, net als op veel plekken in de Alpen, is de 0-graden grens aan het stijgen. De hittegolf die wij omzeilen door in de Alpen te gaan kamperen, maakt dat het op de Mont Blanc zelfs 4 graden boven nul is³⁶. Dat is weliswaar tijdelijk, maar de 0-gradengrens stijgt al jaren, en ligt nu gemiddeld al tussen de 4000 en 4500 meter. Sneeuw zien we ook hoog op de bergen van de vallei van de Rhêmes, waar de camping halverwege ligt. De camping ligt prachtig. We hebben mooi uitzicht op een rotswand met watervalletjes, staan naast de sterk stromende Rhêmes-rivier (moet je wel vaker van plassen), staan op gras én ze hebben inderdaad 2 wasmachines. We vinden een plek onder een boom die zorgt dat we vanaf 10 uur in de schaduw staan. Terwijl Europa kreunt onder een hittegolf is het hier max. 25-28 graden. Door de bergen verdwijnt de zon om half zes en koelt het al wat af. De nachten zijn met 16 graden heerlijk. Hier blijven wel 'n paar dagen, het worden er uiteindelijk zelfs tien.

we kamperen in dat kleine vierkantje

³⁶ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/06/30/ook-de-top-van-de-mont-blanc-smelt/>

Eindelijk heb ik tijd om mijn verhaal over Sicilië te schrijven terwijl Wil René zijn filmpje maakt. We doen de was, en genieten van het uitzicht. De drone kan niet zo hoog, en naar boven kijken kan die niet, dus je moet het met de foto's doen.

Er staan op de camping, naast veel Italianen, best wel wat Nederlanders met wie we 'n praatje maken. De volgende ochtend als ik me voorgenomen heb om te gaan schilderen gebeurt iets waarvan je nooit hoopt, het zelf mee te maken. Als ik mijn kopjes omspoel zie ik in mijn ooghoek, dat het met de Limburgse vrouw die ik gisteren sprak, niet goed gaat. De campingbeheerster staat vlakbij de planten water te geven. Ik loop naar het Limburgse stel en zie de ontreddering op zijn gezicht. "Ik krijg geen lucht", piept de vrouw. En dan zakt ze weg. Ik roep naar de campingbeheerster dat ze een dokter moet halen. De campingbaas komt aan rennen, trekt de vrouw meteen op de grond, en begint met reanimeren. Ik pak de riemen van hun twee Golden retrievers, die blaffen naar de campingbaas, en trek ze mee naar onze camper. Geschrokken bind ik ze vast aan het hek, en probeer ze rustig te houden. Ondertussen blijkt een van de Nederlandse campinggasten arts te zijn, die ook op de intensive care werkt. Ze neemt het meteen over, en samen met haar man reanimeren ze verder. Ik ga naar de Limburgse man die verslagen op zijn campingstoel zit. Met een arm om hem heen vraag ik of ik iets voor hem kan doen. "Ja, de honden uitlaten en te

eten geven. We waren net op weg om ze uit te laten als Marije, mijn vrouw, bij de brug zich niet lekker voelt.” Ze blijkt longklachten te hebben en het lukt haar niet om zelf een pufje te nemen. Hij rent terug naar de camping, pakt de auto en brengt zijn vrouw naar de caravan. Waar het slechter met haar gaat. Van dat moment ben ik getuige. Ik beloof de honden uit te laten. Inmiddels arriveert er een defibrillator. Terwijl die wordt aangelegd, horen we een helikopter aankomen. Die landt aan de andere kant van de rivier en voordat het medisch team bij de caravan van het Limburgse stel is, lijkt dat echt uren te duren. Samen met de Nederlandse arts doen ze wat ze kunnen, maar na een tijdje constateren ze dat het reanimeren geen zin meer heeft. De hartmassage wordt stopgezet, de luchtpomp uit haar mond gehaald en het infuus dat aan de luifel hangt, afgekoppeld. Ze is overleden. De echtgenoot kijkt ontredderd naar het ontzielde lichaam van zijn vrouw. “Een uur geleden was had ik nog een echtgenote, was er niks aan de hand.” Terwijl het lichaam van Marije naar een chalet wordt gedragen, gaan wij eindelijk de honden uitlaten en zien de helikopter weer vertrekken.

Die dag passen we nog een paar keer op de honden zodat de man de politie te woord kan staan, afscheid kan nemen van zijn vrouw die naar het mortuarium wordt gebracht, en als hij 's avonds daar nog een keer heen gaat. En alsof het weer, de zon niet passend vindt, betreft de lucht en begint het te regenen. Pas aan het einde van de middag wordt het droog terwijl het blijft rommelen in de bergen. 's Nachts komen de zwager en zijn dochter vanuit Nederland aan die de volgende ochtend naar Nederland gaan rijden. We zwaaien de weduwnaar en zijn honden uit. De caravan blijft staan, die wordt later door de verzekering naar Nederland gebracht. Ze rijden nog langs het mortuarium om kleding en paspoort af te geven. Vanochtend heeft hij, na de autopsie, gehoord dat ze naar Nederland mogen: de weduwnaar en het lichaam van zijn vrouw dat per vliegtuig naar huis zal gaan. Wil René en ik houden elkaar stevig vast, als willen we bezweren dat ons dat niet gaat gebeuren. De rest van de dag rommel ik wat rond, de gebeurtenissen herhalen zich in mijn hoofd. Zo droevig, én tegelijkertijd blij dat wij elkaar nog hebben. Een week later, net voordat we vertrekken, horen we dat het lichaam van Marije nog altijd in het mortuarium ligt. Poeh.

De bergen geven wat afleiding. Ik kijk graag naar de rotsen, de waterval, de dennenbomen. Wat zou ik graag naar boven wandelen zoals vroeger. Als twintiger liep ik met een rugzak van hut naar hut. Vandaag heeft Wil René een piepklein stukje van een route gewandeld (kwartier heen en kwartier terug). Dat stukje wil ik ook doen. We wandelen tussen weilanden en door een bos op een pad dat steeds steiler naar boven gaat. Als we terug willen lopen, zien we tussen de bomen een karrenspoor dat naar beneden leidt. Dat is een beter plan. We passeren een beekje en een kudde koeien die slechts gescheiden door een draadje, op ons toelopen. Het rund met de grootste horens draaft, luidt loeiend, naar het draadje, gevolgd door nieuwsgierige kalveren. We lopen stoïcijns door, enigszins gespannen en op onze hoede. Na een half uur zijn we weer terug. Dat ging goed. Op de camping zitten twee mannen met grote verrekijkers te turen naar een berg van 2900 meter hoog. Ze hebben steenbokken gespot, het dier dat het logo van het natuurpark Gran Paradiso vormt. Ze spotten twee groepen met jongen. Een van de kijkers blijkt van een Nederlander te zijn wiens verrekijker tot 65x kan vergroten. Hij maakt voor mij een foto met mijn mobiel van de steenbokken.

Op een kaart van dit dal zie ik, dat er een eenvoudige route loopt langs de rivier, naar het volgende dorp. Ik schat dat het zo'n 5 km is, heen en terug. Dat is misschien wat ambitieus. Ik heb ook gezien dat er vier maal per dag een bus door het dal rijdt. Als we nou één halte meerijden en dan zo'n 3 km teruglopen? Ja dat gaan we doen. Om half tien staan we met een rugzakje bij de bushalte in het dorp. We wachten, maar geen bus. Ik overweeg om dan toch maar de hele route te lopen, als de bus vanaf de andere kant stopt. Blijk ik een uur te vroeg te zijn. Stom, stom, stom.... Boos op mezelf, lopen we terug naar de camping. Het is inmiddels al weer warm, en om dan over een uur pas te vertrekken, lijkt me geen goed plan. We besluiten met de camper naar Aosta te rijden om boodschappen te doen. We parkeren de camper bij een hypermarkt, halen de fietsen eraf en pakken de regenjassen in de fietstas, want het spetterde al onderweg. We fietsen langs het industrieterrein, het spoor en de snelweg de stad in. Zo maakt de stad geen

goede indruk. Het centrum is dan weer wel aardig. Een lang lint met winkeltjes dat aan beide uiteinde Romeinse poorten heeft. De stad doet me eerder aan Tirol denken dan aan Italië door de vele bloembakken met geraniums. Aosta is omgeven door bergen (oa Gran Paradiso, Mont Blanc, Matterhorn, Monte Rosa) dus de winkelstraat heeft veel (berg)sportzaken. Onze timing is alleen niet zo best. De meeste winkels gaan dicht als we het centrum in fietsen, zelfs de kathedraal houdt middagpauze. Dat is dan weer wel Italiaans. Evenals de menukaart met bruchetta, panini, spaghetti ed.

Als we het winkelkarretje bij de hypermarkt hebben volgeladen, zodat we weer een paar dagen kunnen koken, breekt de zon door. Het kwik stijgt snel voorbij de 30 graden. Snel terug naar de vallei van de Rhêmes. En we zien de temperatuur zakken. Aosta ligt op 500 meter, de camping op 1150. Niet alleen de temperatuur daalt, maar ook de wolken die de zon afschermen. Toch ben ik benieuwd naar het einde van het dal, en rijden we de camping voorbij. Na 13 kilometer zijn we op het eindpunt: een parkeerplaats op 1875 meter hoogte waar veel wandelroutes beginnen. Het uitzicht vinden we tegenvallen. De temperatuur is nog maar 20 graden en het begint te regenen, wat onze waardering voor de plek zeker negatief beïnvloedt. De weg zelf is opmerkelijk. Niet dat hij naar boven toe steeds smaller wordt, maar door de vele tunnels. Het is ons een raadsel waarom ze die dure tunnels hier aangelegd hebben. Deels zorgen ze ervoor dat de wegen in deze lawine-gevoelige vallei begaanbaar blijven. Maar zoveel mensen wonen er nou ook niet daarboven. Het toerisme is vooral in de zomer want het is maar een heel klein skigebied. Er is

één lift die ook alleen in de winter open is. Maar verder geen liften of pistes. We kunnen ons niet veel wintertoerisme voorstellen in dit dal. De investering blijft een raadsel.

Als we nu toch hoger zijn, gaan we kijken bij een restaurant. Op de camping vertelde iemand dat er halverwege naar boven een goed restaurant is. We overwegen om erheen te fietsen, alleen staan de openingstijden niet op hun website. Jammer, de keuken gaat pas om half acht open. Dat is voor ons te laat, want dan zouden we in het donker terug moeten fietsen door schaars verlichte tunnels. We gaan zelf wel koken. Als we terug op de camping zijn, komt er een stank van verbrand rubber op ons af. Het blijken onze banden te zijn. Vooral de voorbanden zijn heet. Als we die koelen met water moeten we voorzichtig zijn met de remschijven. Daar komt de stoom vanaf.

De camping heeft een bar, waar op een grote tafel geplastificeerde wandelkaarten van het hele gebied liggen. Ik bekijk de route die ik nog altijd wil lopen, en zie dat deze kaart een andere route aangeeft en een ander nummer heeft dan op de kaart op het bord in het dorp. De campingbaas vertelt dat het niet uitmaakt, want de route is, vanwege een lawine in het voorjaar nog afgesloten. Ze moeten het pad nog repareren. Oh, ik blij dat ik gisteren de bustijd verkeerd had. We hadden anders voor een geblokkeerd pad gestaan. Ze wijst een andere route aan die goed te lopen is en die is maar 10 km. Als ze hoort dat ik niet zo goed kan lopen, wijst ze aan, dat we halverwege de route naar beneden kunnen, of daar beginnen: "het is maar tien minuten stevig naar boven lopen". Ik laat me niet ontmoedigen en de volgende ochtend vertrekken we met rugzak en stokken naar de kerk in het dorp die al 50 meter hoger ligt. Vandaar loopt er een karrespoor dat heel langzaam stijgt. We lopen

aan de schaduwzijde van het dal tussen de hoge bomen. Af en toe hebben we uitzicht op het hele dal, we zien de camping in de zon baden. Als we na driekwartier al bij de short cut komen – ongeveer op de helft van de hele route, wik en weeg ik of we naar beneden gaan, of toch de hele route lopen. Het lopen gaat prima, het is er koel. Anderzijds is de terugweg wel aan de overzijde tussen de weilanden, dus in de volle zon. Dat pad gaat dan wel weer naar beneden wat lichter lopen is. Ik blijf een tijdje op een hek zitten uitrusten en dubben. Ja, ik ga het gewoon proberen, eh nee dat kan niet,

ik ga het doen! Op driekwart van de route pauzeren we weer en steken daarna de weg en de rivier over. Het eerste stuk gaat stevig naar beneden. Het pad zit vol met vlinders, kleine blauwe, oranje en zwarte. Ze snoepen van de mineralen die op het pad liggen. We lopen langs een ondergrondse gang. Het blijkt een waterkrachtcentrale te zijn die energie opwekt door het snelstromende rivierwater dat naar beneden stort. Acht kilometer hogerop wordt een deel van het rivierwater in ondergrondse pijpen geleid en stroomt hier weer in de rivier. Met de opgewekte energie wordt een stadje verderop voorzien van stroom. Na 6,5 kilometer en 2 uur wandelen (én rusten), zijn we terug op de camping. De laatste kilometer was erg zwaar en warm. Ik plof op mijn stoel en ben trots dat ik dit heb gedaan. Uiteraard heb ik spierpijn. maar het is minder dan ik verwacht had. Dus loop ik voortaan iedere dag een half uur, wel met mijn nordic-walking stokken voor balans.

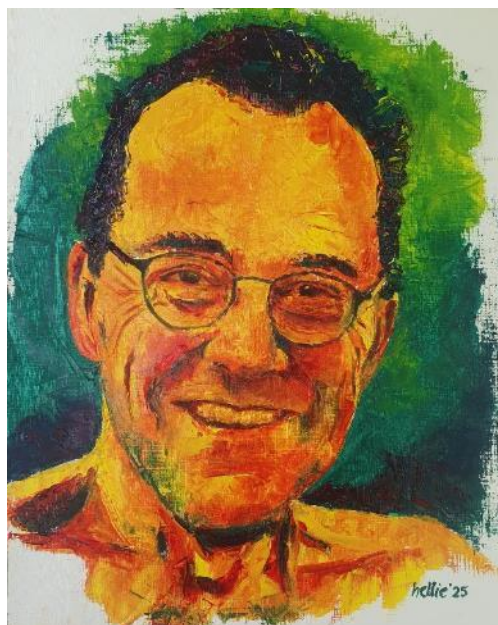
En dan hebben we weer een K-klus. Een van de draden van de hor is (weer) geknapt. Inmiddels is het routine: hor losschroeven, demonteren, nieuwe vlieger-draad rijgen, in elkaar zetten, monteren en afstellen. Wel weer anderhalf uur bezig.

En uiteraard schilderen we veel. Ik maak een portret

van mijn broer met drie kleuren: groen, geel en roze. Roze mengen met groen geeft een heel donker paars terwijl geel en roze een oranje kleur geeft, groen met geel geeft natuurlijk licht groen. Niet dat mijn broer een kleurrijk figuur is maar ik had zin om met spatels te

werken en dan is zo'n beperkt kleurenpalet lekker werken. Hij is wel een beetje ijdel, ik

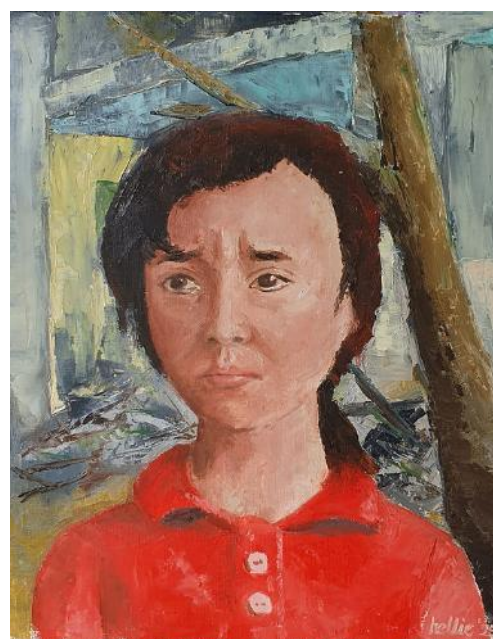

ben benieuwd wat hij er van vindt. Nee, hij weet nog van niets. Wil René schildert de vrouw van mijn broer. Gewoon met kwast. En nee, zij weet ook niet dat ze geschilderd is.

Wil René maakt bij een ander portret - dat nog niet af is - gebruik van aanwijzing van ChatGPT. Hij heeft moeite met de juiste kleur te vinden van huid, dus heeft hij ChatGPT gevraagd met welke kleuren olieverf - merk Cobra - hij het portret moet maken. Tot zijn verrassing krijgt hij

zeer gedetailleerd uitleg welke kleuren hij moet gebruiken, en wat de mengverhouding moet zijn voor onderdelen van het portret. Ik moet zeggen het hem echt helpt. (volgende blog te zien – denk ik)

Zelf maak ik nog een portret waarbij ik geen foto als voorbeeld heb, maar een schilderij van Derain³⁷. Al schilderend, besluit ik er mijn eigen beeld van te maken. Ik verander de emotie in verdrietig/machteloos toezien, met behulp van mijn eigen gezicht en plaatjes kijkend op internet. Het meisje is wat ouder geworden dan ik wilde, maar a la, ik ben wel tevreden. Een dag later schilder ik de achtergrond die moet passen bij dat verdriet. Benieuwd hoe je het naar dit schilderij kijkt.

³⁷ https://www.jhlacrocon.com/it/artist/artist-all/andre-derain.html?canvas_subjects=220

Na tien dagen, die we wandelend en schilderend hier doorbrengen, vertrekken we. Regen is de spelbreker. We zijn twee dagen langer gebleven dan onze voedselvoorraad. Dus zijn we maar een keer uiteten gegaan, en de andere keer halen we pizza bij een foodtruck, die sinds vandaag in het dorp staat. Voordat we de pizza eten, wandelen we naar een boer die melk, yoghurt en kaas verkoopt. Misschien kan ik hier iets wat op kwark lijkt, scoren. Italië kent namelijk geen kwark. Ik koop meestal 1 kilo Griekse yoghurt bij de Lidl. In de supermercato betaal je daarvoor de hoofdprijs: 3,50 euro voor 500 gram. De boer verkoopt wel een fromage fresco, alleen is die niet lepelbaar. Dus koop ik maar gewone yoghurt. In de stallen zie ik een aantal koeien die de basis van de yogurt hebben geleverd. Ze zijn net gemolken en staan met hun staarten opgeknoopt in de stal wat hen niet lijkt te hinderen, ze zwaaien er mee.

De weersvoorspelling is een belangrijk richtsnoer geworden voor onze reis. Als we zien dat het vanaf zondag tot zeker dinsdag gaat regenen, is het tijd om de bergen weer te verlaten. We besluiten maandag te gaan, want als het regent, kunnen we toch niet veel en dan is rijden wel een goede invulling. Zondag spettert het een beetje s'avonds, maar maandagochtend is het verrassend genoeg stralend weer. We gaan eerst hier maar wandelen, want als het straks regent, heb ik daar geen zin in. We rijden weer in de richting van Genua naar een naturistencamping waar het de komende dagen rond de 25 zal zijn. De reis van bijna 250 kilometer is ook, tot onze verbazing, onder een bijna strakke blauwe hemel. Nu duimen dat de beloofde temperatuur wel klopt.

Bloot, Bergen en Bad

Sassello, Lugano, Piano Porlezza, Pfunds, Bad Aibling, 7 – 18 juli 2025

Nadat we voor de hitte in de bergen geschild hebben, is de temperatuur zo gezakt, dat we op een willekeurige Italiaanse camping kunnen gaan staan, zolang het niet bij een grote stad is. We kiezen echter geen gewone camping maar een naturistencamping. Daar zijn er niet veel van in Italië. "We've got the pope", is de uitleg van onze Italiaanse burens. Zelf vertellen ze ook niet aan vrienden of burens

dat ze bloot kamperen. “Dat snappen ze niet, terwijl het normaal is, toch?” Ja voor ons wel, en we maken er zeker geen geheim van. Niks fijner dan zwemmen zonder badpak en douchen tussen de bomen. Het grootste nadeel van een blootcamping is de ligging: in the middle of nowhere. In dit geval nabij het dorp Sassello - 1800 inwoners. En daarvoor volgen we 45 minuten een kronkelende rivier om van de

dichtstbijzijnde grote stad in het dorp te komen. Vanaf de camping is het dorp 15 minuten fietsen (bergafwaarts) en in 20 minuten terug. Het is een leuk dorp.

We gaan op een terras zitten en wat me opvalt, is dat mensen elkaar groeten en uitgebreid met elkaar staan praten. Later blijkt dat dat het enige terras dat open is, dus niet zo gek. Volgens onze Italiaanse burens die uit de buurt van Monza (Milaan) komen, zijn ze boven verwachting aardig. “Want de Liguriërs (Italianen van de Noordwestkust) zijn over het algemeen erg afstandelijk.” Bij de koffie krijgen we een lokale lekkernij Amaretto. Een zacht soort bitterkoekje. En die is ook boven verwachting lekker. Tot nu toe waren de Italiaanse koekjes heel droog. Dan vallen ze in je mond als poeder uit elkaar, en moet je iets te drinken in de buurt hebben, om het weg te spoelen. We wandelen door het dorp langs piepkleine winkeltjes. De slager heeft het vlees herkenbaar hangen. De bakker ontdek ik omdat er achter een kralengordijn veel gelachten en gepraat wordt. Eerst zie ik de Palestijnse vlag en dan het bord dat een bakker doet vermoeden. Het is een oude bakkerswinkel. De dame achter de vitrine is zelf zeker 60+, en vertelt aan de hand van een foto dat haar vader en moeder hier al bakten. Destijds was dat op kolen, nu op gas. Dankzij mijn Spaanse-duolingo-woordenschat kan ik het Italiaans aardig volgen, en de dame noemt soms wat Engels woorden. Het brood is zo lekker dat Wil René een dag later weer de berg afdaalt om groot soort stokbrood te kopen. De enige supermarkt heeft boven verwachting een groot assortiment. Het is een pijpenla van twee gangpaden met stellingen tot aan de nok gevuld, net zoals in Marokko. En waar je regelmatig moet wachten tot een andere klant zijn keuze heeft gemaakt, omdat je elkaar nauwelijks kunt passeren.

Nieuwsgierig wat er nog meer te doen is in de buurt, bekijk ik ook de restaurants. Bij één zie ik in de positieve reviews dat ze thema-avonden organiseren. Met een beetje speuren, zie ik dat ze vanavond een bbq-avond met livemuziek hebben (indie-rock). Lijkt me leuk/lekker. Dus fietsen we de berg af, en een andere berg op want het restaurant ligt aan de rand van het dorp. Het restaurant heeft zijn tafels in de tuin gezet en de band is zich aan het installeren. De sfeer is relaxed. We mogen aan een klein tafeltje met van die harde terras stoelen gaan zitten. De ondergaande zon houdt ons nog even warm. De bediening doet hippieachtig aan. Misschien door de hemdjes, harembroeken, kralenketting en tattoos. Andere gasten komen binnendruppelen en de meesten begroeten elkaar, of de serveersters, of de bandleden en sommigen alle drie. Het voelt alsof we op een buurtfeest zijn aanbeland. We zijn ook de enige niet-Italianen. De bandleden zijn heel jong en hebben nog niet vaak opgetreden. Het duurt een hele poos voordat het overtuigend klinkt. De geprinte menukaart is uiteraard in het Italiaans en de serveerster doet haar best die

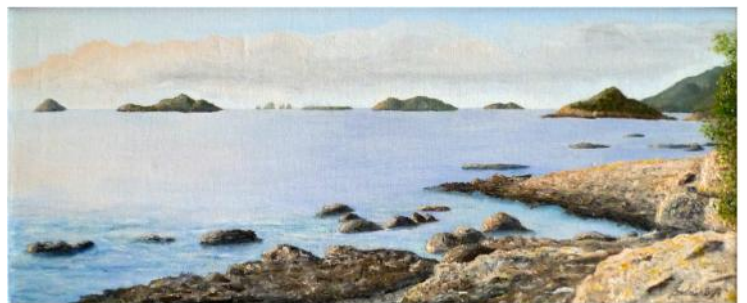
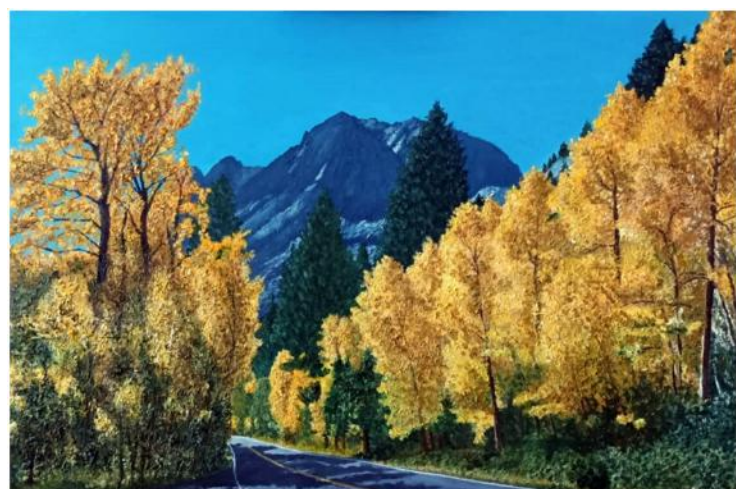
te vertalen. Gefrituurde groenten (inclusief courgettebloem) als vooraf, bbq-vlees als hoofd gerecht en een appelflan als toetje. En dan voor het helemaal donker is, stappen we op de fiets. Met een net te volle buik.

Met weinig afleiding in de buurt, maakt dat we iedere middag schilderen. En ja hoor, mensen komen kijken en een praatje maken. Zo ook onze Italiaanse buurman Frediano. Hij schildert zelf ook. Al 15 jaar. Toen hij geen meer werk had, spoorde zijn vrouw hem aan. Ergens 51 jaar geleden had hij ook wat geschilderd, toen hij moest wacht op de geboorte van zijn zoon. Frediano blijkt inmiddels 82 jaar te zijn en spreekt redelijk goed Engels. Hij heeft een paar keer in Amerika gewoond voor het werk, 40 jaar terug. Het Engels is roestig maar in de dagen die volgen gaat het steeds makkelijker. Zijn vrouw Rita worstelt meer met het vinden van woorden. Na twee dagen begrijp ik dat ze met haar 'nephews', haar kleinkinderen bedoeld.

Het klikt tussen ons, we maken regelmatig een praatje. Ze blijken helemaal verliefd te zijn op Corsica. De zee - de bergen - weinig mensen. Frediano heeft vaak het landschap van Corsica geschilderd. Zijn schilderijen zijn heel gedetailleerd en hij doet er maanden over een doek, en bijna allemaal in olieverf. Ieder blaadje, kiezelsteen is herkenbaar. Thuis hangen al zijn schilderijen in de woonkamer.

Ze wonen net als wij beneden, en boven hun woont hun zoon en zijn gezin. Ze blijken al heel lang duurzaam te leven. De warmtepomp heeft het namelijk na 18 jaar begeven. Ze eten voornamelijk groenten en pasta en misschien twee maal per maand vlees. En dat horen we pas als ze een hapje met ons mee eten: kip korma.

Rita komt uit Milaan, haar vader was echter een Siciliaan, die trouwde met een vrouw uit Lombardije, haar moeder. Ze heeft tot haar verdriet veel jaren aan de voet van de Etna gewoond. Sicilië was arm en ouderwets. Ze mocht als meisje niet alleen over straat. Het wonen bij de Etna betekende ook dat ze regelmatig moest vluchten. Frediano vertelt over die keer dat ze een kleine aardbeving in Californië meemaakten. Rita lag ziek in bed, en op het moment van de aardbeving wil Frediano haar gaan zeggen dat ze gewoon in bed moet blijven, als hij haar onderaan de trap tegenkomt, met koffers in de hand.

Op de camping schildert Frediano met aquarel en is bezig om op een klein paneeltje, zeer gedetailleerd, een kolibrie te schilderen. Hij geeft mij ook een paneeltje om te proberen. Het heet aquaboard (Ampersand). Het is kant en klaar (niks eerst vastplakken en dan bobbelt het papier nog vaak door het water). Ik schilder een waslijn. Die zag ik ergens in Italië en vond de kleuren en de volgorde interessant. En gaandeweg ontdek ik, dat je op dat paneel kunt corrigeren! De schaduw vind ik te sterk en haal ik weg om die te vervangen door een zachtere tint. Interessant. Als het klaar is geef ik Frediano het geschilderde paneel, in ruil voor een kop koffie. Hoewel interessant, ga ik zelf die aquaborden niet gebruiken. Ze zijn kostbaar (paneeltje van 13x18 kost 10 euro) én ik vind het ook wel weer spannend om het gekleurde water zijn weg te laten vinden.

Wil René heeft zichzelf een grote uitdaging gegeven met het schilderen van een oude man – veel rimpels - met baard. Daar is hij in de bergen al mee begonnen en daar is hij nog wel even zoet mee. Dus het eindresultaat komt hopelijk bij het volgende verhaal. Hij staat altijd te schilderen en na 4 dagen schiet het in zijn rug, als hij zijn zwemtas van de grond oppakt. Zwemmen helpt, net als tijdelijk niet schilderen. Het lijkt de goede kant op te gaan.

Het regent pijpenstelen als we vertrekken. Dat hadden we al voorzien. We hebben alles al ingepakt. Alleen de wc moet nog geleegd worden. De weer-app zegt dat het voorlopig niet droog wordt. Met regenjas aan stapt Wil René de regen én de plassen in. Stoere man. Totdat hij een matje van de grond pakt.... en het weer in zijn rug schiet. Met pijnstillers, regelmatig pauzeren, en ik als chauffeur, redt hij de reisdag. Bui en zon wisselen elkaar af. Het regent als we eind van de middag Zwitserland in rijden. Desondanks is het uitzicht over het meer van Lugano indrukwekkend.

Op de camperplek boven de stad is nog plek. Morgen gaan we de stad wel bekijken. Vandaag ben ik daar te gaar voor. Helaas miezert het de volgende ochtend. Niet echt lekker om een stad te bekijken. We tuiten met ontbijt, ik lees de krant uitgebreid en wacht tot het droog wordt. Pas dan wandelen we naar beneden, en langs het meer, het centrum in. We trakteren onszelf op koffie met een gebakje, een beetje troostvoedsel voor Wil z'n pijnlijke rug. Het is Zwitserland, dus uiteraard de hoofdprijs, 27 euro. We proberen te betalen met twee oude Zwitserse frankbiljetten maar die kan de ober niet

accepteren. Daar was ik al bang voor. Ze zitten al 20 jaar in de kluis. Ze zijn over van een vakantie, toen digitaal geld nog niet zo gewoon was. We pinnen en de ober tipt ons om de Franken bij de Zwitserse bank te wisselen. Ik heb er weinig fiducia in maar we wandelen toch een bank in, zo een met marmeren vloer en gouden deurstijlen. Eenmaal binnen zien we niemand, het voelt alsof we verkeerd zitten. Wil René loopt door en achter de planten zitten waarachtig vier loketten. De bankemployé ruilt direct onze 20 en 10 frankbiljetten voor nieuwe. Enigszins verbouwereerd wandelen we de bank weer uit. Niet verwacht dat het zo eenvoudig zou gaan.

Inmiddels zijn de wolken verdwenen en zien we het meer en de stad op zijn mooist. Wat een verschil met het druilerige weer van gisteren en vanochtend. En dan komt het onvermijdelijke: weer terug naar boven lopen. Met de trap. Een eindeloze trap met de zon die ondertussen stevig brandt. Ik zwoeg naar boven. Het uitzicht is dan wel weer een cadeautje.

De reis gaat verder, naar een camping met zwembad. De rug therapie voor Wil René. Ik vind de dichtstbijzijnde net voorbij het einde van het meer van Lugano – weer in Italië. Uurtje rijden met prachtig uitzicht op het meer, afgewisseld met donkere tunnels. Hoewel we rond 3 uur bij de camping zijn, die 200 plaatsen heeft, zijn er nog weinig plekken over. Oh ja, het hoogseizoen is begonnen. Dat merken we ook aan de prijs: 47 euro voor een nacht. We vinden een plekje in de schaduw. De camper moeten we er wel schuin inzetten, anders staan we nog op het pad. Het zwembad zit vol met kinderen met bandjes en zwembanden, beetje zigzaggend lukt het om een aantal baantjes te trekken en af te koelen. De wasmachine is vrij, nog snel een wasje draaien. Nu hopen dat de was snel droogt. Nou nee, een schaduwplek betekent weinig zon en de bomen die voor de schaduw zorgen dempen de wind. Gelukkig is het een droge nacht. De campinggasten blijken bijna allemaal Nederlandse gezinnen, wat als voordeel heeft dat het zwembad om 7 uur verlaten is, die zitten allemaal aan het avondeten. Ook de volgende dag komen we onderweg veel Nederlanders tegen. In deze twee dagen hebben we er meer gezien dan in de afgelopen twee maanden.

We rijden langs het Comomeer, via de Majolapas, St. Moritz naar Oostenrijk. Wil René rijdt de hele route omdat hij weet dat ik zo blij wordt van het uitzicht op de bergen. En rijden èn rondkijken, gaat niet samen. Bovendien op die smalle wegen, waar dan ineens de middenstreep weg is en een

vrachtwagen ons tegemoet komt.... Het zweet zou op mijn voorhoofd staan. Nu draai ik het zijraam open en zeg alleen – nog 10 cm, nog 5 cm ruimte...

Ik geniet van het prachtige uitzicht. Zeker vanaf de Majola pas. Ik had verwacht weer met haarspeldbochten af te dalen maar we blijven op hoogte en dan is het gek om zoveel zeilers, surfers en kite-vliegers te zien in het Silsermeer en Silvaplannermeer. De route naar boven en naar Saint Moritz is een klein stukje van de Grand Tour Zwitserland. Leuke naam, trouwens 😊. De naam hoort bij een roadtrip³⁸ van 1643 kilometer waarin de highlights van Zwitserland verbonden worden.

We volgen rivier de Inn, waarvan ik niet wist dat die in Zwitserland ontspringt. Hoe verder we naar het Oosten rijden, hoe meer regenwolken we zien. Net over de grens met Oostenrijk is het wegdek nat maar nieuwe regen laat op zich wachten tot in de avond. We hebben een camperplaats gevonden

naast een camping waar we voor 15 euro kunnen staan (itt de 44 euro van de camping) mits we geen gebruik maken van de wc of douche. Geen probleem. We hebben mazzel, vandaag is het tent-restaurant geopend waar we een 'schnitzel mit

pommes' kunnen eten. De kok is een gepensioneerde kok die vroeger in berghutten kookte maar die het koken niet kan laten. Nou wij kunnen het koken vandaag best wel laten, en schuiven met een

³⁸ <https://www.myswitzerland.com/nl-nl/interesses/thematische-reizen/road-trip/>

bord vol aan een picknick tafel. Ook deze camping blijkt vol te zitten met Nederlanders. Kajakkers zo te zien.

Wil René's rug gaat een klein beetje beter maar niezen is nog altijd verboden, net als dingen oprapen van de grond. Hij is afhankelijk van mij. Ik help hem zijn schoenen aan te trekken en te strikken. "Ik voel me nu echt een oude man", zucht hij. Eigenwijs als hij is, pakt hij toch dingen uit de lage kastjes met een kaarsrechte rug en een knie op de grond. Het ziet er komisch uit.

De volgende ochtend hangen de wolken laag in het dal maar het is droog. We wandelen 'n half uur voordat we weer verder trekken, de Inn volgende. Als ik achter het stuur zit, besluit Wil René dat hij

niet via Innsbrück wil rijden en dirigeert me in een dorp de heuvel op. Met enkele haarspelbochten komen we in het lauglauddorp Seefeld in Tirol. Het ligt op een plateau en is levendiger dan ik verwacht had. Meestal zijn wintersportplaatsen in de zomer saaie en doodse plekken. Hier zijn veel wandelende en fietsende toeristen, de kabelbanen draaien. Van daaruit is het nog 10 kilometer naar de Duitse grens. Terwijl ik met 80 de berg af rij, valt de Tomtom vanaf het dashboard naar beneden. Meteen knippert de display van de auto dat ik de motor in de parkeerstand moet zetten (we hebben een automaat) en valt de motor uit. Omdat we naar beneden rijden, heb ik dat nog niet eens in de gaten. Wil René ramt op de alarmlichten en roept – "remmen! Je moet stoppen en de motor opnieuw starten." Spannend moment want op een 2-baansweg waar auto's 100 mogen, te gaan stilstaan... Gelukkig sta ik niet in een bocht, zijn er weinig tegenliggers en de motor is ook weer zo gestart. Waarschijnlijk is de routeplanner op de contactsleutel gevallen. Zonder kleerscheuren rijden we

Duitsland binnen dat er meer Tirol-kitsch huizen, klederdracht heeft dan dat ik in Tirol zag. De natuur is prachtig met meren, bossen en rotsen. Even overweeg om hier een plek te zoeken maar dan moeten we morgen zo ver rijden. Dus karren we nog anderhalf uur verder de vlakte in. Vlak bij Rosenheim is weer een camperplek in een klein dorp voor 15 euro. Er zijn 31 plekken, dat leek me genoeg maar om half vijf hebben wij plek 30. We staan ingeklemd tussen twee Duitse campers. De naam van dit dorp begint, net als veel andere Duitse dorpen met Bad. Op wikipedia³⁹ lees ik dat dat betekent dat er een kuuroord zit. Pas dan keurt de overheid de toevoeging Bad goed. De camperplaats ligt naast dat kuuroord. Kan niet beter voor Wil René's rug. Gelukkig hebben ze ook een gewoon buiten zwembad dat tot 7 uur open is. De zon schijnt nog en met 20 graden is een buitenbad nog prima. Kunnen we meteen douchen.

De rouwkaart van Marij, die overleed op de camping in de bergen, krijg ik vandaag per mail. Die rouwkaart doet me denken aan de A3-aanplakbiljetten in Italië. Het zijn eenvoudige posters die op publicatieborden zijn opgeplakt en waarop staat vermeld wie is overleden. Soms is het een dikke laag

posters. Ergens lees ik dat in Italië geen rouwbrieven worden verstuurd omdat de begrafenis al 24 tot 48 uur na het overlijden plaatsvindt. Ik zag ze in Sicilië waar ik me dat vanwege de temperatuur goed kan voorstellen. Maar ik zag het ook in de Alpen. Het zijn niet alleen mededelingen maar vaak ook

³⁹ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Bad_\(kuuroord\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Bad_(kuuroord))

een aankondiging van de begrafenis. Of een herinnering - de x-ste verjaardag van het overlijden. Deze meldingen hebben bijna altijd een foto van de overledene. In Rhêmes-Saint-Georges hangt het overlijdensbericht naast de reclame van de pizza foodtruck en de gemeentelijke berichten. Dood hoort bij het leven, denk ik dan.

Straattheater, glaskunst en culturele hoofdstad

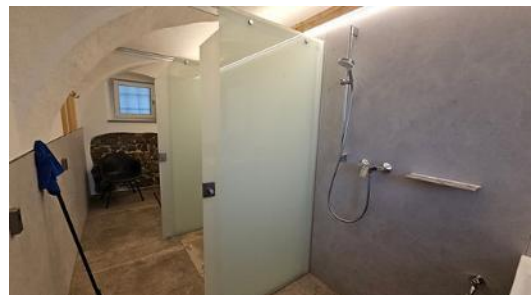
Linz, Nabburg, Nürnberg, Chemnitz, Eisenach, Witten, 17 juli - 2 augustus 2025 -

Linz in Oostenrijk is de bestemming van de reis dwars door de alpen. Niet omdat het zo'n mooie stad is, ik vind de Barokke stijl, de tijd van Sisi en keizer Franz zelf veel te pompeus. We zijn hier vanwege het straattheaterfestival. Zo'n 20 jaar geleden waren we bij toeval bij het Pflasterfestival terecht

gekomen. Nu had ik het opgezocht en de reis getimed. Zo ook een camping gevonden op 10 km, die nog plek had. Een Gastwirthaus (herberg) die naast hun restaurant, kamers, een tennisbaan, een ijsbaan, dus ook een camping uitbaat. Een deel aan de overkant van de weg met vaste gasten en een deel achter de tennisbaan met vrije plekken. Wij gaan daar staan, met uitzicht op een maisveld, en de ijsbaan waarvan nu alleen de verlichting te zien is. De herberg heeft net vier gloednieuwe luxe douches gebouwd. Een matglazen schuifwand sluit een ruimte van

6 m2 af waarin RVS douchekop, plintafoer, 4 dubbele haken een kwaliteit wastafel en een luie stoel staat en de wanden afgewerkt zijn met grote kunststofplaten, rotsblokken en wit geschilderde wand. En de straal is hard en de temperatuur is verstelbaar tot heet. Het klinkt misschien als een normale douche maar een campingdouche kent negen van de tien een drukknop, waar gedurende korte tijd lauw tot warm water uitkomt, in een ruimte van 1 a 1,5 m2. En als je pech hebt, werkt het alleen met muntjes, zit er in de kitranden schimmel en kun je je kleren niet droog weghangen. Dus genieten.

Na aankomst stappen we meteen op de fiets om te ontdekken dat de 10 km naar Linz goed te fietsen is via een fietspad langs de Donau. Geen bijzondere route maar veilig. Met een hellingbaan komen we op de brug en fietsen over de Donau letterlijk het centrum én het festival in. Dat is net een half uur

geleden gestart. Ik kan direct zien waar er optredens zijn want daar staan veel mensen. Wil René scoort een programma en we zien dat er 35 plekken zijn waar goochelaars, acrobaten, muzikanten, cabaret, dansers, poppenspelers, mime etc etc. zijn. Hun act duurt 20 tot 40 minuten, waarna de hoed komt. De spelers verdienen hun brood met optreden, en alleen deze selectie van artiesten mogen deze dagen optreden. Ze komen vanuit

de hele wereld. Ik zie artiesten uit o.a. Japan, Brazilië, Duitsland, Spanje, VS, Engeland, Ghana. Afhankelijk van de kwaliteit van hun act, halen ze veel of weinig op. Het verschil tussen munten en briefjes. Het festival duurt drie dagen en wij zijn er drie dagen. We kunnen op ons gemak rondkijken.

Nou op ons gemak... Het is een beetje zoeken, manoeuvreren om een plek te vinden waar je wat kan zien, en als het dan niet interessant is, op naar de volgende plek.⁴⁰

Als het begint te schemeren, fietsen we terug om uitgeput in ons bed te rollen. Wil René voelt zijn rug en ziet op tegen het fietsen. Gisteren zagen we onderweg een bootje met de naam Donaubus varen.

Het blijkt een veerboot te zijn, die pendelt tussen het dorp waar wij staan (Ottensheim) en Linz. Om 13 uur stappen we op het bootje met onze fietsen en varen in een verbaasd hoog tempo, in 20 minuten (stroomafwaarts) naar de stad.

Het programma begint om 14 uur en als eerste zien we een Japanse goochelaar⁴¹ die zijn plek op

⁴⁰ [i] Kunstenaars op de foto's zijn: Fraser Hooper (bokser) Garaghty and Thom (een wiel), Gina Sibila (Cyr-wiel), Manshula Circo (hoepels)

⁴¹ Kamimaro <https://www.kamimaro.com>

een stoep voorbereid. We kijken vanaf een bankje in de schaduw toe. Als zijn act begint, zijn we wel gedwongen om in de zon te staan, om het goed te zien. Een jongetje heeft zijn zitkussen als zonneklep op zijn hoofd gelegd. We zijn verrast door de kwaliteit van de goocheltrucs nadat we hem onhandig hebben zien scharrelen tijdens zijn voorbereiding. Zijn publiek is beperkt en jong. We gunnen hem een groter groep (en inkomsten). Hij zal nog tweemaal optreden en telkens op een andere plek.

De temperatuur loopt tegen de 30 graden. Respect voor alle artiesten⁴² die in de zon optreden.

Het zal vanavond beslist afkoelen, maar dan zijn wij weer op de camping. De laatste busboot vertrekt om half zeven maar zelfs dat houden we niet vol. Om half zes stappen we weer aan boord, het is me te warm in de stad.

We besluiten om de laatste dag, die ook zo warm is, pas aan het eind van de middag te gaan als er meer schaduw is. We zorgen er voor dat we een kwartier voor aanvang van een act een zitplekje scoren. De eerste act is eigenlijk tenenkrommend amateuristisch. Een jongleertruc mislukt en blijft mislukken, de pijltjes uit een blaaspijp missen verschillende keren doel. Zo knullig dat ik toch blijf zitten en hoop dat het beter gaat worden. Ook bij de volgende acts kunnen we zitten. We zijn echt oude zakken geworden. De Japanse acrobaat, jongleur⁴³ die ook met vuur

⁴² Straatperformers op de foto's Soul Project (dans), Stradeaperte (muziek) Ray Circus (jongleur)

⁴³ Performer SYO! <http://performersyo.com/>

werkt, zet een goede act neer met een groot publiek. Zijn hoed zit vol met briefjes. Een Ghanese hypermobiele acrobaat⁴⁴ en jongleur is de laatste act die wij zien. Als hij zijn shirt uittrekt om zijn act te beginnen, is mijn buurvrouw al fan. Hij heeft een perfect afgetraind lijf. Wat ik lastiger vind om naar te kijken, is dat hij dat lijf door een draadloos kindertennisracket weet te wurmen.

Het is donker als we terugfietsen. En voor het eerst zien we schepen op de Donau varen: de riviercruise schepen. Andere aken hebben we niet gezien en zullen we ook de volgende dag niet zien als we de Donau stroomopwaarts volgen.

We rijden weer Duitsland in, herkenbaar aan de vele zonnepanelen, naar het Noorden. Het plan is om naar Chemnitz (Duitsland) te gaan, één van de twee culturele hoofdsteden van Europa 2025. De andere is Nova Gorica (Slovenië) en haar zusterstad aan de andere kant van de grens Gorizia (Italië) – daar was/is het voor ons te heet.

Hier in Oostenrijk en Zuid-Duitsland gaat het juist veel regenen, zeggen ze. Dus reizen we traag naar het Noorden door de snelwegen te vermijden. Als de zon gaat schijnen, zoeken we een plek in de buurt en komen bij Huize Anja terecht. Het klinkt heel fout, maar het is een camperplek bij een particulier. We rijden letterlijk de ruimte voortuin in van Anja. En Anja is ook degene die ons welkom heet. Tegen betaling van 10 euro kunnen we een nachtje kamperen. We zetten onze schilderkoffers in de schaduw en maken weer een slag in onze schilderijen.

's Nachts begint het te regenen, te regenen en te regenen. Geen reden om snel te vertrekken.

⁴⁴ Richard Circus https://m.facebook.com/richardcircusentertainment/?locale2=zh_TW

Onderweg doen we boodschappen, waarbij we alle gangpaden van de supermarkt doorwandelen en op ons gemakje bekijken wat de Edeka in haar schappen heeft staan. De weersvoorspelling is dat het de hele dag blijft regenen. Op internet zie ik dat een uurtje verderop, in Het Bayerische Wald, een Glasmuseum is. Rudolf Schmid heeft 50 jaar geleden een oude schuur gekocht en die in de loop van de jaren verbouwt tot een kunstproject met daarin raamschilderijen en houtsnijwerk. Zijn volwassen kinderen vullen inmiddels ook een deel van de Gläserne Scheune⁴⁵ (Glas-schuur) met sierraden, boeken en schilderijen. Ik zet mijn koptelefoon op en luister naar de verhalen over de bouw, de kunstenaar en zijn werk. Normaal doe ik dat niet zo snel, maar ach, buiten regent het. De kunstenaar werkt graag met potlood/grafiet en op matglas. Hele ramen zijn voorzien van verhalen en legendes uit het Beierse Woud. Het zijn geïllustreerde verhalen over het leven van Heigl, een rover die het woud onveilig maakte in de 19e eeuw. Over bijgeloof van

vliegende heksen, duivels, en andere bovennatuurlijke krachten. Een andere grote wand gaat over het leven van de ziener Mühlhiasl⁴⁶ die in de 18e eeuw het Beierse Woud leefde.

⁴⁵ https://glaeserne-scheune.de/G_Sch/

⁴⁶ <https://de.wikipedia.org/wiki/M%C3%BChlhiasl>

Een van zijn laatste werken, is een wand met het verhaal van Adam en Eva, althans zoals het volgens de kunstenaar, ook zou kunnen zijn gegaan. Waarbij God Eva schiep die in het paradijs woont, daar bevalt van een zoon Adam, een ondeugende jongen die door de slang verleid wordt om de appel van de levensboom te plukken. Een vertoornde God stuurt Adam het paradijs uit en zijn moeder gaat vrijwillig met hem mee. Niet Eva, de vrouw, als het zwakke geslacht maar de man, Adam die de zondeval veroorzaakt. Als ik het verhaal volg - opmerkelijk genoeg van rechts naar links “lezend” – staat de kunstenaar daar, inmiddels 87 jaar, in gesprek met een andere bezoeker. Ik speel met de gedachten om hem te bevragen over dit werk en luister stiekem naar het gesprek. Om dan te ontdekken dat de ouderdom een goed gesprek niet meer mogelijk is. Helaas. Ruim een uur later loop ik de Glas-schuur uit.

Tegen het einde van de middag zoeken weer een gewone camping op, met daarnaast het gemeentelijke zwembad. Ondanks de dreigende regen gaat Wil René zwemmen – in het binnenbad. Ik heb geen zin in het echoënde en chloorstinkende ruimte. Ik ga wel douchen.

De volgende ochtend is het even blauw maar al snel drijven de grijze wolken daarvoor en begint het te regenen. Ik bedenk weer een regenprogramma voor vandaag. Shoppen in zo’n groot overdekt winkelcentrum bij Neurenberg. Op zoek naar nieuwe polo’s voor Wil René, dan kunnen er een aantal, met gaten, de prullenbak in. Alleen een parkeerplaats vinden, blijkt niet eenvoudig te zijn. Natuurlijk zijn er parkeergarages voor auto’s, maar die zijn niet hoger dan 2,3 meter. Het winkelcentrum ligt midden in een druk gebied van bedrijven én oude woontorens, waar blijkbaar veel te weinig parkeerplekken zijn. We rijden een rondje, vragen het na bij de bezinepomp. Die geeft ons de meeste kans, rechtsaf de woonwijk in. En ja, we vinden een plek waar we als camper in passen, door de fietsendrager over een deel van een brede stoep te zetten. Ja, een rollator kan er langs. Terwijl het buiten regent, wandelen wij van winkel naar winkel, door drie etages, met af en toe een pauze. Met vier nieuwe shirts, en pijnlijke voeten wandelen we twee uur later terug naar de camper. Het is droog en een waterig zonnetje doet zijn best tussen de wolken door te komen. We hebben een plekje geregeld op een naturisten-verenigingsterrein want de mensen van de weer-app beloven morgen zon.

En dat klopt! Zwemmend en schilderend komen wij de dag wel door. In de middag is het stockschiessen⁴⁷. We zijn uitgenodigd om te komen kijken. Gisteren probeerde de man van de

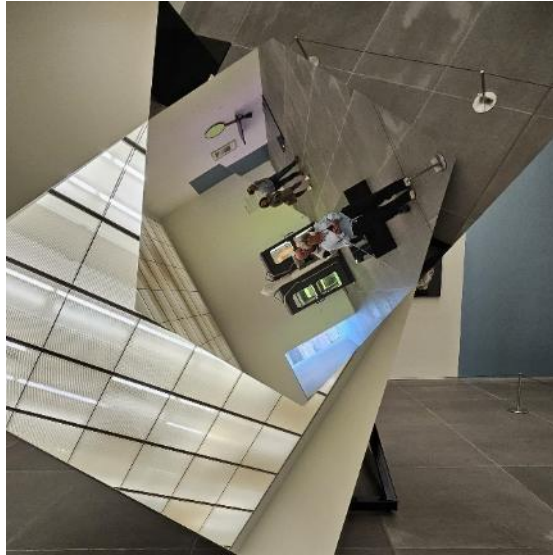

vereniging me uit te leggen wat het was maar ik kon me er geen voorstelling van maken. Het blijkt een soort curling te zijn maar dan op asfalt. Twee teams zijn bezig om hun stokken zo dicht mogelijk bij de Daube te krijgen. En dan lijkt het weer op jeu de boule. Het team dat zijn ballen (hier stokken) het dichtstbij het kleine balletje gooit, krijgt punten, en dus probeer je elkaars ballen/stokken weg te ketsen. Het is een sportieve vereniging. Ook op zondag spelen ze dit, zaterdag is er een jeu-de-boule-toernooi en daarnaast wordt er regelmatig getennist. Donderdagmiddag zijn er drie tennistafels bezet. Ik pas. Ik heb net al in het Neues Museum Nürnberg een paar pingpongballetjes geslagen met batjes van gerecycled materiaal. Interactie met een kunstwerk is natuurlijk het leukste. Zo ook de plattegrond van een kubus waar regengordijnen de wanden vormen. Je kunt op een van de vakken gaan staan, je weet alleen niet wanneer welke wand gaat spuiten. En als alle watermuren het doen – wordt je nat. Het kunstwerk staat buiten, en menigeen springt ,net als ik, snel in een vlak om niet

⁴⁷ <https://nl.wikipedia.org/wiki/IJstokschieten>

door het water verrast te worden. Voor een ander kunstwerk moeten we sloffen aantrekken en liggen we op kussens naar het plafond te kijken waar een verwarrende videofilm wordt getoond. Dan zijn de

spiegels wat boeiender. De bovenste etage bevat een collectie van Gerard Richter, een van de duurste nog levende kunstenaars. Iemand betaalde in 2015 maar liefst 41 miljoen voor een abstract schilderij. Niet dat ik het aan de muur wil hebben, hoor. Richter zelf vindt het ook absurd. In een video zegt hij dat hij niet snapt dat iemand de prijs voor een huis uitgeeft aan een schilderij. Ik ook niet. Ik ben al zeer vereerd dat iemand mijn schilderij aan zijn muur hangt ergens in een stadje in de buurt van Monza (It). Als bewijs kreeg ik deze foto.

We blijven cultuur snuiven. Onze volgende bestemming is Chemnitz, culturele hoofdstad dit jaar. Het

ligt in het voormalige Oost-Duitsland, 100 km ten zuiden van Leipzig en 100 km westelijk van Dresden. Het is een voormalige industriestad met in 19e eeuw de bijnaam: Manchester van Saksen vanwege de vroegbloeiende industrie én vervuiling. Textiel (handschoenen, kousen) en bouw van stoommachines. Net als veel Duitse steden is het zwaar gebombardeerd en ten tijde van de DDR zijn in het centrum de gaten gevuld met Sovjet gebouwen. Dat maakt de stad een allegaartje van gebouwen. De stad heette destijds ook Karl Marx Stadt. Sinds de val van de muur heet de stad weer Chemnitz. Het haalde ook nog het nieuws in 2018 toen Neonazi's, skinheads en hooligans op mensen met niet Westers uiterlijk jaagden. Na een moord gepleegd door een migrant sloeg daar de vlam in de pan. Een jaar later werd een Neo-nazi herdacht met toespraak en vlaggen bij een lokale voetbalwedstijd. Volgens de club omdat ze er niet onderuit kon...⁴⁸ Met die verhalen in mijn achterhoofd, krijg ik kippenvel als een gozer met een lange zwarte leren jas, hoge laarzen en een jaren-30

⁴⁸ NOS - Twee gewonden na nieuwe avond vol onrust in Oost-Duitse stad Chemnitz - <https://nos.nl/l/2247796>

kapsel (strak achterover gekamd haar en aan de zijkant opgeschoren) me tegemoet loopt. En aan de grijs op zijn gezicht te zien, weet hij, dat hij die reactie oproept. Als ik 's avonds naar een concert in het park luister, ben ik verrast dat er een politiebusje stapvoets voor mijn bankje rijdt én even

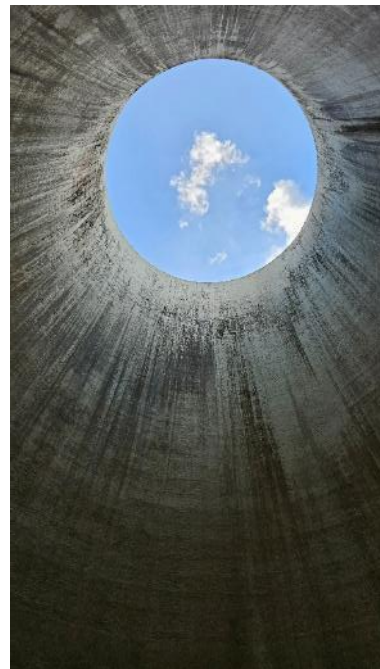
later lopen vijf politieagenten voorbij. Ik voel de spanning die dat oproept bij de jongeren om me heen. En mede omdat het concert niet super is: tijd om naar de camper te gaan. Wat maakt dat hier Neo-nazi's hier ruimte nemen en krijgen? Ik lees een verhelderend artikel over de achtergrond, die alles te maken heeft met de val van de muur (1990): massale ontslagen en West Duitsers die fabrieken en vastgoed opkopen en de nieuw huisbazen worden. Maar vooral de desinteresse voor de kolossale gevolgen van de val van de muur voor de Oost-Duitsers⁴⁹.

De camper hebben we geparkeerd op een gloednieuwe camperplek, die nog niet helemaal af is. Het is een grasveld waar je je plekje kunt kiezen. Tegen betaling kun je ook water en elektra tappen. Verder is er niks. Het is zo nieuw, dat ik een paar keer mensen nieuwsgierig het terrein zie oplopen en dan de tekst bij de betaalzuil zie lezen. We ontdekken dat er wifi is en via een appje krijgen we de inloggegevens. De kwaliteit van de verbinding is soms zwak, daarom hebben ze nog geen QR-code opgehangen. Voor 2 nachten is dat oké, daarna zoeken we wel weer een camping op. Er hangt wel een adres waar we afvalwater en het chemisch toilet kunnen legen. Als we daarheen rijden, blijkt dat het afvalstation van de gemeente te zijn. De opzichter kijkt ons raar aan, maar verwijst ons naar achteren. Als er nog plek is kunnen we wel lozen. Met fronsende wenkbrauwen rijden we het terrein op en vinden alleen een gewone straatput. We gebruiken geen chemicaliën voor de toilet, dus lozen we die in die rioolput. Dan komt de opzichter om de hoek en wijst ons een tank aan, waar we het toilet in kunnen legen. Oeps, we beloven de volgende keer het beter te doen.

Tot onze verrassing is in Chemnitz het prachtig weer. We fietsen meerdere keren de 3 km naar het centrum. Voor info, om te eten, het parkconcert, ontbijt en een kunstmanifestatie in een oude energiefabriek. Die fabriek heeft alles te maken met de prangende vragen over energie, water, natuur en landschap. Kunstenaars geven beelden en woorden aan de zorgen. Ik ben vooral gecharmeerd van de locatie. Een geluid-installatie in de koeltoren is indrukwekkend door de hoogte en de vele echo's. In het deel over open-mijnbouw (bruinkoolwinning) staan twee drillboren tegenover elkaar met een kogel op de punt – klaar voor een duel. Op de muur erachter krijgen oude verfdruppels in eens een andere betekenis.

⁴⁹ Johan de Poortere, VRT journalist – 2018. Vanaf alinea Petra Köpping. <https://vrede.be/nl/nieuws/chemnitz-het-lelijke-gezicht-van-duitsland>

Na

van

twee dagen rondfietsen, hebben we het wel gezien. Het is geen mooie stad, wel veel contrasten: barok en moderne bouw naast elkaar, groot bos waar we doorheen fietsen om industrieterrein te bereiken, veel leegstand én opnieuw gebruik zoals oude spoorbaan waar de hele dag mensen wandelen en kinderen spelen. Transformatie is dan ook een de thema's van Chemnitz als Europa's Culturele hoofdstad.

En wat doen we dan? De komende week is het regenachtig en fris in én boven de Alpen van Parijs tot in Slowakije. Alleen mijn broer meldt hoge temperaturen in Noorwegen. Nou dat is dan toch weer echt te ver weg. Terug naar Italië willen we niet – we moeten over zo'n twee weken in Nederland zijn. Wat is er te doen als we twee tot drie uur naar het westen rijden? Waar zijn we dan met onze kruissnelheid van 85 km per uur? Ik kijk wat er mogelijk te doen is. Ik stuit op de Drachenschlucht, een wandeling van 3 km door een kloof bij Eisenach. Drie kilometer moet ik kunnen lopen. Na al die cultuur, is natuur wel een mooie afwisseling. Op de kaart zie ik meerdere parkeerplaatsen. We kijken daar wel, het is maandag dus erg druk zal het er niet zijn. Als we rond 13 uur de situatie bekijken, kiezen we voor de parkeerplaats aan het einde van de kloof en dan fietsen we wel naar het begin van de route. Na afloop pikken we die daar later wel op met de camper. Die keuze betekent wel, dat we naar boven moeten lopen. Ik loop eigenlijk makkelijker naar beneden maar de weg die we fietsen is erg druk, slingerend en met 8 tot 10 % helling ook niet heel veilig. Met 35 tot 40 km per uur zijn we

nu zo beneden. De eerste 1,5 km is het een leuke wandelroute tussen rotsen door. We lopen naast een klein stroompje.

Als de route te smal wordt (70 cm) lopen we boven het water op roosters. Hoewel het grijs is, is het droog. En het aantal toeristen valt mee, het merendeel zijn gezinnen. Halverwege kunnen kinderen een stempel in hun boekje zetten, die verstopt zit in een kistje. We hebben net tegen elkaar gezegd dat de stijging goed te doen is, als we het eerste trapje tegen komen. En hoe dichter we bij het eindpunt komen, hoe meer we moeten stijgen. En hoe langzamer ik loop. Hijgend en zwetend kom ik boven. Blij dat de camper daar staat, en plof neer op de bank. Tja het venijn zat dus in de (draken)staart. Erg ver willen we niet rijden en zetten de camper op een parkeerplaats in Eisenach. Daar mogen we overnachten en een Grieks restaurant zit op 5 minuten lopen. Dat red ik nog wel.

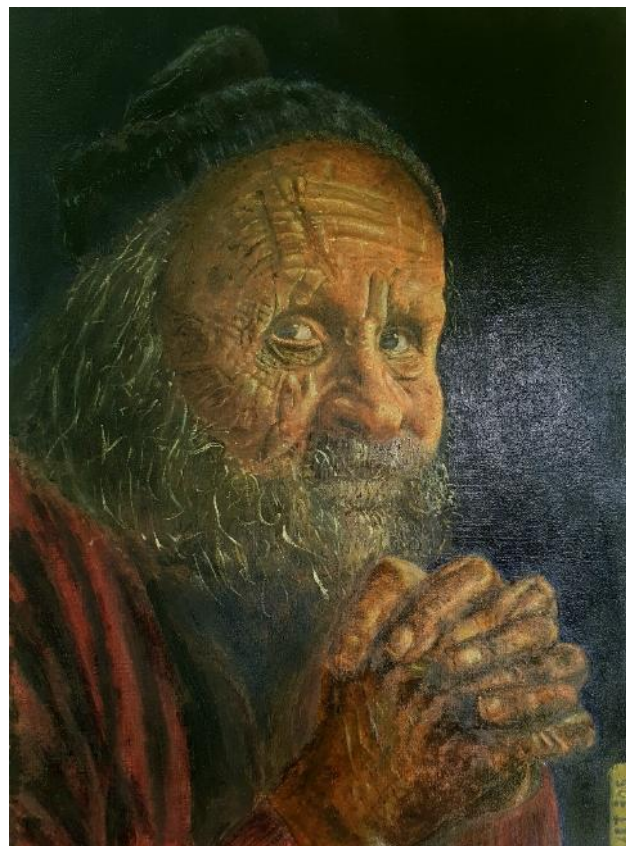
's Avonds is het weer de vraag waar gaan we heen. Ik wil wel graag een douche. Ik herinner me dat we drie jaar geleden in de buurt van Dortmund een poging hebben gedaan om een ijzersmeed-workshop te doen, die ging uiteindelijk niet door vanwege de hitte en het brandgevaar en volgens de website zou die 6 augustus weer gehouden worden. Ik stuur ze een e-mail en helaas blijkt het onjuist te zijn. Ruzie tussen smid en gemeente, ontdek ik op internet. We stonden toen op een camping met een heel mooi zwembad. Een weer "niet-gewone" camping van een naturistenvereniging. Natuurlijk is er plek met dit regenachtige weer. Het is er rustig want de meeste leden zijn met vakantie. We

krijgen de sleutel van het verenigingsgebouw en uitleg hoe het systeem werkt van het zwembadafdekking. Het water is namelijk 27 graden en dat willen ze graag zo houden. De eerste dag is het lekker zonnig maar daarna is er regelmatig een bui. Dus mogen we in het verenigingsgebouw schilderen. Bijna iedere dag is de sauna aan dus we vermaken ons prima.

De schilderijen die we deze weken hebben (af)gemaakt:

We moeten wel een keer boodschappen doen en fietsen met regenpakken in de tas, de berg af naar Herdecke dat veel vakwerkhuisen heeft. De zon piept zelfs door de

wolken en geeft meteen het gevoel van vakantie. We genieten van een kop koffie op het terras. Helaas is de kopieerwinkel vandaag gesloten, maar een straat verder is er een piepklein winkeltje, waar we foto's kunnen printen om na te schilderen. Na de boodschappen fietsen we de berg weer op en dit keer staat bij Wil René het zweet op zijn rug.

We zijn al een tijdje aan het kijken naar een nieuwe camper. Vorig jaar op een kampeerbeurs zagen we een aardige, maar die had toch teveel negatieve punten. Nu zien we op internet een model die interessant is, maar eerst zien. Ik stuur een paar mailtjes naar leveranciers in Duitsland en Nederland. Eén meldt dat hij er een heeft staan. Die is al wel gereserveerd maar we kunnen 'm nog wel bekijken. En die staat in IJsselstein. Dus rijden we morgen al naar Nederland. Eerder dan gedacht maar vanaf woensdag schijnt het daar ook weer zomer te worden.

Zomer in Nederland

Lunteren, De Meern, Woold, Wilp, Bussloo, Renkum, 2 – 31 augustus 2025

Door het natte Duitsland zijn we eerder terug. Het is begin augustus. Het huis is wel weer even wennen. We zijn drie maanden geleden vertrokken nadat we er pas drie maanden hebben gewoond. Waar staan de dingen ook alweer?

De tuin is gegroeid en bloeit prachtig. En zoals verwacht zijn niet alleen de planten die we geplant hebben, gegroeid maar ook onkruid (herenmoes, paardenbloemen) en planten van de vorige bewoners die zich in de ondergrond verstopt hebben, zoals de frambozen die onder en in de aalbesstruik kruipen, twee hemelbomen (snelgroeïend zachthouten boom die al een meter hoog zijn) die de tuinkruiden overschaduwden. En boksdoorn die tussen de wortels van de kleine Japanse esdoorn groeit met lange stengels van anderhalve meter. In een poging die stengels uit de grond te trekken, hoor ik het knappen bij mijn ribben. Chips, ik kneus mijn rib – een beetje. Ik herken het, want vier jaar geleden kneusde ik die flink. Nu kneus ik het een beetje want ik krimp niet in elkaar bij lachten en niezen. Het is vooral hinderlijk en pijnlijk als ik op mijn zij lig en bij de grondige schoonmaak van de camper.

Ik schreef vorige keer dat we een mogelijk nieuwe camper gingen bekijken. Maar dat viel tegen. De camper heeft zeker pluspunten maar ook een paar grote minpunten. De conclusie is dat hij niet beter is dan wat we nu hebben. De tweede conclusie is dat we de onze gaan “opknappen”. Te beginnen met een grondige schoonmaak en het maken van een lijstje verbeterpunten. Op die lijst staan nieuwe banden, de buitenkant opnieuw laten coaten, USB-oplaadpunten repareren, extra stopcontact, nieuw kussen achterin etc.

De camper wordt pas over 14 dagen gekeurd en de vooruitzichten in Nederland zijn goed. Dus na krap een week thuis, pakken we de camper weer in. We rijden naar Winterswijk – niet alleen omdat het daar mooi is maar eerst en vooral omdat daar Obelink zit. Een gigantische kampeerwinkel. We kopen “luifelwanden”. Daarmee kunnen we een buitentent maken of windscherm afhankelijk of we één, twee of alle drie de wanden installeren. Na vier uur rondslechteren hebben we een winkelwagen vol spullen. We rijden naar een camping in de buurt – Woold dat tegen de grens met Duitsland ligt. Als ik bij de receptie sta, vliegt de deur open en een man begint in het Duits te schelden tegen de man achter de balie. Die direct in het Duits terug scheldt. Ik ben perplex. De Duitse man eist een plek op de camping. “Je kan makkelijk regelen dat we een nachtje kunnen staan”, roept hij. De campingbaas zegt zoiets als dat hij naar de maan kan lopen, dat ie een andere camping moet opzoeken. En als hij niet snel van het terrein weggaat, duwt hij ‘m met een trekker er wel af. “Nou dat durf je niet, doe ‘t dan, doe ‘t dan”, gilt de man en loopt naar zijn kampeerbus. Buiten wordt er nog wat heen en weer gescholden. Wat eraan voorafgegaan is, weet ik niet maar ik heb de neiging om me te excuseren voor het botte gedrag van mijn mede-camperaar. Als ik dat zeg, zegt de campingbaas dat dat echt niet nodig is. Ze hebben niet gereserveerd en ook al lijkt er nu nog plek, het zit vol. Het gedrag van het stel trok het bloed onder zijn nagels vandaan. “Dus ze zoeken maar een andere plek.”

De camping heet Hermienehoeve, net als de boerderij 100 meter verderop. Dat blijkt een pannenkoekenhuis te zijn. Nou, na 4 uur rondslechteren, heb ik niet zo'n zin om te koken. We wandelen naar de boerderij, waar we om vijf voor zes het terras oplopen. Daar lezen we dat de keuken om zes uur sluit. Jasses. Wil René waagt toch een poging voor een pannenkoek met spek. Nou als we snel bestellen, willen ze voor ons nog wel een pannenkoek bakken. Fijn!

De volgende dag zetten we meteen de nieuwe buitentent op. Daarvoor moeten we een richel in de luifel plakken, maar die hangt op bijna 3 meter. Gelukkig kan ik een trap lenen van de camping. Verder lukt het prima. We breken ‘m ook meteen weer af. Het is hier te warm in de tent. Straks in de

Spaanse winter willen we 'm gebruiken. Dan kunnen we buiten schilderen ook als het waait of regent.

Ik ben verbaasd hoeveel bossen hier in de achterhoek zijn. Er liggen wel akkers en weilanden tussen maar in mijn geheugen was het vooral boerenland. Met van die typische boerderijen met grote ronde deuren in de gevel die met zwart hout bekleed is. Met de stijgende temperaturen is het in het bos heerlijk fietsen.

Zondagavond loopt de camping leeg en de paar die er op maandagochtend staan zijn voor de lunch vertrokken. Plek zat. Gelukkig. Want de temperaturen stijgen en stijgen tot boven de 30. De oude camping kent wel hoge bomen maar de meeste plekken liggen in de volle zon, zo ook die van ons. Van de campingbaas mogen we onder de oude eiken staan waar alleen in de vroege ochtend de zon schijnt. Het blijkt een reserve campingplek te zijn, nou dat maakt mij niets uit. Als ik maar schaduw heb. Het zwembadje met koud water plons ik alleen in om af te koelen. Ik ben niet zo'n waterrat.

Zoals gewoonlijk schilderen we, fietsen we en bezoeken we nog twee keer Obelink om dingen te ruilen en aan te vullen. We lopen geroutineerd door de grote hallen want inmiddels weten we wel waar we moeten zijn.

Na een paar dagen verkassen we naar Wilp omdat we een afspraak hebben bij een kussenmaker in Apeldoorn. Eén van de kussens waar Wil René vaak zit, is niet alleen slap maar kan beslist ergonomisch beter. Het schuim dat de camperbouwer gebruikt heeft, moet vooral licht zijn. En

daarmee mindere kwaliteit, zeker op de lange termijn zakt ie in. De kussenmaker meet, wij zoeken stof uit en tasten best diep in de buidel. Maatwerk is kostbaar. Als we daarmee rugpijn voorkomen of verminderen is het dat zeker waard. Een week later halen we de nieuwe kussens op.

Voordat we naar de camping in Wilp gingen, heb ik in de krant al gezien dat deze maanden de IJsselbiënnale is. Ik heb twee leuke activiteiten geregeld. Maar eerst fietsen we een rondje om de Bussloose recreatieplas en ploffen neer bij een strandtent met palmbomen voor een cocktail. Dat past helemaal bij de tropische dag die het vandaag is.

Na al die warme dagen is plotseling de zon de hele dag weg. Het wordt "maar" 20 graden. Weer eens een lange broek aan en een bodywarmer op de fiets. We hebben namelijk een afspraak, 20 km verderop. We gaan kijken, én een beetje bijdragen aan een kunst-performance. Verder heb ik er nog weinig idee bij, maar zoals vaker, zie ik iets op internet en dan meld ik me direct aan. We worden om 1 uur verwacht op een voormalige boerderij⁵⁰ in de uiterwaarde van de IJssel. Daar is een oude silo

⁵⁰ Waar een buitenkunst-restauratie-bedrijf zit <http://www.burodsb.nl/>

waarin Anne ten Ham⁵¹ haar kunstwerk gaat realiseren. Bij aankomst krijg ik een zwart emmertje met een laagje melk. Met mijn emmertje wacht ik net als zo'n 50 andere toeschouwers/participanten nieuwsgierig tot het begint. We krijgen uitleg wat onze bijdrage wordt: stil zijn, en op een teken mogen we om beurten ons emmertje leeggieten/gooien. Dan lopen we naar de silo, de trap op en zoeken op de verhoging een plekje— in stilte. Onder in de oude mestsilo zie ik negen vrouwen in het water staan. Ieder met een zwart emmertje. Heel langzaam stijgt het water. Het enige geluid dat ik

hoor is de wind, het water, een hoest, ver weg een auto, en een zoemend geluid dat ik direct herken: een drone. Boven de silo hangt een drone die de performance *De Verstilden* filmt. Jammer van het geluid maar het beeld moet prachtig zijn (de film zal later op de site van Anne te zien zijn). De vrouwen gieten de melk in het water. En dan mogen wij. De melk vloeit uit in het water. Een kwartier later lopen we weer op het erf en rondom hoor ik mensen uitwisselen. Vooral de verschillen in

uitvoering van het emmertje leeggieten, is ze opgevallen: heel langzaam leeggieten of de emmer bruusk omdraaien en leegstorten, en alles daartussen. Zelf hadden ze daar van tevoren ook over nagedacht - hoe ze het zouden doen. Grappig. Ik loop terug naar de silo om te kijken hoe ze die

⁵¹ <https://www.annetenham.nl/>

leegmaken want over 3 uur wordt de performance voor de tweede en laatste keer herhaalt. Van het kunstwerk blijven alleen de beelden.

De volgende dag schuiven we aan tafel op de dijk in Steenkamer. Ook onderdeel van de IJsselbiënnale. We parkeren onze fiets bij een woonhuis en lopen door hun tuin naar de dijk die er aan grenst. Daar staat inderdaad een gedekte tafel. We maken kennis met een aantal mensen die allemaal een link hebben met Deventer en of de eigenaren van het huis. Het gespreksonderwerp is: Van wie is de dijk?

Met een theateroptreden van twee hazen waarvan één claimt dat zij er eigenaar van is. "Gewoon omdat ik dat zeg- het is van mij. Net als het landschap, het gras, allemaal van mij." Ondanks de poging om het onderwerp zo op tafel te leggen, bespreken mijn disgenoten allerlei thema's zoals het optreden van onze Eus in zomergasten, Ruimte voor de rivier, kennisgebrek over de natuur, U-theory etc. Wil René - die door een van de hazen aan het andere

eind van de tafel is gezet om "orde te scheppen in de chaos" – voert een gesprek met de klimaatburgemeester, hoort de stand in de voetbalwedstijd van Deventer Go Ahead tegen Ajax (dat uiteindelijk gelijkspel werd) en vertelt over onze reizen. Het zijn leuke gesprekken terwijl we een lekker lunch voorgeschoteld krijgen en prachtig uitzicht hebben op de uiterwaarden en de rivier. Ondanks de wolken en de wind is het niet te koud maar na twee uur op de dijk ben ik blij dat ik een jas in de fietstas heb zitten.

Mijn fiets heeft kuren. Ik kan de ondersteuning alleen nog maar opschakelen niet meer terugschakelen. Alleen door 'm helemaal uit te zetten. De fietsenmaker gaat het besturingssysteem claimen bij de producent (blijkbaar heb ik 5 jaar garantie). Dat kan wel even duren. Dus heb ik mijn fiets meegenomen naar Wilp. Daar krijgt ie nog meer kuren. Ik moet steeds meer geduld hebben met het aanzetten van de ondersteuning. Ik druk op allerlei knoppen, zet aan en uit, wiebel aan draadjes en dan ineens doet hij het. Soms valt 'ie uit onderweg en pruts ik al fietsend aan knoppen. Kortom terug naar de fietsenmaker, die zal ondertussen wel de onderdelen binnen hebben. Hij heeft

niet gebeld dus het zal wel goed zijn. “Mijn” fietsenmaker blijkt net met vakantie te zijn en in de computer kan zijn collega niets vinden. Hij gaat ‘m bellen en ik krijg een leenfiets mee. Als ik de volgende dag nog niets gehoord heb, ga ik eind van de middag polshoogte nemen. Ik ga namelijk overmorgen weer kamperen en dan is een oplader voor de leenfiets wel makkelijk, tenzij mijn fiets.... De derde fietsenmaker kijkt in het systeem en kan de stand van zaken niet vinden: hij kan niet inloggen. Dus ik verlaat met oplader de fietswinkel. Maar de volgende ochtend ontvang ik om 10 uur een sms: uw fiets is klaar. Fijn want de elektrische leenfiets is oké maar de mijne is honderd keer lekkerder. Nu duimen dat alle problemen opgelost blijven.

Niet alleen mijn fiets is opgeknapt, ook de camper. Voor de APK-goedkeuring moet er toch het een en ander vervangen worden. De remschijven en -blokken van de voorwielen, lampje aan de zijkant, de banden.... Euh, de banden? We dachten dat ze wel door de APK zouden komen. Wil René had het uitgezocht en nagemeten – op het rechtervoorwiel. Maar het linker was echt slechter. Hmm, we hebben al nieuwe 4-seizoensbanden geregeld bij mijn zwager. Die moeten we dan maar ophalen – met de camper want we hebben geen auto. De garageman gaat meteen moeilijk doen: Als we de camper meenemen, moet hij de camper afkeuren en moeten wij 90 euro betalen. Misschien hadden we dat moeten doen, maar we hebben nog maar drie dagen voor de APK verlopen is. We praten de garageman om. Hij vervangt alvast de remmen, en wij halen die avond de banden op die er dan morgen op gelegd kunnen worden. Een dag later is de camper klaar - met een rekening van ruim 1700 euro. En dan hebben we de banden zelf betaald. We hadden een kleine beurt gevraagd maar deze garageman heeft alles wat hij aan service kon uitvoeren, gedaan, zonder overleg. Tja toch betalen, ik kan slechts zeggen dat hij het oude oliefilter moet terugzetten. In ieder geval komen we hier niet terug. Het goede nieuws is dat de camper weer veilig is.

Nu de camper gekeurd is, kunnen we weer onderweg. Een bevriend stel die we in Marokko hebben leren kennen, hebben ons uitgenodigd op een camping in de buurt van Wilp. Tja we hebben daar vorige week al gestaan. Deze camping ligt zelfs maar 1 km westelijker. Wel wat dichterbij de snelweg maar aan dat geluid wen je opmerkelijk snel. De campingbaas heeft ons op de camping gezet ipv camperplek. Veel leuker, volgens haar en veel meer ruimte, met schapen als burens. We kunnen meteen onze nieuwe voortent uitproberen. De eerste dagen is het nog niet zo warm én in de aanbouw zitten we uit de wind. We merken dat we direct langer buiten blijven zitten. Ook het schilderen is prettiger.

Apeldoorn ligt vlakbij Bussloo en in het CODA is Papierkunst te bewonderen. Net als vier jaar

geleden kijk ik ademloos naar het vakmanschap en de creativiteit. Wat je allemaal met papier kunt maken.

We laten ons met onze vrienden culinair verwennen. In Deventer zit een restaurant dat gerund wordt door twintigers. Ik heb ruim van tevoren gereserveerd en tot mijn verrassing bellen ze me twee dagen van tevoren. Of het een speciale gelegenheid is, of we nog wensen hebben of allergieën. Wil René roept meteen Cola zero zero (zonder cafeïne en zonder suiker). Dat hebben ze niet maar ze gaan het regelen. We kiezen een viergangendiner met een half wijnarrangement (we moeten nog 12 km fietsen) en verder laten we ons verrassen. Diverse kleine gerechtjes komen op tafel waar ze met een pincet de laatste hand aan hebben gelegd. Het is erg lekker én mooi. En gezellig. De halve glazen wijn voel ik. Gelukkig heb ik een elektrische fiets en is de route heel rustig – kan ik eventueel een beetje slingeren.

Onze vrienden drinken graag wijn en hebben de afgelopen 20 jaar de kurken van hun wijnflessen bewaard. Die mag ik hebben om een groot prikbord te maken voor in de keuken. Inmiddels ben ik begonnen met ontwerpen en testen – want hoe snij je die kurken, met welke lijm kun je die plakken en waarop? Het ontwerp heb ik wel bedacht en na 200 kurken snijden, ben ik blij dat we een paar dagen gaan kamperen, want ik voel het al in mijn pols. En ik ben pas halverwege met snijden. Het plakken komt daarna pas.

Na een week kamperen, fietsen en schilderen is het tijd om te gaan. Allereerst omdat we afgesproken hebben om vrienden te ontmoeten op landgoed Quadenoord. En ten tweede zijn ze al de hele week aan de overkant van de straat bezig om Ground Zero op te bouwen. Een hardcore nachtfestival met vijf podia, waar tot 07:00 uur de beat zal dreunen. Dus slapen kun je hier niet. De campingbaas zegt dat haar camping vol zal staan met heel veel kleine tentjes van festivalgangers. Fijn voor haar maar mij niet gezien.

Quadenoord is een natuurcamping en we mogen, net als vorig jaar, de grote Tipi gebruiken. En dat is fijn want de eerste avond regent het stevig. Jammer is wel dat het bosbrandrisico te hoog is en we

geen kampvuur mogen aansteken. In de tipi staat een grote vuurschaal ons uitdagend aan te kijken. Maar we houden ons aan het verbod. Als de volgende avond een groep jonge mannen tegen het vallen van de avond hun tenten opbouwen en een vuur maken, ontstaat bij ons de vraag wat doen we? Gaan we de campingbaas bellen, gaan we ze waarschuwen, gaan we ook een vuurtje aansteken? Het wordt het tweede. De groep bedankt voor de info en gaan verder met hun kampvuur. Tja het heeft natuurlijk wel wat geregend gisteravond. Toch blijf ik alert, ook als ik later in mijn bed lig. Als ze de volgende ochtend alweer voor tienenvertrokken zijn, ben ik overtuigd dat ze “illegaal” hebben gekampeerd. Later ontmoet ik de terreinbeheerder die de verbodsbordjes voor open vuur verwijderd. Ik vraag haar of ze had willen weten dat er vuur gemaakt is. Ja, beslist. Ik had haar moeten bellen. Nou de volgende keer... Ze vraagt me of Joeri bij ons staat. Geen idee wie dat is. Nou hij had de tipi gereserveerd voor de helft. Ze had wel gezegd dat hij en zijn vrienden wel de tipi moesten delen met anderen.... Nou ze hebben niet geïnformeerd en nadat we ze gezegd hadden dat open vuur niet mocht, hadden ze waarschijnlijk geen zin om bij ons te komen zitten, die gasten die geen vuur wilden maken..... Ik met mijn vooroordelen ook.

En dan weer naar huis want ze komen morgen voor de douchewand. We hebben er een hard hoofd in dat ze ditmaal wel de wanden kunnen plaatsen. 3 maanden terug waren de monteurs na een kwartier weer vertrokken omdat er een lat ontbrak. Toen lazen we de handleiding en zagen dat er nog een probleem was met een raamprofiel. Eigenlijk klopt dat ook maar deze mannen verzinnen een oplossing die eigenlijk mooier is. Ze kitten de glaswand bij het lage muurtje tegen de tegels aan. We mogen 24 uur niet douchen en een week lang de glaswanden niet poetsen. Nou dat heb ik er wel voor over en trek het plastic zeiltje van het plafond los. Na 4 maanden mag die in de prullenbak.

Komende zes weken zijn we nog in Nederland en daarna gaan we weer. Richting de zon.

Schilderijen die we in Nederland maakten:

